

**Leo y escribo
en mi lengua.**

Zapoteco
Sierra Sur / CO

Làb nā nā
ké'n xki'z nā.
Dí'stè

Secretaría de Educación Pública
Dirección General de INEA
Dirección Académica

Coordinación académica
Sara Elena Mendoza Ortega
Elisa Vivas Zúñiga
Carmen Díaz González
Luis Alavez Bautista

Autoría del prototipo
Guillermina Duarte Hernández
Elisa Vivas Zúñiga

Adaptación para la población hablante en
lengua zapoteca Sierra Sur/CO
Juan Reyes Ruiz

Asesoría académica
María Cristina Zarza Barrera
Natalie Marie O'Donnell Rivera
Oscar Tlalmis Jiménez

Revisión técnica
Liv Kony Vergara Romani
Elisa Vivas Zúñiga

Coordinación gráfica y cuidado de la edición
Greta Sánchez Muñoz
Adriana Barraza Hernández

Seguimiento al diseño
Ricardo Figueroa Cisneros
Jorge Nava Rodríguez

Seguimiento editorial
María del Carmen Cano Aguilar

Revisión editorial
Eliseo Brena Becerril
Alicia Naves Merlín
Gabriel Nieblas Sánchez

Diseño
Ricardo Figueroa Cisneros

Diagramación
Mario Armando Vázquez Varas
Jorge Nava Rodríguez

Ilustración de portada
Ricardo Figueroa Cisneros

Ilustración de interiores
Ricardo Figueroa Cisneros
Ernesto Arce Ortega
Claudia Esmeralda Ríos Ortega
Ismael David Nieto Vital
Nora Adriana Millán Jaramillo

Fotografía
Pedro Hiriart y Valencia
Ernesto Ramírez Bautista

Leo y escribo en mi lengua. Zapoteco Sierra Sur/CO. MIBES 3. Libro del adulto. D. R. 2014 ©Instituto Nacional para la Educación de los Adultos, INEA. Francisco Márquez 160, Col. Condesa, México, D. F., C.P. 06140.

Esta obra es propiedad intelectual de sus autores, y los derechos de publicación han sido legalmente transferidos al INEA. Prohibida su reproducción parcial o total por cualquier medio, sin la autorización escrita de su legítimo titular de derechos.

ISBN *Modelo Educación para la Vida y el Trabajo*. Obra completa: 970-23-0274-9
ISBN *MEVyT Indígena Bilingüe con español como segunda lengua*: 970-23-500-4
ISBN *Leo y escribo en mi lengua.* Zapoteco Sierra Sur/CO. MIBES 3. Libro del adulto: 978-607-710-265-6

Impreso en México

Nà ndelè:

Yèz ná ndelè:

Yèz ró ná ndelè:

Jwa'n ndé lô ne'y

Chó kwán nì díb lô
ye's re'ya

5

Bé' nyay

6

Unidad 1

10

Leksión 1

12

Leksión 2

33

Leksión 3

54

Pôpa mté'd ná

78

Unidad 2

90

Leksión 1

92

Leksión 2

116

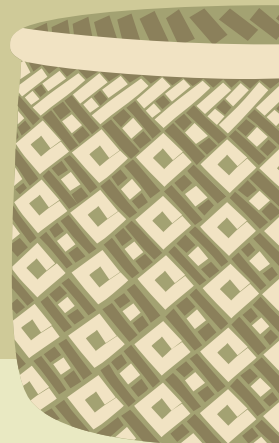
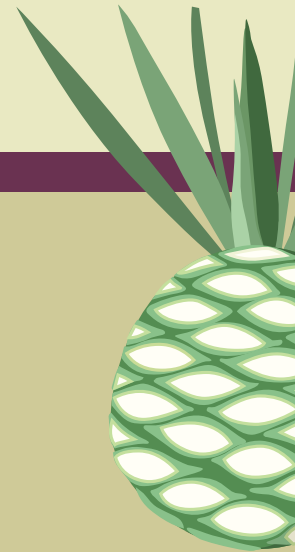
Leksión 3

138

Pôpa mté'd ná

162

La nlo' pôpa ndoyap men 175

Chó kwán nì díb lô ye's re'ya

Le' libr ta nkelo' ná' lô gó' re'ya, mduxkwa' né'y zá gaká chá'n gó', nche'ya yazá gó' na'r dí's, ná na'r zí'n lì rsi'n gó' zá xyut làb gó' ye's, ná xyut ke' gó' ye's xki'z gó' dí'stè.

Le' libr re'ya naksá' chop *unidad*. Kad tiba *unidad* ndenu son leksión.

Le'n tiba leksión, ndonu dí's làb men zá yen mená, ná kó'xkan mená, jwa'ná nchalas xyut men nyè menkwán yatey ná kwán nguxkana lô díb dí's, ná yólo gó' ná lì gó' xíj rê ye's ta nĩ làb men, nu te'd gó' bé' ke' gó' na'r ned lô dí's xki'z gó' lô ye's, ná toxut gó' dí's nke' gó' lô ye's. Nu yólo gó' xá tib mud nì rsi'n men xki'z men dí'stè segurtir ndyèn gó' te'd gó'y, nchala's gó' yólo gó'y.

Zá lì gó' gan te'd gó' rê *material* re'ya ta' ná' tib Libr nlàb men dí'stè, ná kon tib Ye's tiblè, ná kon tib Ye's ngo'xkan rol dí's nagan zá jwa'ná ndablo gó' gax kenu gó'y tak le'y lì zí'n lô gó' zá ór ndeche gó'y, tak nuy ndonu na'r lô dí's nké lô ye's yazal gó' nche'ya, ná lì gó' rêta zí'n ndé lô libr re'ya.

¡Nabé's toz blò gó' lazo' gó' zá tyopte gó' *módulo* re'ya!

¡Nchala's ná' nabé's toz ryoxob gó' lô yate'd gó' re'ya!

Bé' nyay

Che' mud nya rê bé' yazal gó' lô díb libr, rê jwa'ná nkelo' lô gó' ne'n chó kwán lì gó' ná tèjá lô gó' ne'n chó kwán ndé lô ne'y.

Pô nzi todì's men o pô nì men. Bé' re'ya ndèj lô gó' naxut wi' gó' rê nak jwa'n nké lô ye's onè chò dibujá o dí'sá ná ndablo gó' todì's gó' ne'n pô ndeche làb men ná ke' men tib dí's lô ye's.

Lo tera làb men. Bé' re'ya takbe' gó' tak ndotèjá ne'n pô ndablo gó' wi'yek gó' ná tèj gó' chó kwán ndyâ lô ye's làb gó' ndyak gó' jwa'ná zá ndablo gó' wi' gó' rê mud, ne'n xá nya rê jwa'n nké lô ye's, ne'n chó sey nké lô ne'y, ne'n pôga letr nké lô ne'y nà, ne'n xámud nzoyo'y nà, ná ne'n chò lál nyay kon tidib ned ye's nzolo gó'.

Làb men dí's nké lô ye's. Bé' re'ya ndèj lô gó' zá gón gó' dí's nké làb men ná le'y nké tèj lô gó' zá làb gó' naxut zá yen gó' kwán nchaba o kwán ndèjá. Tís ndyak gó' nambyênta gó' kwán nchaba lo mblàb nér gó'y, bere blab gó'y tigób zá tela's gó' kwán mblàb gó', tís lit gó' gan blab gó'y na'r gób o xá nyapa rê bes nchela's gó' blab gó'y.

Yên men jwa'n nchab lô ye's. Bé' re'ya nyab lô gó' zá tela's gó' rê jwa'n mblàb gó' ná kwa'n gó' lô ye's rê dí's mas ntak mblàb gó'. Wi' gó' ne'n xámud nyay ná xámud naksá'y.

Xámud ndé dí's. Lo zín gó' nche'ya zeà nlo' ne'n xámud nke díb dí's lô ye's, ná ne'n xámud nyay, ne'n chó kwán mas ntak nkénuy, ná ne'n xámud naksá'y.

Pô nzi tadi's men o pô nì men. Bé' re'ya ndèj lô gó' naxut wi' gó' rê nak jwa'n nké lô ye's onè chò dibuja o dí'sá ná ndablo gó' tadi's gó' ne'n pô ndeche ke' men dí's lô ye's.

Xámud ndé dí's. Lo zín gó' nche'ya zeà nlo' ne'n xámud nke díb dí's lô ye's, ná ne'n xámud nyay, ne'n chó kwán mas ntak nkénuy, ná ne'n xámud naksá'y, ná ne'n chó ned lô dí's nke lô ne'y.

Tuxkwa' men kwán ndablo ke' men lô ye's. Bé' re'ya takbe' gó' zá ór tuxkwa' gó' òtib ye's, tak ndèjá lô gó' ne'n chó lô zín dí's nké ke' gó' lô ye's, chó kwán gab gó', xámud gab gó'y nà, mbayna xámud ke' gó'y díb lô

ye's ná zá tak gab gó' jwa'n nchala's gó' xa'lá
lô men.

Yake' dí's lô ye's. Bé' re'ya yazal gó' lô ye's
jwa'n ndo tẹ́já lô gó' ne'n pô ndablo lì kop gó'
o ke' gó' dí's ta mblì gó' xgabá tá nchala's gó'
tẹ́j gó' lô tidib mená.

Wi' men ná toxut men dí's nké lô ye's.
Bé' re'ya nli zí'n zá te' lazo' gó' ngòlo mke' gó'
dí's lô ye's zá ndablo wi' gó'y tigób zá ne'n
chò nké rê jwa'n tá nchela's gó' tẹ́j gó' ya, ná
wi' gó' ne'n chò naxut mke' gó' rê dí's lô xke's
gó', tís nchak jwadá zá toxut gó'y.

Nĩ làb men

1. Nya'b men lô men nale' làb xa' díb dí's nké lô ye's.
2. Ngòlo mne mblàb xe'y zá todi's rê men ne'n chó kwán mdèj
xa' mke' ye's lô xa' lô díb dí's.
3. Na'r gob làb xa' ná nĩ làb kad tibà xa', ngòlo mniy zá lo' xe'y
lô rê men.
4. Lô yá ndyâ na'r zí'n lì men zá lì men xgab chó kwán mblàb
men, zá wi' men: xámud mdèj men dí's, xámud ngo yen
men, chò naxut mblàb men ná tẹ́j men xámudra' mas lì men
zá xyut men.

Wi' men ne'n chò lál nké róp ned dí's

Le' ór nke men zí'n re'ya lì zí'n lô gó' zá wi' gó' ná nyè gó' ne'n xámud naksá' ná ndyuxkwa' kad tiba ye's nlàb men ná kon kad tiba ye's nke' men o nduxkwa' men ndyâ lô kad tiba leksión.

Lí men xgab xki'z men

Làb men díb dí's nké lô ye's ná yazal men tib jwa'n nzo xíj dí's

Làb men díb tib ye's nké dí's lô'n zá tayal yólo men rê mud naksá' rê jwa'n nzo xíj dí's.

Yên men jwa'n ngozál men xíj dí's

Lô yá ndyâ na'r zí'n lì men zá tyá ndablo rê men lì rsi'n men rê jwa'n naksá' dí's yá.

Le'n kad tiba xta' làb gó' tyá ndyâ lud jwa'n nguxkan ne'n chó kwán nkéte'd gó' le'n dí's zá wi' gó' kè rê zí'n mblì gó' le'n libr nli zí'ná lô gó' zá yên gó' xámud naksá' dí's.

Lì rsi'n men jwa'n tá ngozál mená tibned lô dí's

Rê zí'n ndyâ lô yá, lì zí'n lô men zá lì rsi'n men jwa'n tá mte'd mená rê lô mud naksá' dí's.

Unidad 1

Rê men ye'n ná xa' góx ndablo:

- ▶ Lì rsi'n xa' rê lô mud zá tèj xa' ne'n chó kwán ndyâ rê lô díb dí's.
- ▶ Yólo xa' rê jwa'n ndyâ lô rê ye's ná yèn xa' rê xgab ndèj lô rê díb dí's.
- ▶ Tyóbtè xa' làb xa' nĩ rê lô dí's.
- ▶ Yólo xa' ne'n xámud naksá' tib ye's ná nyè xa' poá ná pô ke' xa' ná làb xe'y, mbayna yólo xa' xá nyay naki'n xa' zá ke' xa' o làb xa' tib ye's.
- ▶ Lì rsi'n xa' rê mud nke' men dí's lô ye's: yóy yek men, ke' mená lô ye's ná toxut mená zá ór ke' men tib dí's lô ye's.
- ▶ Yólo xa' roá mud nya xki'z men zá nkéy lô ye's.

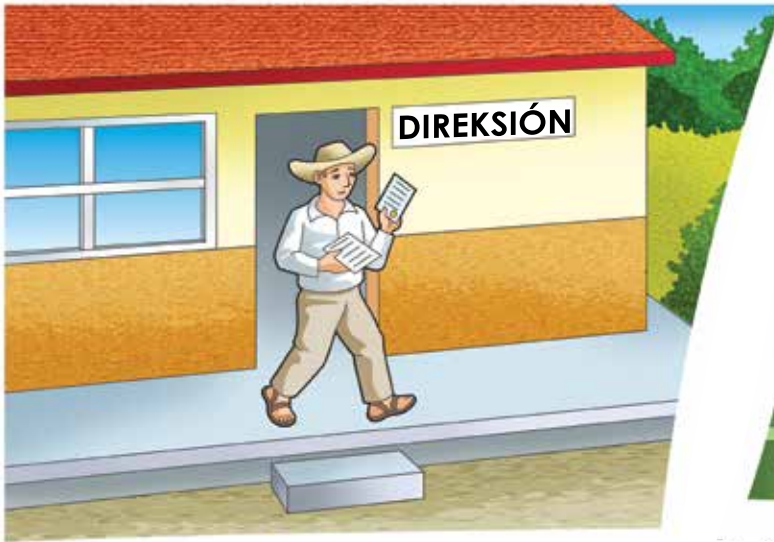
Leksión 1

Jwa'n ndablo te'd men

- Làb xa' pláta dí's xíj ye's nkébez men zá tèj xa' ne'n chó kwán ndyak xa' ndyâ lô díb dí's.
- Yê'n xa' rê mud naxut nké rê dí's lô ye's nkébez men, zá yê'n xa' xámud naksá'y.
- Tèj xa' ne'n kwán mbyên xa' lô tib ye's nkébez men lô xa' o lô tib men zá yê'n xa' jwa'n nké lô ye's.
- Nĩ làb xa'.
- Yólo xa' ne'n chó dí's o xgab ke' xa' lô tib ye's nke lè rê jwa'n tí' men.
- Ke' xa' tib ye's nke lè rê jwa'n tí' men komxá mbli xa' xgabá.
- Wi' xa' ná toxut xa' tib ye's nke lè rê jwa'n tí' men.
- Yólo xa' ne'n xámud ndé dí's lô ye's ná ne'n xámud nyay o naksá'y.
- Yólo xa' ne'n kwán naki'n xa', pô naki'n xe'y ná poá naki'n xa' róp ned lô dí's mte'd xa' zá lì rsi'n xe'y.
- Wi' xa' róp ned lô ye's mte'd xa', ne'n xámud nyay o naksá' kad tibey.
- Yólo xa' ne'n xámud nli rsi'n men **a, e, i, o, u** ná kon rê let **a', e', i', o', u'** zá te'd xa' ke' xa' xki'z xa'.

Jwín bwi' gó' xámud nya rê dibuj nké nche'ya ná btodi's gó' rê jwa'n nyabdi'sá xa'n nà kon xa' nkelo' y lô gó'.

- ¿Chó kwán ndoyotey lô rê yón dibuj ndyak gó'?
- ¿Chó ye's ndyak gó' ndokeyá' xa' got tá nzo xto'wà?
- ¿Kwánliy zá nduxkwa' xa' rê ye's re'ya ndyak gó'?
- ¿Chò mkeyá'lá gó' òtib ye's ché' mud nya?

Blàb gó' pô tá nké rê let nagàt nya bà.

Kwan naká: Ye's nkébez men

Yèz Níj Nayi', chá'n Kañad, yèz Yaxe'n, Lôlâ, wiz Ol sa' mbe' septiemb lí'n 2014.

Xa': _____.

Nche'ya nzo xa'

Lô ye's re'ya, nké tèt ná' lô go' zá yé'd go' **lô tib yatodi's**, le'y gak **wiz bier 03 sa' mbe' septiemb** le'n lí'n re'ya, le'n yò nte'd ór bix nké *primer* grad, grup "A", le'y gak **las 12:00 awizta', zá todi's na' xámud kê xa' nak xudte'd ór bix zí'n kon rê xi'n gó'**.

Zyá nkébed ná' zá wen ór zín gó', dyuxkíx gó' zyá yé'd gó'.

Xa' nkébez

Xa' ndlo' ye's lô
ór bix

Xa' nyabe' lô yò
nte'd ór bix

Xudte'd ór bix
Ntôn Jwárs Ramír

Xudte'd ór bix
Áng Lix Mbras

Bkab gó' lô rê jwa'n nyabdi'sá xa'nà.

¿Chó kwán yáj lô yatodi's ndyak gó'?

¿Chó nkébez yó yatodi's?

Blàb gó' díb dí's tigób so'wa.

Btentă gó' ne'n chó kwán ncholo lô chá'n ne'y
jwa'n ga'l. Bwi' gó' xá nké tibá nche'ya.

Le' pô yó yatodi's nak:

Wiz 03 sa' mbe'
septiemb lí'n 2014.

Le' yèz pô mduxkwa'
ye's nkébez men nak:

Ntôn Jwárs Ramír.

Le' lè ye's nak:

Áng Lix .

Xa'n pô nké lè lô xa'
ndây nchab:

Ye's nkébez men.

Le' xudte'd ór bix tá
nkébez lô yatodi's nak:

Le'n yò nte'd ór bix
primer grad, grup
"A".

Le' wiz tá yó yatodi'sá
nak:

Nche'ya nzo xa'.

Le' xa' nyabe' lô yò
nte'd ór bix nak:

Yèz Níj Nayi', chá'n
Kañad.

**Gozál gó' chó kwán nak chá'n rê jwa'n nké nyabdi's
nche'ya lô ye's nkébez men ná btòb tib X lô jwa'n ga'l.**

Le' yatodi's nér nak par:

- a) Tuxkwa' men ne'n xámud gak nĩ chá'n independensia pô nzo men.
- b) Kó men fir lô bolet chá'n rê ór bix.
- ch) Todi's na' xámud kê xa' nak xudte'd ór bix zí'n kon rê xi'n gó'.

Chó órta ndablo zín tib xna' ór bix o tib xud ór bix pô yó yatodi's zá zín xa' bé' ndo nkébez xa':

- a) 12:35 pm
- b) 12:00 pm
- ch) 14:00 pm

Le' yatodi's nér yó:

Tís naki'n gó' nyabdi's gó' tib jwa'n lô xa' nlo' ye's lô ór bix, ndablo gó' kwa'n gó':

- a) Ntôn Jwárs Ramír
- b) Xwa Rey Ruis
- ch) Elí Gusmán Rojas

Btentă gó' kon tib ray, rê kuádr kon rê pôn dí's
nak chá'n ne'y jwa'n ga'l.

Fir

Kwan naká: Ye's nkébez men.

Yèz Níj Nayi', chá'n Kañad, yèz Yaxe'n, Lôlâ, wiz Ol
sa' mbe' septiemb lí'n 2014.

Xa': _____.

Nche'ya nzo xa'

Lô ye's re'ya, nké tēj ná' lô go' zá yé'd go' **lô tib
yatodi's**, le'y gak **wiz bier 03 sa' mbe' septiemb** le'n
lí'n re'ya, le'n yò nte'd ór bix nké *primer* grad, grup
“A”, le'y gak **las 12:00 awizta', zá todí's na' xámud
kê xa' nak xudte'd ór bix zí'n kon rê xi'n gó'.**

Zyá nkébed ná' zá wen ór zín gó', dyuxkix gó' zyá
yé'd gó'.

Xa' nkébez

Xa' ndlo' ye's lô
ór bix

Xa' nyabe' lô yò
nte'd ór bix

Xudte'd ór bix
Ntôn Jwárs Ramír

Xudte'd ór bix
Áng Lix Mbras

Chó
kwán
nchab lô
ye's

Pô nké
lugar ná
kon wiz
mduxkwa'
ye's

Lô xa'
ndâ ye's

Xámud
nchab lè
ye's

Btela's gó' kè:

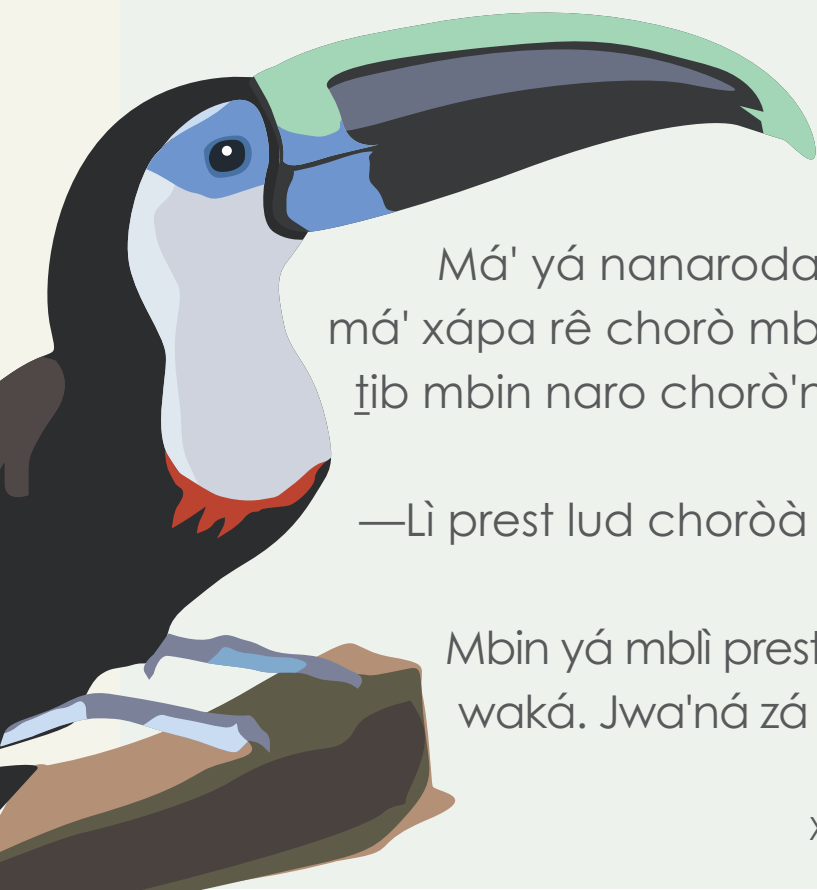
Tib **ye's nkébez men** nak tib ye's ntak toz tak le'y nli zí'n
mbez men rê men zá dyóp men tib *lugar* tib wiz ndo bé' onè
chò tib mená o na'r mená, zá todí's men tiblo jwa'n naki'n men,
kon xa' tá nké te'l léy yá.

Nĩ làb men

Nĩ blàb gó' díb dí's re'ya, ná naxut btèj gó' tib tibey.

Ndablo nér làb tib gó'y ná le'n yekta gó' blàb gó', lo mniy zá btèj gó' ne'n kwán mbyên gó'.

Kwent chá'n wak

Nzo tib mbin ngole xa' wak.

Má' yá nanaroda chorò'n néra, babka chorò má' xápa rê chorò mbin bixà. Tib wis nchab wak lô tib mbin naro chorò'n:

—Lì prest lud choròà kan tak le'n selya'.

Mbin yá mbli prest chorò'n kà wak per nansiretra waká. Jwa'ná zá no'l chorò wak náya.

Xa' mke'y dí's xtili: **Agustín Díaz**
Xa' nkwa'n dí's: **J. Manuel Hidalgo Pérez**

Btodi's gó' ne'n xámud káb gó' lô rê jwa'n nyabdi's nche'ya.

¿Pô nangak jwínta nlàb gó'?

¿Chó dí's nangakta ndèj gó'? ¿Kwánliy?

¿Xá mbwi' gó' díb dí's nké lô ye's re'ya?

Chò mnè gó':

Zá nǐ nlàb gó' t̃ib ye's, ndabloy nér̃la lì gó' xgab o kwa'n gó' ne'n chó kwán nchala's xa' nak chá'ná dí's xtil t̃ej xa' lô gó', zá dí's yá nǐ zíná lô gó', lì gó' xgabá, ná nawé zíná lô gó'.

Lí'n xgab chó kwán mblàb ná.

- Chò mbyêná jwa'n nd̃ej kad t̃iba párrafo.

Àa' (   )   Já'à (   )

- Chò nǐ mxak ná zá mblàb ná roá dí's nzo le'n kad t̃iba párrafo.

Àa' (   )   Já'à (   )

Blàb gó' dí's chá'n “Sikri kon mché”, nké lô xke's gó' Libr nlàb men dí'stè, ná btosa' gó' zá làb gó'y nǐ.

Blì rsi'n gó' rê jwa'n re'ya, zá tyólo gó' làb gó'.

- Le'n yek gó' blàb gó' ná kwa'n gó' chó kwán nchala'sá t̃ejá lô gó'.
- Bkenáp gó' xámud nd̃ej gó' t̃ib t̃iba dí's.
- Zepa bled gó' lud pô ndob t̃ib koma, pô ndob t̃ib punto, pô ndob son púnt ná pô ndob t̃ib gion.
- Nawé bt̃ej gó' pô ndob t̃ib bé' chá'n interrogasió'n, t̃ib bé' chá'n admirasió'n.

- Tiba blò yek gó' cholê dí's nké làb gó', xá nya la nkéy, ná cholê xa' mduxkwa'y dí's xtil ná cholê xa' mduxkwa'y dí'stè. Ndablo gó' wi' gó' rê jwa'n re'ya zá tera tyobte gó' làb gó'.

Blàb gó' díb dí's, jwín bwi' gó' xámud nya rê dibuj ná blàb gó' rê jwa'n nzi todì's men.

Mír nchela's tala's lô sobrín na' plá payas bix naksá' pelót, per Mír ndeche nyè ne'n pôpey tí' Mír ná ne'n chó kwánpa' naki'n Mír zá tuxkwa' Mírá, jwa'n ná zá ndonabdi's Mír lô amig Mír.

Btèj lôn Rós, ¿chó kwán nli rsi'n men zá tuxkwa' men rê payás bix ta mduxkwa' ka xi'n mbâl là bà?

¿Pláy tuxkwa'à ndyak là'?

Bkab gó' lô rê jwa'n nyabdi's xa'nà, ná btodi's gó' kon xa' nkelo'y lô gó'.

¿Chó kwán ndoyotey lô rê dibuj?

¿Xámud nké dí's tá nké ke' Mír lô xke's Mírà?

¿Chò ngòtela gó' t̃ib jwa'n tá nké lô rê dibujà?

Jwín bwi' gó' ná blàb gó' díb dí's.

Ye's nke lè rê jwa'n tí' men

JWA'N NAKI'N MEN ZÁ ÓR TÁ' MEN TIB YÒ

3 kil klab
 1 kil lambr rekosid
 4 kil kambrón
 1 bolteo yùx
 1 bolteo grab
 1 bolteo kè par yó ní yò
 2 tonelad sement
 1 tonelad morter
 20 ya tyo le'n yò
 10 ya tab
 4 met manger làs lyá le'n yò pô lyá kì
 5 lat te' men sement

Bkab gó' lô rê jwa'n nyabdi'sá nche'ya.

¿Cholê tib ned lô dí's re'ya?

¿Chó zí'n nliy ndyak gó'?

¿Chó kwán nké néríla yek ne'y?

¿Xámud kuxkan gó' lô tib men nanzoloda tib ye's nke lè
rê jwa'n tí' men ne'n xámud naksá' tib lô dí's re'ya?

Btela's gó' kè:

Tib **ye's nke lè rê jwa'n tí' men** nak tib dí's, nli rsi'n men
zá nayájta jwa'n tí' men yek men, tak zá ór bro tozá nchàja
yek men tak na'r toz jwa'n bix tí' men ná nanyèd men pôpa
kad tibey kà men.

Bke' gó' tib ye's nke lè rê jwa'n tí' men.

Mír nchela's tuxkwa' náya 15 mun kon lâ *fieltro* ndo 30 cm má mnè Mír gó' nchak nduxkwa'y, jwa'ná zá nwà Mír liz gó' ndoti'Mír lô gó' zá tèj gó' ne'n chó kwánpa' naki'n ór ná ne'n pôpey naki'n ór. Mbayna, ngenta gó' yò, jwa'ná zá ke' gó' lô ye's ne'n chó kwán tí' Mír ná ne'n pôpey, ná tá'n gó' ye's re'ya kon tib xa' nzo gax pô nzo gó' zá xa' yá ta' ya'y lô Mír.

Bkab gó' lô rê jwa'n nyabdi'sá nche'ya, per ta' yá'n lud lô gó' zá lì gó' gan tuxkwa' gó' xke's gó'.

¿Cholê ye's tá naki'n gó' ke' gó' lô Mír?

¿Chó zí'n lì ye's tá ke' gó' yá?

¿Chó kwán naki'n ke' gó' lô ye's zá nyè Mír kwán tí' Mír?

¿Kwán nérla ke' gó' ná kwán ke' gó' xiská?

Bke' gó' nche'ya, tib ye's nke lè rê jwa'n tí' men
ta' ya' gó' lô Mír.

Bwi' gó' lô ye's nke lè rê jwa'n tí' men kon xá
ndèjá nche'ya.

¿Chò mke' gó' lè ne'y?

¿Chò jwínpa mke' gó' lè rê nak jwa'n naki'ná?

¿Chò ga'l mke' gó' pôpa jwa'n naki'ná?

Btoxut gó' díb xki'z gó' tís naki'ná, mnab gó' lô tib
kompañer gó' o xa' nkelo'y lô gó' zá làb xe'y, ná
mnabdi's gó' lô xa':

¿Chò nambì nké rê lè jwa'ná?

¿Chò nchen gó' chó kwán tí' gó' ná ne'n pôpey?

¿Chò naxut nchab rê lè jwa'n tí' men?

Bke' gó' tib ye's nke lè rê jwa'n tí' men naki'n gó' sman
ndé re'ya.

Bere bwi' gó' díbá tigób kon xá nyab rê jwa'n gapà.

Wi' men ne'n chò lál nké róp ned dí's

Mbwi'n lô leksiòn re'ya ye's nkébez men ná kon ye's nke lè rê jwa'n tí' men. Chò tak tèj gó' son mud naksá' kad tiba ye's re'ya.

Ye's nkébez men

Ye's nke lè rê jwa'n tí' men

Bke' gó' lô ye's ná btodi's gó.

¿Pô xa' xá nyay?

¿Poá ndlì rsi'n mená ná pô ndlì rsi'n men kad tibey?

¿Kwánliy xá nke' mená lô ye's?

Lí men xgab xki'z men

Blàb gó' díb dí's ndekê nche'ya.

Támud zá te'd bích

Ƴib wiz nkéte Ƴib xa' got ndelè Karmeá nkéte kwa'n xa' bích xa', díb le'n liz xa' nchek xa' ná tájà mbez xa' ǵ**màà má'** lud?, ǵ**màà má'** lud?, ǵpô mda'b **má'** lud táya ná?

Nzo lud bé'l **ye** lô yá' xa' ná tájà mbez xa', mbayna le' xá bé'l ye yá nryo' toz lazo' **má'**, per nanrotòda **má'**. Mas **ye'** bes mbrez xa' **má'** per nangezálta xa' **má'**.

Tá ndoyak xa' zeà ndote wiz, zeà nli xa' xgab, má sa'l xa' yamer **zín**. Mxak xa' tá xis sa'l xa' ndoke bích ná nda lazo' xa' nába ór ndyâ xa' Ƴita ndyâ róp xa' kon **má'**, tak nab xis xa' ndyoké **má'** tak rêta tí'l nda' xa' léch nchu' **má'**.

Támud lajá mbrid ór. Zeà ndyâ sa'l Karmeá nwà xa' **zín**, mda' Karmeá yej mda xa' ngòlo mda róp xa' mbrote xa' lud le nzi todi's xa' gax làd yò, tak nazo' toz. Mbayna nzo **mbe'** nakta lud nawé nani.

Tá nzi xa' degób, mbro' Ƴib jwa'n axta yek yò ngob làd **ku** xa' bi'. Nakta lud mbrez yàj róp xa' tak tant mzyeb

xa', zá ór mbwi' xa' lô bích tága' **mbé** ngudklô bích mbwi' bích lô xa' ṭib rat ná mdolo nwat toz bích.

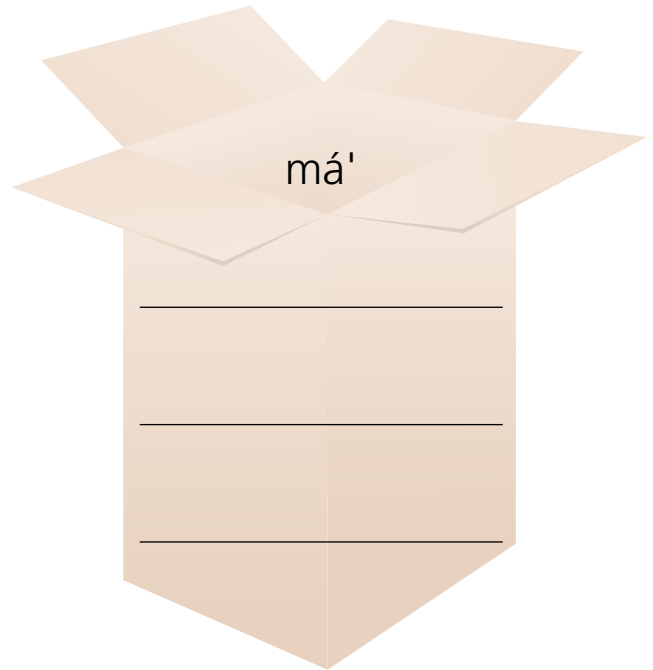
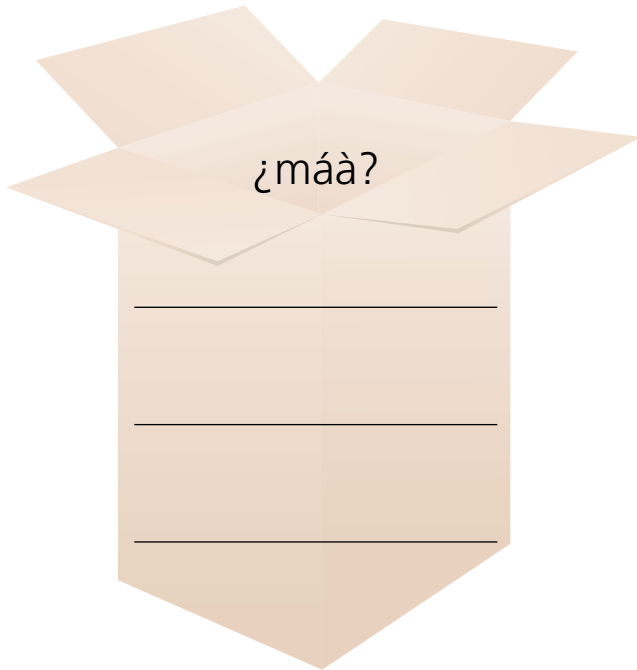
Ná le' xa' gotá nwat karrea yaguj mdokê xa' xis bích per zá mbere xa' tub to'x nya yísyek xa', ndòb mbi xí xa' ná ṭingénta bích!, ṭingén chó má' nak! Zá mnè xa' bi'n xe'y mxinú xa' ngôl xa' ná nchab xa' lô ngôl: "**ṭBku'** yek là!, **ṭbku'** yek là!, tak xája nya yek xa' mbyub nya yek là, **ṭblò** lud aseytá!, **ṭblò** nalě lazo'à!, la'á bích tâya".

Bro mbre xa' mxi xa' tak tant naleyéy. Zera' ngoṭát xa' ná lo mdúxni izyò ṭib wiz.

Le' xa' gotá mduxkwa' jwa'n wá nren xa' tíl, ná lèjà nawé nzi ya róp xa' lud tá' **mbé** mduxkwa' xa' zá mbrotò bích, axta ngén kwán nzo ndyak bích tájà mbez bích nkwa'n bích léch gù bích lô xa'. Zá nchab Karmeá lô xa': "**ṭBlo'** xá nya **kuà** mdelèt bích!, ṭnáya ná ngén kwán nzo guz lô bích, chó má' axta nangén yentó lô'n!".

Axta ná mbwi' xa' bi' lô bích, chacha mda xa' ná le' bích zeà mdàt ṭib làd estúf ndob tyá. Ngòlo mne mda xa' zeà mxen xa' ṭib **xnow** nzo ṭib le'n chokwid ndob tyá ná ndá xa' **zí'n**. Per zá tera ryo' xa' jwín mbwi' xa' ne'n chò **no'w** rò bot nzo léch. ṭTak támud zá te'd bích nalitra bíchá!

Bli kop gó' rê dí's tá nagàt nya nké lô jwa'n ta mblàb gó' bà. Ná bke' gó'y kad tibà le'n káj per jwín bwi' gó' ne'n xá nya let nzye' nkey. Bwi' gó' xá nké tibá nche'ya.

Bwi' gó' ne'n xámud nké kad tibà dí's le'n róp káj ná blo'xkan gó' ne'n pô xa'lá nya kad tibey.

Ni blàb gó' rê dí's nké nche'ya.

rê'n – ren

mbe'z – mbez

le'n – len

ndya' – nda

ngu' – gù

Bke' gó' ne'n kwán xa'lá ngozál gó' lo ór mdèj gó' kad
 òtibà par dí's.

Blàb gó' díb dí's ndekê nche'ya.

Le'n dí'stè nzo roá dí's nkenu rê let **a, e, i, o, u** mbayna
 nzo roá dí's nkenu **a', e', i', o', u'**. Nzo roá dí's bé'nta
 por òtib let nzye'y zeà xa'lá jwa'n naká o xa'lá jwa'n nìy,
 kom xá mbwi'à lô rê dí's tá bé'nta mbrid là náya, pô
 mbyoloà plá par dí's komxá: mbé - mbe', ye - ye', zín -
 zín, tája' ndây.

Jwa'n nága ntak toz ke' men kad òtib dí's kon bokal
 nkey kon bokal nak chá'n ne'y tayzá nawé naxut
 nambì nkéy tís chó làbá.

Jwa'n nága zá tera tyobteà ke'à òtib dí's nérta bla's
 ne'n xámud nì men kad òtibey ná btèjá na'r bes tayzá
 kwíà ne'n kon chó bokal kêy.

Jwín bwi' gó' xámud nya rê dibuj ná blàb gó' rê dí's tá no'wyò bà. Blì komplet rê nak dí's, ná bkwa'n ne'n xá nya bokal nchak jwad làd kad tibà dí's ná btentă gó' rê jwa'n kon lè ne'y.

y_____

y_____

ch_____y

nkw_____s

y_____

ch_____x

kw_____z

y_____l

Leksión 2

Jwa'n ndablo te'd men:

- Jwín wi' xa' mud naxut nké dí's lô ye's, ná kon rê dibuj, zá nyè xa' ne'n kwán nké lô tib kredensial nli men botar.
- Kwa'n xa' rê jwa'n naki'n xa' lô tib kredensial nli men botar.
- Nĩ làb xa' na'r bes tib dí's, ná ndèj xe'y xá men nyabe' bà ná ndèj xe'y xá men à ndèjà tib jwa'n nà.
- Yólo xa' ne'n chó dí's o xgab ke' xa' lô tib resib chá'n jmi.
- Ke' xa' tib resib chá'n jmi komxá mblì xa' xgabá.
- Wi' xa' ná toxut xa' tib resib chá'n jmi.
- Yólo xa' ne'n xámud ndé dí's lô ye's ná ne'n xámud nyay o naksá'y.
- Yólo xa' ne'n kwán naki'n xa', pô naki'n xe'y ná poá naki'n xa' róp ned lô dí's mte'd xa' zá lì rsi'n xe'y.
- Wi' xa' róp ned lô ye's mte'd xa', ne'n xámud nyay o naksá' kad tibey.
- Yólo xa' ne'n poá lì rsi'n xa' tiba par let tá yamer tibta nya re'ya: ch-ch ná kon s-z.

Jwín bwi' gó' xámud nya rê dibuj nké nche'ya
ná btodi's gó' rê jwa'n nyabdi'sá xa'nà kon xa'
nkelo'y lô gó'.

Ta' gó' kredensial nli men botar, chá'n gó' ne'n.

¿Kwán lì nu gó'y?

¿Xámud kwán lì nugo'y zá?,
le'y wí'n zá tuxkwan xke's gó'.

¿Chó kwán ndoyotey lô rê dibuj ndyak gó'?

¿Chó ye's ndyak gó' nké ta' ya' xa' bi' lô enfermer?

¿Chó ye's ndyak gó' tayal ta' men tib lô men zá wi' xa'
ne'n chó nak men?

Jwín bwi' gó' lô ye's nké xa'nà.

Instituto Federal Electoral
 LÔ YE'S TAN NZO LÈ MEN NGO'MEN
 KREDENSIAL NLÌ MEN BOTAR

Lè men Juan Reyes Ruiz
 Pô nzo men Ngénta lè káy, ná ngénta numra,
 Yèz Kèlyo' 70916, yèz Kañad, Lôlà.
 Núm ye's 619949 Lí'n ngò lè men 2003
 Klabe chá'n men ngo' men RYZJN85072120H001
 Lè yèz rô nzo men 06 Yèz lud 060
 Yòlow nyabe' pô 508 Pô mér 2178
 nzo men nzo men

Nanyéda ta' men xke's
 men re'ya tadib lô men,
 nantaktey tís ndo yò lô ne'y
 o nakap nyay.

Xa' nák cha'n ne'y tís mzye'
 pô nzo xa', ndablo xa' tètj
 xe'y le'n mbe' tá ngoká yá.

Manuel Ávila Luna
 Xa' nke' ye's chá'n
 Instituto Federal
 Electoral

Zá ngo' men xa' yèz mdan
 Zá ngo' men xa' yèz ró

Bkab gó' lô rê jwa'n nyabdi'sá xa'nà.

¿Chó kwán chá'n men nké lô ye's re'ya?

¿Chó kwánliy zá nké ngudyek men lô ne'y ndyak gó'?

¿Chó chá'n nak weya kwenya' nké lô ye's, mbayna
 kwánliy nkéy lô ye's re'ya ndyak gó'?

¿Chò nkénu gó' ṭib ye's ché' mud nya?

Naxut blàb gó' díb dí's.

Jwín bwi' gó' lô kredensial nli men botar ná btòb
gó' tib **X** lô let ncholô chá'n jwa'n nké xa'nà.

Le' kredensial nli men botar ngo':

- a) Secretaría chá'n Seguridad Pública
- b) Instituto Federal Electoral
- ch) Instituto chá'n Seguridad Social Médika

Plá lí'n ngoxob Juan Reyes Ruiz le'n lí'n 2011:

- a) 26 lí'n.
- b) 30 lí'n.
- ch) 35 lí'n.

Le' liz Juan Reyes Ruiz ndòb:

- a) Ngénta lè káy, ná ngénta numra, Yèz Kèlyo' 70916, yèz Kañad, Lôlà.
- b) Ned nda Paseo Unibersitario 23, Kolón Tlakokepek, San Antón, Lôlà.
- ch) Lúp Bitór 5, 2ª Sección, 70780, San Teo rò nítido', Lôlà.

Le' lí'n mblo' xa' kredensial nli men botar nak:

- a) 1998.
- b) 1991.
- ch) 2003.

Le' ye's re'ya:

- a) Tayal lì rsi'n na'r men
- b) Natayalta ta' mená tib lô men xa'lá
- ch) Tayal lì rsi'n rê tă men

Tís mzye' pô nzo Juan ndablo Juan:

- a) Tèj xway lô polisî.
- b) Tèk xway lô xna' Xwa.
- ch) Tèj xway lô I.F.E.

¿Chó zí'npa nli kredensial nli men botar lô Juan? Tayal bli gó' na'r jwa'n nké nche'ya ná btodi's gó'y kon rê kompañer gó'.

- a) Par lì men botar zá ór kó' men tib xa' yâ zí'n.
- b) Par lo' men ji lô xa' nak zí'n tís chó ji ye's kó' men o naki'n men.
- ch) Par selya' men tak na'p lí'nla men.

Bli gó' kon tib jwa'n che' mud nya ✓, tís le'y líy o kwi'ná, ne'n xá nya jwa'n nak chá'ná.

	Já'à	Àa'
Juan Reyes Ruiz nzo yòlow 2178.		
Le' klabe chá'n kredensial nli men botar chá'n Juan Reyes Ruiz nak RYZJN85072120H000.		
Le' kredensial nli men botar re'ya nantaktra' tak nké 09 rê le'n kuádr pô nké rê jwa'n ngo' men xa' yèz mdan.		
Le' fir tá nké le'n kuádr nakisà nak chá'n Juan Reyes Ruiz.		

Btolö ne'n kwán nak chá'n rê dí's nke' lô kredensial nli men botar re'ya, ná bke' ne'n chó let naki'ná, kon rê dí's nké xa'n re'ya.

Instituto Federal Electoral

LÔ YE'S TAN NZO LÈ MEN NGO'MEN
KREDENSIAL NLI MEN BOTAR

Lè men	Lí'n nzo men	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	
Pô nzo men	Chò ór bi'y o ór gotá	
<input type="text"/>		
Núm ye's 619949	Lí'n ngò lè men	<input type="text"/>
Klabe chá'n men ngo' men	RYRZJN85072120H001	
Lè yèz rô nzo men 06	Yèz lud 060	
Yòlow nyabe' pô 508	Pô mér 2178	
nzo men	nzo men	

Nanyéda ta' men xke men re'ya tadib lô men,

Xa' nák cha'n ne'y tís mzye'

Manuel Ávila Luna
Xa' nke' ye's chá'n
Instituto Federal
Electoral

Zá ngo' men xa' yèz mdan

Zá ngo' men xa' yèz ró

- a) Lè men: Juan Reyes Ruiz
- b) Lí'n nzo men: 22 lí'n
- ch) Pô nzo men: Serrada del Pirúl núm. 58, ejido San Pey Totolapan, Jalisco
- ch) Lí'n ngò lè men: 2010
- d) Nantaktey tís ndo yò lô ne'y o nakap nyay.
- e) Ndablo xa' tèt xe'y le'n mbe' tá ngoká yá.

Tayal bere wi' gó' lô ye's orijinal, rê bes naki'n gó'y.

Btela's gó' kè:

Tib **kredensial nli men botar** nak tib ye's nduxkwa' Instituto Federal Elektoral. Le'y nda' xa' lô rê nak men ndo yoxob lí'n na' nzo 18 lí'n, zá tayal kó' men tib xa' yá'n zí'n. Le' ye's re'ya nli zí'n par lo' men tib lô xa' nak zí'n ró zá yólo xa' men díb lô nden yèz mdan re'ya.

Nĩ làb men

1. Blàb gó' rê dí's komxá ndèjá xa'nà.

- a) Bxi' bolet. (Nyabe'y)
- b) Bxi' bolet. (A btèje'y)
- ch) Ndá'n, sa nyà lèy. (Nyabe'y)
- ch) Ndá'n, sa nyà lèy. (A btèje'y)

¿Chó kwán nchala's dí's **a)** kon dí's ch)?

¿Tís làb gó' rêy tita mud, chò tita nìy zá'?

¿Kwánliy zá ór làb men tib dí's, naxut làb mená?

Chò mnè gó':

Bé' xámud ndodi's men o nak xki'z men lô tib men, támud nkab xa' lô men, tága' nak làb men onè chò dí's xtila, dí'stèy o xa'lá dí'sá, naxut làb mená tak támud yèn men xá nzo lazo' xa' mke'y, ne'n xámud nli xa' xgabá, ná támud yèn men làbá.

Nĩ blàb gó' rê dí's nké lô ye's re'ya.

Nchela's na' ná nér^{la} làb gó'y le'n yekta gó', ná byèn gó' ne'n chó kwán nchabá.

Konfusio nchab:

“Btèj jwa'n mnèta là. Nalid là yabxá'l lô rê jwa'n nanyèd lá tak nanchakta lày, jwa'ná mas ntak li men lô yamnè chá'n men.”

“Zá ór yasi'b là tib men nabé's nak, ndabloà kwa'n là mud zá táxa mud lià, tyoà lál kon xa'. Zá ndoà lô tib xa' nakap nak mnabdi's lôà chò táxa nakap nak là.”

“Zá nyà lô ór amig là, ndabloà lià rê jwa'n ndèj là lôr.”

2. Berě blàb gó' ye's tigób xá ndèjá nche'ya.

- Blàb xgab nér xája xa' nyabe' bà.
- Blàb xgab brop xámud nli men zá ndèj men xámud ndablo gak tib jwa'n.
- Le' blò gó' le'n yek gó' tib plá dí's no'l ná btèj gó'y róp mud.

3. Lí'n xgab chó kwán mblàb ná.

- Chò mbyêná jwa'n ndèj kad tiba párrafo.

Àa' (   )   Já'à (   )

- Chò nĩ mxak ná zá mblàb ná roá dí's nzo le'n kad tiba párrafo.

Àa' (   )   Já'à (   )

4. Blàb gó' dí's chá'n “Le' mbew ná le' ngol”, nké lô xke's gó' Libr nlàb men dí'stè, ná btosa' gó' zá làb gó'y nĩ.

Bli rsi'n gó' rê jwa'n re'ya, zá tyólo gó' làb gó'.

- Le'n yek gó' blàb gó' ná kwa'n gó' chó kwán nchala'sá tēja lô gó'.
- Bkenáp gó' xámud ndèj gó' tib tiba dí's.
- Blàb gó', ná nawé bli yen gó' zá btèj gó' ne'n chó kwán ndèjá lô gó'.

- Tiba blò yek gó' cholê dí's nké làb gó', xá nya la nkéy, ná cholê xa' mduxkwa'y dí's xtil ná cholê xa' mduxkwa'y dí'stè. Ndablo gó' wi' gó' rê jwa'n re'ya zá tera tyobte gó' làb gó'.

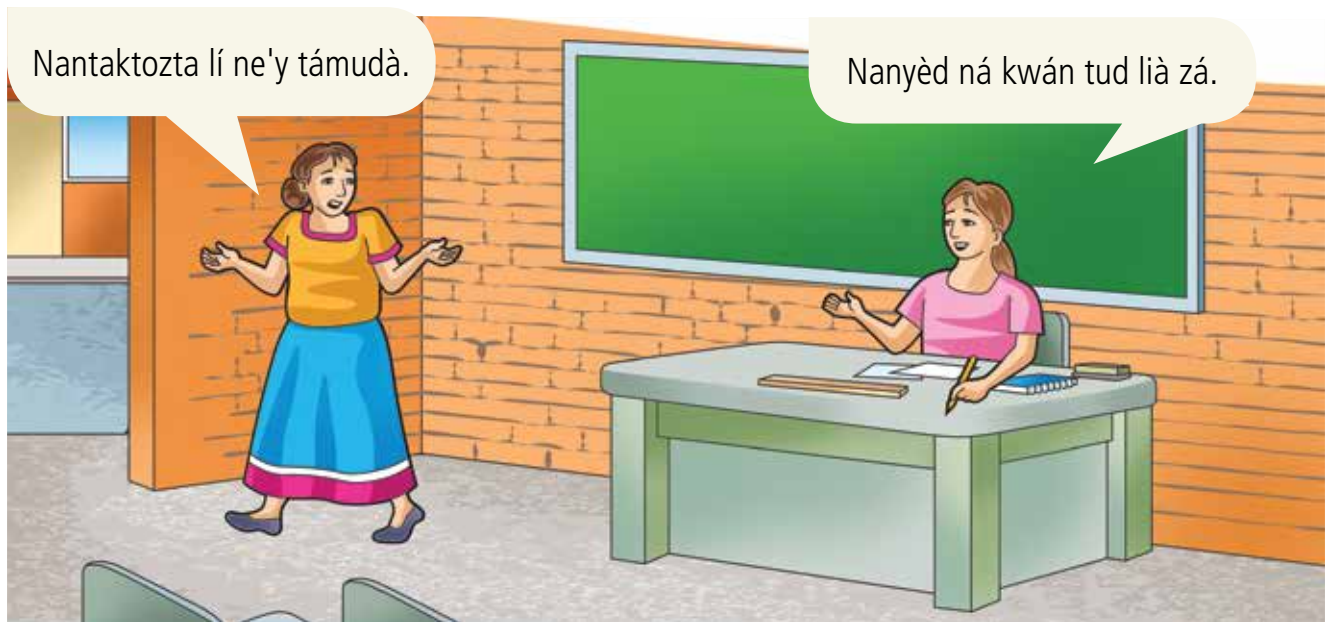
Blàb gó' díb dí's, jwín bwi' gó' lô rê dibuj ná blàb gó' rê jwa'n nzi toti's men.

Án mkeyá' tib zí'n tóp rê jmi naki'n tyuxkwa' làd yò pô nchak rê jwa'n chá'n yò skwel mbayna ndablo Án ta' ya' Án tib resib lô rê men ndo ta' lá jmi xá mbyá'n xa' tak ndeche tozá.

Naki'ná nyèn chó mda'lá
jmi mbayna nanyèd ná
xámud lín.

Bke'y tib lô la kwaderà.

Nantaktozta lí ne'y támudà.

Nanyèd ná kwán tud lià zá.

Btodi's gó' kon xa' nkelo'y lô gó' rê jwa'n nyabdi's xa'nà
ná btèj gó' ne'n xámud nzo yek gó' lô rê kompañer gó'.

¿Chó kwán ndyak gó' ndablo Án lì Án?

¿Chò ngòte gó' jwa'n tá mxak Án tib wiz?

¿Chó ye's ndaya' xa' lô gó' zá ór ngx gó' tib jmi yò skwel?

Bwi' gó' ná blàb gó' nadan toz díb dí's re'ya.
 Bto'wyò gó' le'n tib ngud kon yalap gó' lè ye's,
 lè xa' mdi'x jmi, kwánliy mdi'x xa' jmi ná kon wiz
 mdi'x xe'y.

Yèz Lawă, Kañad, Yaxe'n, Lôlâ,
 wiz 11 sa' mbe' nobiembr, lí'n 2014.

Resib chá'n jmi núm: 059

Pôpe'y mkeyá'n: \$ 150.00

Nkeyá'n chá'n xa' ndelè:
 Gustin Lóp Sánch

Nche'pe'y:
 \$150.00 (Tib ayo' narol pes, nektib sentab,
 jmi ndlì rsi'n men nche'ya)

Kwanliy:
 Le'y lì rsi'n men zá yá' tib yò pô kwê libr làb rê
 mdyé'n bix, ta nké yò nte'd ór bix róp dí's
 "GuillermoPrieto", klabe: 20DPB0770Y, ranchs re'ya.

Mkayá' ney

XA'. Ramir Garsi Mendós
 Xa' ndobsá' jmi chá'n komitê yò skwel

Bke' gó' lô ray xa'nà rê jwa'n tá mto'wyò gó' bà.

Lè ye's:

Lè xa' mdi'x jmi:

Kwánliy mdi'x xe'y:

Chó wiz mdi'x xe'y:

**Btentă gó' kon t̃ib ray ne'n pô nké kad t̃ib jwa'n lô resib.
Kon rê jwa'n ké lô ne'y, xá nké t̃iba xa'nà.**

Le'y nké pô n̄hab:
Kwán naká:

Le'y nké pô n̄hab:
N̄hepa jmi:

Le'y nké pô n̄hab:
Mkeyá' ná' chá'n:

Le'y nké pô n̄hab:
N̄hepa jmi:

Le'y nké pô n̄hab:
Mkeyá'n chá'n xa' got:

Le'y nké pô n̄hab:
Num.:

Le'y n̄chá'n nu xa' tá
nkeyá' jmi yá.

Le'y nkeyá' xa' tá ngi'x
jmi yá.

Pô nké kon let ne'n pôpa
jmi kix men.

Pô nké lè xa' ngix jmi.

Xa'n resib chá'n jmi.

Pô nké ne'n kwánliy
ngix xa' o nda' xa' jmi.

Pô nké num ne'n plá
resib ndota'la men.

Pô nké kon num ne'n
pôpa jmi ta' xa' o kix xa'.

Resib chá'n jmi.

Pô nké lè xa' ná kon fir
xa' nkeyá' jmi.

Btela's gó' kè:

T̃ib **resib chá'n jmi** nak t̃ib ye's nduxkwa' t̃ib men pô nke'
xa' kè líga mkeyá' xa' lud jmi mda' t̃ib men lô xa', onè chò
chá'n jwa'n bix mdyoy, chá'n mayèzá o chá'n t̃ib jmi mbyá'n
róp xe'y xa' tá kixá ná kon xa' tá kèyá'i yá. Le'y nli zín lô
ley ná le'y lì zín tís bere jmin men, zye' t̃ib chá'n men o tís
ndotna xa' t̃ib jwa'n lô men.

Bke' gó' tib resib chá'n jmi.

Klár keyá' tib jmi tak le'y lì zí'n kenáp xa' yò skwel le'y nak \$100.00, ná rê mayèz nyab xa' resib xa' lô Klár. Náya blì tib fabor lô Klár tuxkwa' resib ta' Klár lô men; **tuxkwa' rê dí's ne'n chó kwánpa' naki'n kê lô ne'y. Blìy xá nkéy xa'nà:**

- Lè ye's
- Chó wiz mda' xe'y
- Pôpa jmi kík xa'
- Lè xa' ngix jmi ná kon fir xa'
- Kwánliy nda xa' jmi
- Lè xa' nduxkwa' resib ná kon fir xa'

Bke' gó' lô ray xa'nà ne'n xámud mbyá'n resib chá'n jmi mduxkwa' Klár.

Bwi' gó' díb dí's nké lô resib kon xámud nya'ba
nche'ya.

¿Chò nchab lô ne'y líga mdi'x men jmi?

¿Chò mke' xa' num lô rê resib?

¿Chò nké lô resib kon num ná kon let ne'n pôpa jmi mdi'x
men?

¿Chò nkénu Klár tib kopia rê resib nké ta' ya' Klár lô rê men?

Btoxut gó' díb xki'z gó', guz gó' tib lô kompañer gó' zá
làb xe'y ná mnabdi's gó' lô xa'.

¿Chò tal lô ye's ke' men rêy?

¿Chò tazál gó' nabán chó mdi'x jmi ná ne'n pôpey?

¿Chò nambì nké kwánliy mdi'x xa' jmi?

Bke' gó' lô tib list lud na'r lô jwa'n kwánliy ngix men jmi
zá tuxkwa' men tib resib chá'n jmi.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Bli gó' tib *tema* xíj list tá mduxkwa' gó' ba ná kon tib
kompañer gó' btuxkwa' gó' tib resib chá'n jmi lô kwader
gó'.

Wi' men ne'n chò lál nké róp ned dí's

Mbwi'n lô leksiòn re'ya kredensial nli men botar ná kon resib chá'n jmi. Chò tak tèj gó' son mud naksá' kad t̃iba ye's re'ya.

Kredensial nli men botar

Resib chá'n jmi

Bke' gó' lô ye's ná btodi's gó'.

¿Pô xa' xá nyay?

¿Poá ndli rsi'n mená ná pô ndli rsi'n men kad t̃ibey?

¿Kwánliy xá nke' mená lô ye's?

Lí men xgab xki'z men

Bkwa'n gó' ná bto'wyò gó' le'n tib ngud le'n sop re'ya
 rê dí's re'ya: cho', cho', mchíx, mchíx, mched, mched,
 mbàz, mbas, mbèz, mbès, ngoz, ngos.

m	a	ch	k	e'	f	i	r	e'	m	p
ch	<u>ch</u>	z	h	ch	o'	g	a	n	b	b
e	t	n	g	o	s	m	s	t	a	z
d	r	ch	ñ	e	y	u	n	o'	s	t
t	ch	d	e	w	i'	n	<u>ch</u>	o'	k	m
p	m	b	è	s	z	l	t	i	u	ch
e'	x	ñ	j	m	o	ñ	i	n	l	í
r	u	a	m	b	e	h	n	<u>ch</u>	n	x
s	e	h	o'	è	u	t	g	r	k	t
o'	m	b	à	z	a'	s	o	l	n	a'
b	x	n	i	n	a	a'	z	l	m	e'
t	i	ch	g	u'	w	u	e	s	<u>ch</u>	à
n	a'	m	<u>ch</u>	e	d	y	t	i	í	m
k	l	y	m	i	z	k	ch	à	x	h

Bli kop lô kad tib list re'ya rê dí's ngozál là lô sop, xá
nya' bá xa'nà. Bwi' gó' lô let tá nagàt nya bà.

cho'

cho'

---

mbas

mbàz

Blo'xkan gó' ne'n pló xa'lá nya nké kad tibà par dí's. Bwi'
gó' ne'n xámud mbez men ch ná kon ch, s ná kon z lô
kad chopà dí's.

Blàb gó' díb dí's ndekê nche'ya.

Lô leksiôn re'ya nkéte'd na' ne'n pô xa'lá nya lô chop par let **ch-ch** ná kon **z-s**. Zá yèn men ne'n xámud nì men ná mbez men kad tiba let ná nyè men xámud ga'l nke kad tibey zá támud lì rsi'n mená, blàb jwa'n ndekê nche'ya.

Le' **ch** (ché) nì rsi'n men zá nì men tib dí's anta ncha'x yen men; ná anta le'n kele men nrid ndab mbi; ná tiba lô **m** o lô **n** nkéy rê nak bes, axta náya tita dí's tá gab men cho' tib ya bà, ngénta **n** nek **m** làd ne'y.

Le' **ch** nì rsi'n men zá nì men tib dí's nanchchaxta le'n yen men, nxa'l men rò men zá nì mená, ná zeà ncho'w lô mbi.

Le' **z** (zá) nì rsi'n men zá nì men tib dí's anta nxi'd le'n yen men.

Mbayna le' **s** (ese) nì rsi'n men zá nì men tib dí's nanxidta le'n yen men ná ngòte men lud mbi rò men. Lì men yen men xá nì mbe'là.

Btentă gó' kon tib ray rê jwa'n nké nche'ya kon lè ne'y.

mché
chuy

zīj
sínch

chu'x
nchán

sák
zìl

Jwín bwi' gó' rê dí's nké nche'ya ná bto'wyò gó' ne'n xá
nya let naráx nké le'n roá dí's.

nchabès

chút

mzìn

chop

sáp

msin

táz

nchabé's

Ga'l bke' gó' rê dí's tá mtakbe' gó' naráx nké bà.

Leksión 3

Jwa'n ndablo te'd men

- Jwín wi' xa' mud naxut nké dí's lô ye's, ná kon rê dibuj, zá nyè xa' ne'n kwán nké lô ɬib kartî nké rê lè bakun.
- Yèn xa' rê mud naxut nké rê dí's lô Kartî nké rê lè bakun zá yèn xa' xámud naksá'y.
- Kwa'n xa' rê jwa'n naki'n xa' lô ɬib kartî nké rê lè bakun.
- Nĩ nlàb xa' na'r bes ɬib dí's, ná ndèj xe'y naley ná ndèj xe'y nabíl.
- Yólo xa' ne'n chó dí's o xgab ke' xa' lô ɬib permisá.
- Ke' xa' ɬib permis komxá mbli xa' xgabá.
- Wi' xa' ná toxut xa' ɬib permis.
- Yólo xa' ne'n xámud ndé dí's lô ye's ná ne'n xámud nyay o naksá'y.
- Yólo xa' ne'n kwán naki'n xa', pô naki'n xe'y ná poá naki'n xa' róp ned lô dí's mte'd xa' zá lì rsi'n xe'y.
- Wi' xa' róp ned lô ye's mte'd xa', ne'n xámud nyay o naksá' kad ɬibey.
- Yólo xa' ne'n pô nli rsi'n men róp bé' re'ya (̀), (́) zá ór nke' men ɬib dí's lô ye's.

Jwín bwi' gó' xámud nya rê dibuj nké nche'ya ná btodi's gó' rê jwa'n nyabdi'sá xa'nà kon xa' nkelo'y lô gó'.

¿Chó ye's ndyak gó' nzi lì rsi'n rê xa' tá nké lô dibujà?
 ¿Pô tayal kó' men ye's re'ya?
 ¿Chò mda'lá xa' t̥ib ye's ché' mud nya lô gó'?

Bkwa'n gó' lô ye's tiblén gó' kartî nké rê lè bakun ná jwín bwi' gó' lô rê kwádr nzoyo' na'r kolor re'ya.

KARTÎ NKÉ RÊ LÈ BAKUN				CURP
Rê datos chá'n men				
Lè men	Bin nér	Bin brop	Lè men	Xa' got
Pô nzo men	Lè káy ná chó númrá	Lè yèz nzo men	Yòlow	Xa' bi'
Wiz ngól men		Lí'n	Mbe'	
Pô ngól men		Lè yèz nzo men	Yòlow	
Wiz ngól lè men		Lí'n	Mbe'	
Pô ngól lè men		Lè yèz nzo men	Yòlow	
Wiz sa' mbe mda' ya' xe'y		Lí'n	Mbe'	
			Wiz	
Xta' nké rê bakun ndablo yâ làd men				
Bakun	Chó lô yiz nliy zí'n	Pôpey	Lí'n nzo men	Chó wiz sa' mbe' nwa bakun làd men
BCG	Chó biz	Tibta	Sá ngól ór	
SABIN	Poliomielitis	Jwa'n nér	Chop mbe'	
		Jwa'n brop	Tap mbe'	
		Jwa'n byon	Xop mbe'	
		Jwa'n nzo'b yeká		
PENTAVALENTE DPT+HB+Hib	Difteria Chó Pô ngá Hepatitis B Jwa'n nliy ndiak menyè	Jwa'n nér	Chop mbe'	
		Jwa'n brop	Tap mbe'	
		Jwa'n byon	Xop mbe'	
DPT	Difteria Chó Pô ngá	1 jwa'n ta' gób	2 lí'n	
		2 jwa'n ta' gób	4 lí'n	
TRIPLE VIRAL SRP	Yé's yùx Rubeóla Parotiditis	Jwa'n nér	5 lí'n	
		Jwa'n brop	6 lí'n	
SR	Yé's yùx Rubeóla	Jwa'n nzo'b yeká		
Td	Pô ngá Difteria	Jwa'n nda' gób	Sá nzo men lí'n 12	
HEPATITIS B	Antihepatitis B	Jwa'n nér	Sá nzo men lí'n 12	
		Jwa'n brop	Ngok tib mbe' sá nwa jwa'n nér	
OTRAS				

Kartî nké rê lè bakun

Ór got, ór bi'
ór ndo yolal

Axta sá ngól ór
ná axta nzor 19 lí'n

Tatey

Nzo lazo' men

Sistema Nacional de Salud

Bkab gó' lô rê jwa'n nyabdi'sá xa'nà.

¿Chó kwán nké rê le'n kwádr nzoyo' bà ndyak gó'?

¿Tís bwi' gó' lô rê xnab chò tnè gó' chó mduxkwa' k artî nké rê lè bakun?

¿Chó zín nli ye's re'ya lô rê xa' góx? ¿Kwánliy?

Naxut blàb gó' díb dí's.

Bli gó' ne'n xá nya let jwín nkab lô rê chá'n jwa'n xa'nà.

Rê kwádr nzoyo' bà nli zín zá tayal nyè men:

- a) Naká tib ye's chá'n ór bix.
- b) Tib ye's ngoza'y zá ór mblo' xe'y rò yí'b.
- ch) Le'y nak rê xta' pô nké rê dí's chá'n ye's.

Yò ntak lô gobier ngo' ye's re'ya nak:

- a) Chá'n Sekretaría chá'n Salud
- b) Mbol gobier nabe' díb yèz Lôlâ
- ch) Chá'n Sistema Nasional chá'n Salud

Rê xta' ned lô bakun nak:

- a) 2
- b) 5
- ch) 20

Blàb gó' díb dí's ná blì gó' jwa'n nya'bá lô gó'.

Pedro Núñez Ortiz nchela's nyè ne'n pôpa bakun nwalá làd xa' lo díb nabán xa'. Blì fabor ta' yá'à lud lô xa'.

Btentă gó' kon tib ray ne'n xá nya jwa'n nak chá'n ne'y kad tib lí'n.

Zá ór ngól xa'

a) Axta mbrid ndab
10 bakun.

Zá ór ngò xa' 3 lí'n

b) Yamer ngoxobá
tib 30 bakun

Zá ór ngò xa' 15 lí'n

ch) Tib bakun

Zá ór ngò xa' 25 lí'n

ch) Yamer ngoxobá
tib 40 bakun

¿Xá nya rê xta' chá'n kartî nké rê là bakun mbwi' gó' zá ndayal mbli gó' rê chá'n gó'?

Bke' gó' rê num 1 axta 1 l lô rê dí's no'l lud tá nké xa'nà, komxá nkéy lô kartî nké rê lè bakun.

	Sistema Nacional de Salud
	Tátey
	Pôpa ngà bé'l ne' men
	Pôpa ndablo gà men xápa lí'n nzo men
	Ndoye' men ne'n pôpa ngà men ná ndo men
	Kartî nké rê lè bakun
	Ndoye' men ne'n pôpa ngà bé'l ne' men
	Axta zá ngól men ná axta nzo men 19 lí'n
	Rê <i>datos</i> chá'n men
	Xta' nké tud bakun ndablo yâ làd men
	Xta' nké rê bakun ndabloga yâ làd men

Btoze' gó' xta' ndelè "Rê *datos* chá'n men" lô, kon tib xke's ór lud nzolo gó'.

KARTÎ NKÉ RÊ LÈ BAKUN		CURP	
Rê <i>datos</i> chá'n men		Xa' got	Xa' bi'
Lè men	Bìn nér	Bìn brop	Lè men
Pô nzo men	Lè káy ná chó númrá	Lè yèz nzo men	Yòlow
Wiz ngól men	Lí'n	Mbe'	Wiz
Pô ngól men	Lè yès nzo men	Yòlow	Lè yèz ró
Wiz ngò lè men	Lí'n	Mbe'	Wiz
Pô ngò lè men	Lè yès nzo men	Yòlow	Lè yèz ró
Wiz sa' mbe mda' ya' xe'y	Lí'n	Mbe'	Wiz

Btela's gó' kè:

Le' **kartî nké rê lè bakun** nak òib ye's ntak lô gobier chá'n xa' nkenáp lazo' men ná ndablo kenu rê nak mená, tak tája' ndoyap nazo' izyò náya rê yíz ndyak men néra nzo remed lô ne'y mbayna náya nalitra ganá tak mas ndoyak bew izyò. Jwa'n nága zá, naki'n toz ye's re'ya tak lô yá nke' xa' ná ndoye' xa' rê nak lô yíz nzo díb nax lô yèz mdan ná le'y ta' ya' men zá ndyâ òib yíz lô men.

Nĩ làb men

1. Blàb gó' ná blò yen gó' xámud nya'ba xa'nà.

- a) Xa' bà mas nabé's nak. (Nale blò lazo'à zá blàbá)
- b) Penta nchón ná dí's zá nzi todi's na' yá. (Nabíl blò lazo'à zá blàbá)
- ch) Ndonu xa' rê nak jwa'n lì rsi'n na' zá yó yanalě. (Nale blò lazo'à zá blàbá)
- ch) Xyâ nda' yá'n lud lôà tá'. (Nabíl blò lazo'à zá blàbá)

¿Chó kwán nchala's frase a) kon frase ch?

¿Tís làb là rêy tita mud chò tita nìy zá'?

¿Kwánliy, zá ór làb men tib dí's, naxut làb mená?

Chò mnè gó':

Zá nǐ làb men, tayal làb gó' xámud nchala's gó'. Per jwa'n nérta ndablo gó' lì gó' yèn gó' dí's nké lô ye's, yèn gó' jwa'n nchela's xa' mke'y dí's xtil, zera' ndablo gó' làb gó'y na'r bes, zá nǐ làb gó'y, ná naxut làb gó', ná nawé lì yen gó', zá kóxob gó' dí's mas ntak, rê dí's nchala's gó' yèn tadib xa' o yèn rê men ndoyon jwa'n nkélàb gó'.

Jwa'ná lì zín lô men zá nawé yèn mená; ná nǐ zíná lô men zá mas nawé yó lazo' xa' ndoyoná.

2. Nĩ blàb gó' díb dí's nké lô ye's re'ya, ná bkenáp gó' naxut btèj gó' òiba dí's.

Nérìlà blàb tìb gó' zá te'd gó', per òib jwa'n ndabloga gó' òì gó', byèn gó' jwa'n ndèjà lô gó'.

Xámud ndablo wá men

Néra, xudgól ná nda' toz xa' konsej, jwín toz nì xa' lô ná', ndèj xa' xámud ndablo òì men.

Xudgól ná ndelè Guch. Nzo zá ncho'n xa' nì xa' lòn, nda' xa' konsej lòn. Xa' góx tozá, penta nchon xa' dí's zá nì men lô xa'. Zá nĩ nì men lô xa' zá naxut nchon xa' dí's. Naxut toz ndèj xa' xámud ndablo òì men, xámud kwê men. Nà, tata ludná zyâ.

—Nawad lá yej nazo' ndob xa' —mbez xa' lòn.

—Zá tera wa lèy btayalá, tís nazo'y. Támud zá bro xék keleà. Nagabtèy luega'. Nawad lá jwa'n nazo'.

3. Lí'n xgab chó kwán mblàb ná.

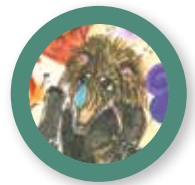
- Chò mbyên ná jwa'n ndèj kad tiba *párrafo*.

Àa' (   )   Já'à (   )

- Chò ni mxak ná zá mblàb ná roá dí's nzo le'n kad tiba *párrafo*.

Àa' (   )   Já'à (   )

4. Blàb gó' dí's chá'n “Tib nzéd ná kon tib mbakbé”, nké lô xke's gó' Libr nlàb men dí'stè, ná btosa' gó' zá làb gó'y nǎ.

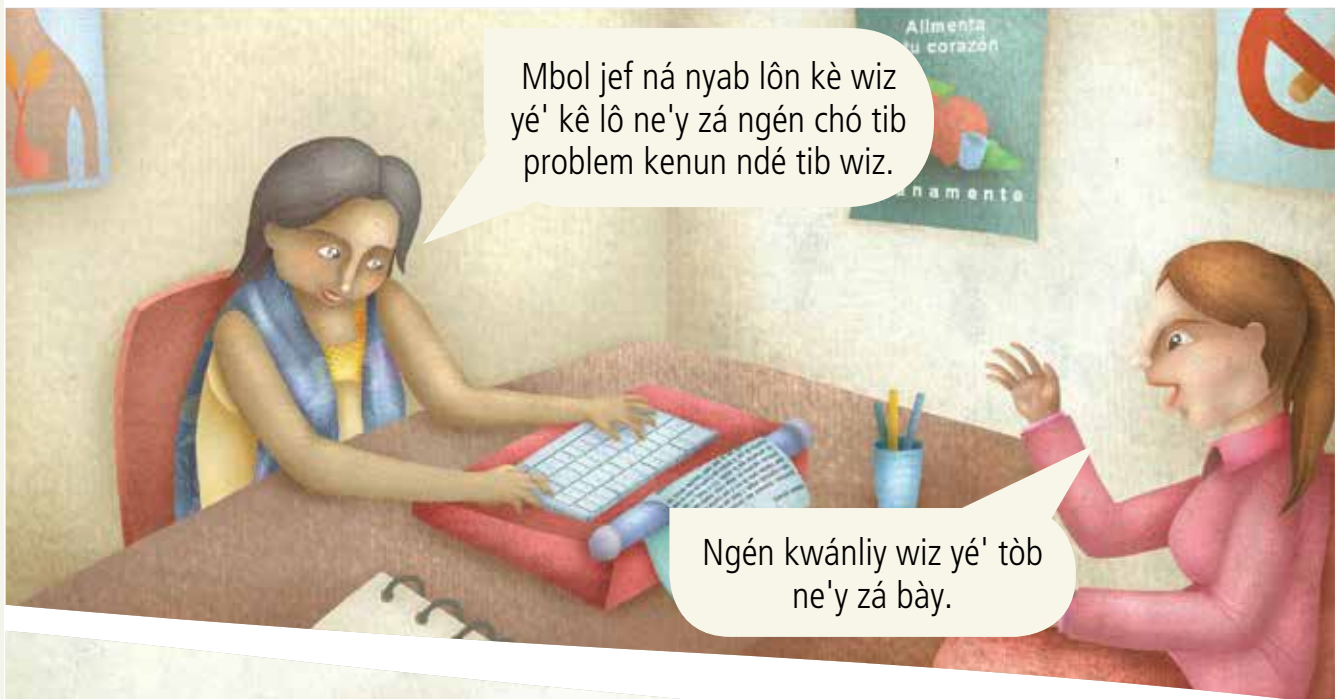
Bli rsi'n gó' rê jwa'n re'ya, zá tyólo gó' làb gó'.

- Le'n yek gó' blàb gó' ná kwa'n gó' chó kwán nchala'sá tètjá lô gó'.
- Bkenáp gó' xámud ndèj gó' tib tiba dí's.
- Kwa'n rê *frase* mbro' lazo'à, zá nawé bli yen là blàbá, nagu's blàbá, nayi' blàbá, axta nadús blò yèn là, zá blàb rê jwa'n mbyên là, rê jwa'n mbro' lazo'à.
- Tiba blò yek gó' cholê dí's nké làb gó', xá nya la nkéy, ná cholê xa' mduxkwa'y dí's xtil ná cholê xa' mduxkwa'y dí'stè. Ndablo gó' wi' gó' rê jwa'n re'ya zá tera tyobte gó' làb gó'.

Blàb gó' díb dí's, jwín bwi' gó' lô rê dibuj ná blàb gó' rê jwa'n nzi todì's men.

Josefín nak tib xa' nké zí'n le'n klínika le'n yèz Yaxe'n, ná le' kompanér xa' ndelè Marseá nchab lô xa' zá tuxkwa' xa' tib permis kà Marseá tak le' Marseá kenáp lud xi'n Marseá zá le'y ta' ya' Marseá lô xa' nabe' lô Marseá.

Btodi's gó' ná bka**b** gó' lô rê jwa'n nyabdi'sá nche'ya.

¿Kwánliy naki'n toz tuxkwa' Marseá tib permis lô ye's zá ryo' Marseá lô zí'n nké Marseá?

¿Chò tibla ndablo Marseá nyab Marseá permis zá wi' Marseá xi'n Marseá?

¿Chò ndablo Marseá kenu Marseá tib kopia rê permis nyab Marseá?, ¿kwánliy?

Bkwa'n gó' ná blàb gó' lô ye's tiblè chá'n permis.
Bto'wyò gó' kwánliy mnab xa' permis, blò gó'
tib ray chó mnabá ná bke' gó' tib **X** lô lè xa' mda'
permis.

Chó kwaná: Nyab ná tib permis lô gó'.

Yí' Kampan, Kañad, Yaxe'n, Lôlà, wiz 15 sa' mbe'
nobiembr lí'n 2014.

XA' XUDTE'D ÓR BIX MAKÁR MARTIN MBRUS
XA' N LO' YE'S LÔ ÓR BIX NKÉ 6° GRAD, GRUP "A"
YÒ NTE'D ÓR BIX RÓP DÍ'S
BENIT JUARS, KLABE: 20DPB1936C
YÍ' KAMPAN, KANAD.

Xa' nké ke' dí's, Bet Ernant Balenz, nyeke'n lô gó'
jwa'n xá ndabloy zá téj ná dí's re'ya lô gó':

Jwa'n ndliiy nkete'l ná ye's re'ya lô gó', zá nyab ná ta'
gó' dí's nayada ór lud ná ndelè Miyea Ernant Martin
skwel wiz mierk 17 sa' mbe' nzo'n re'ya, tak le'r yâ
ta' ndòb xa' nkib yíz làd men. Jwa'ná zá nkenab ná
lô gó' zá ta' gó' dí's ná a juebs 18 sa' mbe' re'ya tí'l toz
ndokêr rò yò ta' te'd óra'.

Tá'n dyux lô gó' ndora' bà.

Xa' nkénabá

Bet Ernant Balenz

Bke' gó' lô ray xa'nà rê jwa'n mto'wyò gó', rê jwa'n mblò gó' ray xa'nà ná kon rê jwa'n mdòb gó' X lôn.

¿Kwánliy nkénab xa' permis?

¿Chó nkénabá?

¿Chó nda' permis zá?

Btela's gó' kè:

Ṭib **permis** nak ṭib ye's nke' ṭib men n̄lì zí'n zá nyè xa' ná ndoye' xa' rê xke's men ne'n pô ndâ men ṭis ryo' men onèja' pô yâ men. Jwa'n nága naki'n toz tá'n men ṭib ye's ne'n kwánliy ryo' men ná ne'n poá ryo' men, ná le' ye's yá ngosa' xa' x̄ij xke's men pô nké men zí'n o pô nké men skwel, o xa'lá ṭib pô nà. Zá líga nzo'b ṭib xke's men ṭis mbro' men.

Bke' gó' tib permis ne'n.

Máx naki'n ryo' kon rê kompañer gó' yâ te'd ná yâ kete le'n wan chop wiz, tak támud nchab xudte'd Máx, Blíb Tobar chá'n botánika lô Máx ryo' xa' ná yólo sman re'ya. Per le' lô ye's naksá' nchab tís ryo' rê ór bix kon maestr ór onè tib pây, per ndablor nyab ór permis lô xud ór, ná tuxkwa' xa' tib ye's chá'n permis ná kó xa' fir lô ne'y zá tayal ryo'r. ¿Chó kwán ndablo gáb lô permis zá ndokenáp díb yò skwel rê ór bix nte'd?

Mbol yek nabe' lô yò skwel ndablo tuxkwa' permis zá te'l xe'y lô rê xud ór bix ná gáb xa' lô rê xa' zá kó xa' fir lô ne'y gáb na' lì xa' *firmará*.

Náya ná gáb na', gó' nak mbol yek ná blò yek gó' ne'n xámud tyuxkwa' rê dí's kê lô ne'y ndyak gó' ná blò gó' tib ray xa'n kad tiba jwa'n nké xa'nà ne'n xá nyay jwín ndyak gó'.

¿Chó nkénab permis?

- a) Mbol yek lô yò skwelá
- b) Xudte'd ór bix Blíb Tobará
- ch) Máxá
- ch) Xud Máxá

¿Chó lì *firmar* permis zá ta' xa' dí's ryo' Máx?

- a) Mbol yek lô yò skwelá
- b) Xudte'd ór bix Blíb Tobará
- ch) Máxá
- ch) Xud Máxá

¿Kwánliy nkénab xa' permis?

- a) Zá ayája xa' tib wiz le'n wan.
- b) Zá yâ te'd xa' ná yâ kete xa' lud le'n wan.
- ch) Zá yati' xa' lud yé' nzi le'n wan.
- ch) Zá ya tá xa' kon rê amig xa' le'n wan.

¿Chó kwán lì yò skwel tís ngòtey tib jwa'n?

- a) La' xa' rê ór bix zá onèja' ór ne'n kwán lìr.
- b) Kwéz xa' xud ór zá yá xí' xa' xi'n xa'.
- ch) Kwa'n xa' tib men zá wi' xa' ne'n kwán lì xa'.
- ch) Kwéz xa' xud ór bix zá wi' rê xa' ne'n xámud gaká.

¿Chó kenáp rê ór bix skwel?

- a) Xudte'd ór bix Blíb Tobará.
- b) Mbol yek nyabe' yò nte'd ór bixá.
- ch) Xudte'd ór bix chá'n botánikay ná kon plá xud rê ór bix nké skwel.
- ch) Le'ga rê ór bixá.

¿Chó wiz ryo' xa' ná poá bere xa'?

- a) Le' xa' ryo' luns ná le' xa' bere biér.
- b) Le' xa' ryo' biér ná le' xa' bere doming.
- ch) Le' xa' ryo' wiz sáb ná wiz yága' bere xa'.
- ch) Le' xa' ryo' sáb ná le' xa' bere doming.

¿Chó kwánpa' naki'n zá yâ kete xa' lud?

- a) Wè xa' lud jmi tí' xa' jwa'n wá xa' ná kík xa' pô gát xa'.
- b) Wè xa' jwa'n wá xa' chop wiz, ná wè xa' xab xa' lâr jwín gók xa', tib kwader ró ná kon na'r ya lap.
- ch) Wè xa' xab xa', tib kwader ró ná kon na'r ya lap.
- ch) Wè xa' na'r ya lap, tib kwader ró ná kon tib kámara kó' xa' fót.

Naxut bke' gó' rê xgab ne'n chó kwán ndâ nér kwán
ndekê xis ta mblò gó' ray xa'nà bà, zá lì rsi'n gó'y xája
tib jwa'n lí bà, zá ke' gó' tib permis.

1. _____

_____

2. _____

_____

3. _____

_____

4. _____

_____

5. _____

_____

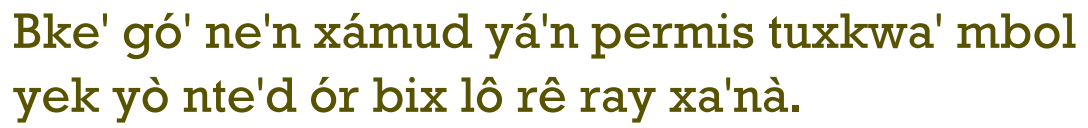
6. _____

_____

7. _____

_____

[illegible]

Bwi' gó' lô díb dí's gó' chò nké rê jwa'n ndotèjá nche'ya.

¿Lô dí's tá mke' gó' bà chò nchab kwánliy nkénab gó' permis ná ne'n kwánliy ndeche toz yâ keter ná te'd ór le'n wan?

¿Chò nchab poá ryo' xa' ná poá bere xa' nwà xa' ngokete xa' le'n wan?

¿Chò nchab chó kwánpa' naki'n zá yâ kete xa'?

¿Chò nchab lô ye's ne'n pôja' yâ xa' yâ kete xa' le'n wan?

¿Chò mnè men chó nyab permis ná ne'n chó mda' permis?

Mnab gó' lô tib kompañer gó' làb xa' xki'z gó' ná mnabdi's gó' lô xa':

¿Chó nkéga rê jwa'n ndablo gáb xa' lô xud Máx zá ryo' Máx yâ kete Máx te'd Máx rê jwa'n le'n wan?

¿Chò nchab lô permis díb yò skwel ná kon rê xudte'd ór bix ndokenáp xa' ór lô díb ndeketer ndote'd ór jwa'n le'n wan?

Tís naki'n ná btouxut gó' díb xki'z gó' tigób.

Bke' gó' na'r jwa'n lô list re'ya ne'n kwánliy zá nyab men tib permis lô rsi'n men.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Bli gó' t̥iba xíjà ná btuxkwa' gó' t̥ib permis lô kwader gó'.
 Bxentă gó' kon t̥ib kompañer gó' zá blàb gó' chá'n tăgo'
 ná bwi' gó' ne'n chò nké rê jwa'n tá mbwi'lá gó' díb lô
 tema re'ya.

Wi' men ne'n chò lál nké róp ned dí's

Mbwi'n lô leksión re'ya kartî nké rê lè bakun ná kon
 permis. Chò tak tēj gó' son mud naksá' kad t̥iba ye's re'ya.

Kartî nké rê lè bakun

Permis

Bke' gó' lô ye's ná btodi's gó'.

¿Pô xa' xá nyay?

¿Poá ndlì rsi'n mená ná pô ndlì rsi'n men kad t̥ibey?

¿Kwánliy xá nke' mená lô ye's?

Lí men xgab xki'z men

Btentă gó' kon tib ray rê jwa'n nké nche'ya kon lè ne'y.

yés

yèz

yál

yísyàl

mbèd

mbéd

Bwi' gó' lô kad chopá dí's tá bé'nta mbwi' gó' náya tá yamer tibta nya bà ná bkab gó' lô rê jwa'n nyabdi'sá xa'nà.

¿Pô nzye' nya kad tibà dí's lô rópa?

¿Kwánliy zá nzye'y lô tà ne'y ndyak gó'?

Blàb gó' díb dí's ndekê nche'ya.

Le'n dí's dí'stè nzo nár bé' nké làd roá let (a, e, i, o, u, a', e', i', o', u') ná le'y nì zín lô men zá nyè men ne'n xámud tèj men tib dí's. Lô leksión re'ya nkéte'd na' bé'nta chop ned lô bé'.

Le bé' re'ya (`) nì rsin men zá nalà nì yen men tèj men tib dí's, ná ndablo men tole' men yen men zá nì mená. Komxá nak dí's re'ya: yèz, mbèd.

Le' bé' re'ya (´) nì rsi'n men zá nǐ nì men yen men zá
tèj men tib dí's, ná nxàp men yen men ná nǐ mbez
mená. Komxá nak dí's re'ya: yés, mbéd.

Jwa'ná ntak toz nyè men rê jwa'n re'ya, zá nawé lì rsi'n
mená zá ór todì's men ná zá ór ke' men xki'z men lô
ye's, tak támud zá tayal nawé ke' men rê dí's nchela's
men ke' men zá yèn xa' ná jwín làb xa' jwa'n ndoke
men tèj men lô xa' zá nagántey.

**Gozál gó' ne'n xá nya dí's naráx nké ná bke' nakúb gó'
díb dí's no'l lud tigób lô ray tá nax xa'nà.**

Le' nzób nak yanabán lô rê nak men ndodi's dí'stè.

Tága ndye men gó'd nzèd le'n wan pô nzi ná' re'ya.

Mbyen xudgól ná nab yéd nde' xa' zá ndó wa xa' chíb.

Lí'n tá mbridá mbwin ɿb xó toz.

¿Xá nya jwa'n naráx nké rê xíj dí's tá mtoxut là ná mke' nakúb là bà tigób?

¿Chò ntak nawé ke' men rê dí's re'ya ndyak là?

Àa' ntaká, kwánliy:

Já'à nantaktey, kwánliy:

Zá tayal lì rsi'n gó' jwa'n tá mte'd gó' náya, bke' gó' 5 dí's nke kon kad tibà ya lud xá nya'bá lô gó'.

Dí's kon ya lud nketalà (`)

Dí's kon ya lud nketalà (´)

1. _____

1. _____

2. _____

2. _____

3. _____

3. _____

4. _____

4. _____

5. _____

5. _____

Pôpa mte'd ná

Bli gó' ne'n xá nya jwa'n mas jwín ndèj jwa'n nli gó' zá
ór ndèj gó' ne'n chó kwán ndyâ tib lô dí's nké lô ye's, zá
tera làb gó'.

- a) Jwín wi' men ne'n xámud naksá'y, chó dibuj nké lô ne'y,
xámud nchab yek ne'y ná rê lè ne'y ndyâ xa'n.
- b) Nyabdi's men lô xa' nkelo'y lô gó'.
- ch) Wi' men ne'n pôga let nké lô dí's.

The collage features several documents in the Tsimshian language:

- Top Left:** A letter starting with "Kwan naká: Ye's nkébez men" and "Yèz Nij Nayi', chá'n Kañad, yèz Yaxe'n, Lôlá, wiz Ol sa' mbe' septiemb li'n 2014." It includes a line for "Xa:" and a paragraph starting with "Nche'ya nzo xa'".
- Top Center:** A list titled "Ye's nke lè rê jwa'n tí' men" and "JWA'N NAKI'N MEN ZÁ ÓR TÁ' MEN TIB YÒ". The list includes items like "3 kil klab", "1 kil lambr rekosid", "4 kil kambrón", "1 bolteo yùx", "1 bolteo grab", "1 bolteo kè par yó ní yò", "2 tonelad sement", "1 tonelad morter", "20 ya tyo le'n yò", "10 ya tab", "4 met manger l:", and "5 lat te' men se".
- Top Right:** A green book cover titled "Kartî nké rê lè bakun" and "Ór got, ór bi' ór ndo yolal". It mentions "Axta sá ngól ór ná axta nzor 19 li'n" and the publisher "Tatey".
- Middle Left:** A card from the "Instituto Federal Electoral" titled "LÔ YE'S TAN NZO LÈ MEN NGO'MEN KREDENSIAL NLI MEN BOTAR". It includes a photo of a man and personal details like "Lè men Juan Reyes Ruiz", "Pô nzo men", "Ngénta lè káy, ná ngénta numra, Yèz Kéloy 70916, yèz Kañad, Lôlá.", "Núm ye's 619949", "Li'n ngó lè men 2003", "RYRZJN85072120H001", "Klabe chá'n men ngo' men", "Lè yèz rô nzo men 06", "Yèz lud 060", "Yólowl nyabe' pô nzo men 508", "Pô mér nzo men 2178", and "Chò ór bi'y o ór gotá".
- Middle Right:** A receipt titled "Pôpe'y mkeyá'n: \$ 150.00" and "Pôpe'y mkeyá'n: \$ 150.00". It includes a line for "Xa:" and a paragraph starting with "Tib ayo' narol pes, nektib sentab,".
- Bottom Center:** A document titled "Mkayá' ney" and "XA': Ramir Garsi Mendós". It mentions "Xa' ndobsa' jimi chá'n komité yò skwel".

Bto'wyò gó' le'n t̃ib ngud ne'n pò ndablo jwín wi'à zá tayal nià ne'n chó kwánpa' ndyak là ndyâ lô díb dí's zá tera làb là.

ESTADOS UNIDOS MEXICANOS	
LO LÈ YÈS RÓ OAXACA NABE'S NÁK NÁ NXOBYEK	
NÀ XA' NÁK ZI'N L YÒ NCHÒ LÈ ÓR BIX YE'S TÉJ NÁ NÁ GÁB NÁ KÈ LA NKÉ NUMR 90410 CHÁ'N LIBR NUMR 1 CHÁ'N YE'S NCHÒ LÈ MEN LÒ YÒ NCHÒ LÈ ÓR BIX YE'S PÒ NDÓB NÁ YÈ, NZOB YE'S NKÉ RÈ DÍ'S RE'YA LÒ'N	
YÒ NYABE': 1 NÚMR CHÁ'N ACTA: 68 CRIP: 205090196000670 CURP: MOMJ951111HOCNTN00	
WIS NGÒ LÈ MEN LE'N YE'S: 6/3/1996 XOP SA' MBE' MÁRS LÍN TIB MIL NZO YE' AYO' NZO TAP GAL NZO SI'N TIB	
PÒ NGÒ LÈ MEN LE'N YE'S: SANTO DOMINGO DE MORELOS, POCHUTLA, OAXACA	
MEN NZO LÈN LE'N YE'S	
LÈ MEN: JUAN CARLOS MARTÍNEZ JUÁREZ	
WIZ NGÓL MEN: 11/11/1995 SI'BTIB SA' MBE' NOBIEMBR LÍN TIB MIL NZO YE' AYO' NZO TAP GAL NZO SI'N	
ÓR: 17:00 PÒ NGÓL MEN: LAS CUEVAS, SANTO DOMINGO DE MORELOS, POCHUTLA, OAXACA	
XÁMUD NGÓL ÓR: NABÁN ÓR CHÒ ÓR BI'Y O ÓR GOTÁ: ÓR BI'Y CHÓ MBLÒ LÈR YE'S: RÓP XUD ÓRÁ	
XUD ÓR NÁ KON XNA'R	
LÈ XUD ÓR: HILARIO MARTÍNEZ AMBROSIO	
CHÓ NASIONALIDAD NKÉNU XA': MEJIKAN PLÁ LÍN NZO XA': 37 LÍN	
LÈ XNA'R SEVERIANA JUÁREZ CORTÉS	
CHÓ NASIONALIDAD NKÉNU XA': MEJIKAN PLÁ LÍN NZO XA': 32 LÍN	
XA' NÁNAKTA XUD ÓR MBLÒ LÈR YE'S	
LÈ XA': XÁ NCHAK XA' ÓR: PLA LÍN NZO XA':	
LE' YE'S ORIJINAL RE'YA NKÉNU TIB NED DÍ'S RE'YA.	
NGÉN CHÓ DÍ'S NKÉ LÒ NE'Y	
TA' YÁ'N YE'S RE'YA ZÁ RYO' LÒ JWA'N NDÈJ ARTIKULO 52 CHÁ'N LEY NZO LÒ YÈZ LÒLÀ SANTO DOMINGO DE MORELOS, POCHUTLA, OAXACA	
WIZ 14 SA' MBE' JUN LÍN 2006	
XA' NYABE' LÒ YÒ RE'YA, TÁ'N DÍ'S LÍ.	
LÈ XA' NÁ KON FIR XA' RÈ DÍ'S NKÉ LÒ YE'S RE'YA NDÉY LÒ LIBR NZOB LE'N ARCHÍB RÓ.	
<div> <div>SÉY CHÁ'N YÒ NGÒ LÈ MEN YE'S.</div> <div> </div> </div> <div> <div>CHÓ MDUXKWA'Y: PEDRO GARCÍA ZARCO</div> <div>CHÓ MBWI'Y: H. OLIVA SANTIA- GO MÁRQUEZ</div> </div>	
079605	

Blàb gó' díb dí's ndekê nche'ya ná bkaab gó' jwa'n nyabdi'sá.

Kwan naká: Ye's nkébez men

Yèz Nij Nayi', chá'n Kañad, yèz Yaxe'n, Lôlâ, wiz Ol
sa' mbe' septiemb lí'n 2014.

Xa': _____.

Nche'ya nzo xa'

Lô ye's re'ya, nké tèt ná' lô go' zá yé'd go' **lô tib
yatodi's**, le'y gak **wiz bier 03 sa' mbe' septiemb** le'n
lí'n re'ya, le'n yò nte'd ór bix nké *primer* grad, grup
“A”, le'y gak **las 12:00 awizta'**, zá **todi's na' xámud
kê xa' nak xudte'd ór bix zí'n kon rê xi'n gó'**.

Zyá nkébed ná' zá wen ór zín gó', dyuxkix gó' zyá
yé'd gó'.

Xa' nkébez

Xa' ndlo' ye's lô
ór bix

Xa' nyabe' lô yò
nte'd ór bix

Xudte'd ór bix
Ntôn Jwárs Ramír

Xudte'd ór bix
Áng Lix Mbras

¿Chó lô mke' xa' ye's re'ya?

¿Poá ná ne'n pô dyope rê men?

¿Kwánliy nkébez xa' yó yatodi's?

¿Chó nkébez yó yatodi's?

Naxut blàb gó' ná blò gó' tib ray xa'n jwa'n wen.

Lo tera tyobte men làb men nĩ tib ye's ndablo wi' men:

- a) Yê'n men rê jwa'n nké làb men.
- b) Làb mená na'r bes.
- ch) Lì men yê'n tadib xa' kè ntak toz lo' men jwa'n nchaba lô tib men.

Par yólo xa' xgab nzo yek xa' mke'y dí's xtil, ndabloga:

- a) Bé'nta làb men le'n yekta men ná làb men so'w toz.
- b) Kwéd men pô ndòb tib koma ná pô ndòb tib *punto*, ná tyo men tib lugar no'wyò.
- ch) Làb men díb dí's le'n yekta men ná zera' nĩ làb mená, kenáp men xámud ndèj men tib tiba' dí's, kwéd men zeptá pô ndòb rê bé' chá'n puntuasiòn ná nawé naxut làb men rê dí's no'l pô nké rê bé' chá'n admirasiòn.

Zá nawé naxut lì yen men zá ór làb men tìb dí's, naki'ná:

a) Lo' men rê yanawé lô rê ór bix.

b) Lo' men rê yanawé ná rê yanalě lô rê men.

ch) Lo' men rê yanawé ná rê yanalě chá'n xa' mke'y dí's xtil
lô ye's ná chá'n xa' nlàbá .

**Bke' gó' le'n xta' lád bán num 1 axta 7, ne'n xámud nké
rê *datos* ná ne'n xámud ndyâ rê *datos* lád lô kredensial
nli men botar.**

☐	Lè xa' nak chá'n kredensial nli men botar
☐	Lí'n mblò xa' lè xa' lô kredensial nli men botar
☐	Lè ye's
☐	Pô nzo xa' nak chá'n kredensial nli men botar
☐	Lè yò nduxkwa' ná ngo' kredensial nli men botar
☐	Yòlow/yèz men
☐	Klabe chá'n xa' ngo' men

**Naxut blàb gó' rê dí's nké nche'ya zera' bli gó' jwa'n
nya'ba lô gó' xa'nà.**

Lô tìb yatodi's ngò yòlow mblo' xa' xa' got ndelè
Josefín Ernánd zá xa' yá keyá' jmi tòb rê mayèz tak
le'y yá' tìb pos gù díb yèz nít pô nzo xa'. Lô yatodi'sá
mbyá'n xa' tòb kad tìb xa' \$70.00. Le' Josefín, naki'n
ta' ya' lô kad tìb mayèz tìb ye's nchab líga mda' xa'
yápa' jmi xápa' mbyá'ná, mbayna nuga' xa' naki'n
kósa' tìb ye's pô nchab líga mkeyá' xa' jmi yá.

Bta' yá' lô Josefín zá tuxkwa' Josefín tib ye's nké dí's
naki'n xa' ta' xa' lô rê mayèz zá gáb xa' líga mkeyá'
xa' jmin kad tiba mayèz.

Blò yek gó' ne'n xámud kê díb dí's lô ye's.

¿Xá nya ye's ndablo ke' ngól ndelè Josefín?

¿Chó *datos* ndablo wè ye's re'ya?

¿Cholê ye's tá nchá'n nu xa' tá mkeyá' jmi yá, zá líga mkeyá'
xe'y, mbayna chó *datos* ndablo kê lô ne'y?

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Bwi' gó' díb dí's tá mke' gó' bà ná bke' gó' tib **X** le'n xta'
tá nké lád bánà ne'n xá nya rê *datos* nké lô ne'y.

Nké lè ye'sá.

Nké **num** lô resib ne'n plá xa' ndota' le'y.

Pôpa jmi kík xa' kon num (tayal lì rsi'n men pô nhab
"líga mda' xa':...")

Pô nhab "**Mkeyá' ná' chá'n**", mbayna lád lô yá nké lè
xa' mdaya' jmi.

Nké **kwánliy nda' men jmi**.

Nké kon let ne'n **pôpa jmi kík men**.

Nké **wiz mda' xe'y** ne'n poá mkeyá' xa' jmi.

Nké **fir** xa' mkeyá' jmi.

Nké **xa'n resib chá'n jmi** kon rê *datos* re'ya: num
pôpey ndá, lè xa' mda' jmi, wiz mda' xe'y.

Tís ndyak gó' ndechey, bke' nakúb gó' díb dí's tigób.

Btentă gó' dibuj kon dí's nak chá'n ne'y, jwín bwi' gó' lô
let ná ne'n xámud mbez men kad t̃iba dí's.

Dòb

Dó'b

Yè

Yé'

Wan

Wa'n

Bke' gó' 3 par dí's nke kon let re'ya (') ná bke' gó' t̃iba nanche'da let re'ya.

Bli complet gó' rê dí's no'l lud nké nche'ya kon rê dí's nzo le'n kwadrà.

cho'	mchíx	mched	mbàz	mbèz	ngoz
<u>cho</u>'	<u>mch</u>íx	<u>mch</u>ed	mbas	mbès	ngos

Mbol Wár nzo _____ lí'n.

Juán nchab lô xud Juán _____ ya bà pâ.

Ná' yá nké tách ná t̃ib yen ná _____ .

Libr góxá jwa'ná _____ .

Yamer mzintò _____ .

Mbrid ndab lud _____ bà kan top ná nít ne'n.

T̃ib jwa'n mblì ór ludà jwa'ná mdar t̃ib _____ .

Yé' ndakán xkòn _____ .

Bke' gó' 2 par dí's nke kon **ch/ch** ná kon **s/z**.

Blàb gó' lô rê dí's ná kon rê dibuj nzo le'n kwadrà ná blì complet gó' rê dí's **nchak** jwad ta nké lád là bà.

yés

yèz

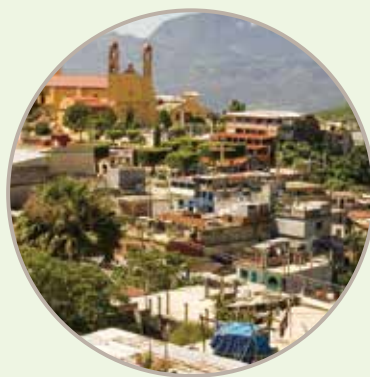
mbéd

mbèd

y__z

y__s

mb__d

mb__d

Bke' gó' na'r dí's kon bé' re'ya (`) ná kon bé' re'ya (´).

Dí's kon ya lud nketalà (`)

Dí's kon ya lud nketalà (´)

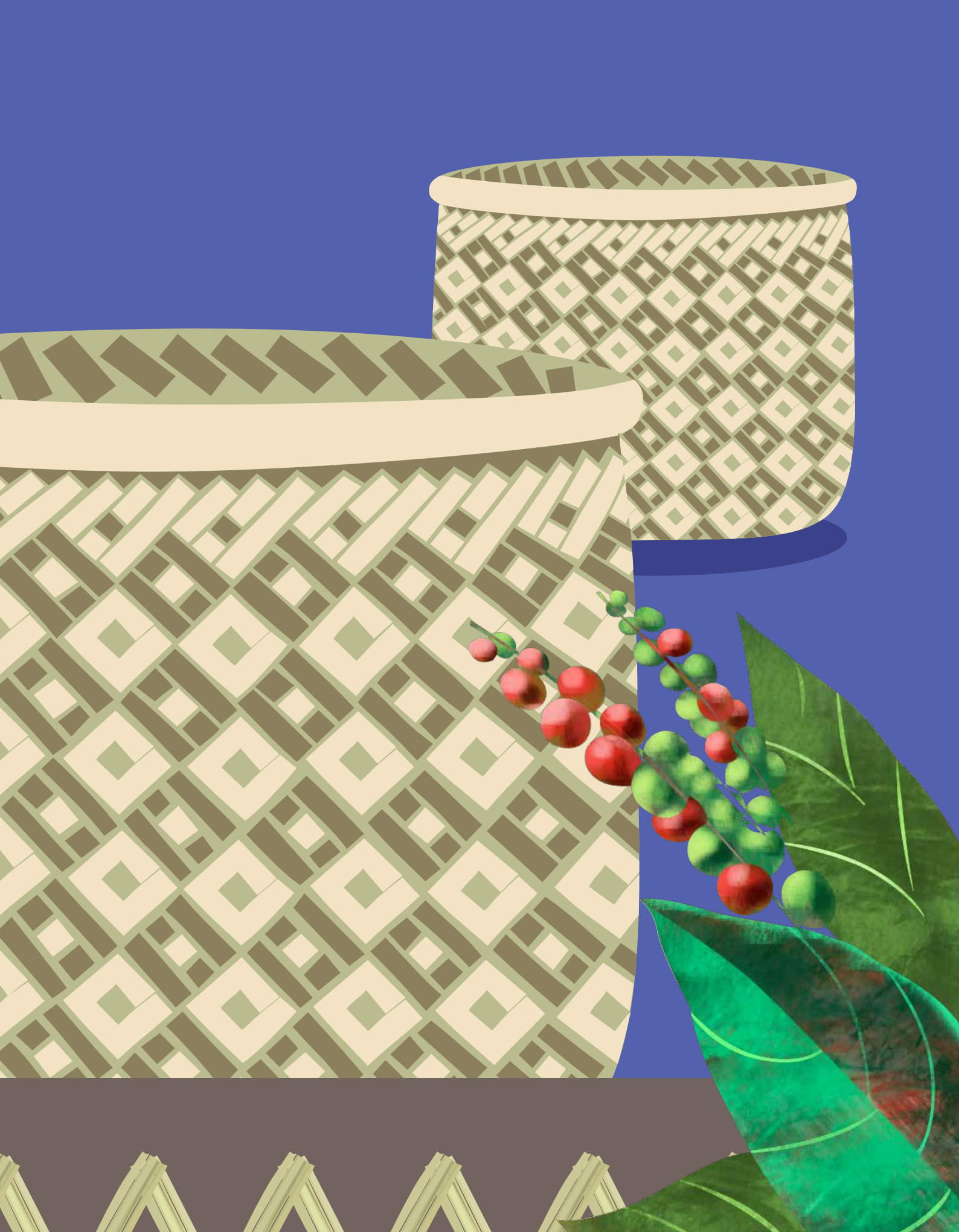

Unidad 2

Rê men ye'n ná xa' góx ndablo:

- > Ke' xa' lô ye's ne'n kwán ndyak xa' ndyâ lô ne'y zá tera làb xa' òtib dí's.
- > Kwa'n xa' jwa'n naki'n xa' rê lô ned ye's.
- > Nĩ làb xa' rê lô dí's ná kwa'n xa' rê xgab ntak lô ne'y.
- > Yólo xa' ne'n xámud naksá' òtib ye's ná nyè xa' poá ná pô ke' xa' ná làb xe'y, mbayna yólo xa' xá nyay naki'n xa' zá ke' xa' o làb xa' òtib ye's.
- > Lì rsi'n xa' rê mud nke' men dí's lô ye's: yóy yek men, ke' mená lô ye's ná toxut mená zá ór ke' men òtib dí's lô ye's.
- > Yólo xa' roá mud nya xki'z men zá nkéy lô ye's.

Leksión 1

Jwa'n ndablo te'd men:

- Jwín wi' xa' mud naxut nké dí's lô ye's, ná kon rê dibuj, zá nyè xa' ne'n kwán nké lô ɬib ye's ngól men.
- Yèn xa' rê mud naxut nké rê dí's lô ye's ngól men, zá yèn xa' xámud naksá'y.
- Kwa'n xa' rê jwa'n naki'n xa' lô ɬib ye's ngól men.
- Nĩ làb xa' na'r bes ɬib dí's, ná ndèj xe'y xája men nayi' bà ná xája men aɬibta.
- Yólo xa' ne'n chó dí's o xgab ke' xa' lô ɬib ye's nte'l dí's.
- Ke' xa' ɬib ye's nte'l dí's komxá mbli xa' xgabá.
- Wi' xa' ná toxut xa' ɬib ye's nte'l dí's.
- Yólo xa' ne'n xámud ndé dí's lô ye's ná ne'n xámud nyay o naksá'y.
- Yólo xa' ne'n kwán naki'n xa', pô naki'n xa'y ná poá naki'n xa' róp ned lô dí's mte'dxa' zá lì rsi'n xe'y.
- Wi' xa' róp ned lô ye's mte'd xa', ne'n xámud nyay o naksá' kad ɬibey.
- Yólo xa' ne'n pô nli rsi'n men róp bé' re'ya (̀), (́) zá ór nke' men ɬib dí's lô ye's.

Jwín bwi' gó' xámud nya jwa'n re'ya.

Btodi's gó'.

¿Chó kwán nké lì rê xa' re'ya?

¿Chó ye's ndyak là nké ta' ya' xa' lô xa' gotà?

¿Pôpa ntak ndablo kenu men ye's ngól men?

Bkwa'n gó' lô ye's tiblè ye's ngól men ná jwín
bwi' gó' rê jwa'n re'ya.

¿Chó chá'n nak rê mtì ná sey ta nké lô ye'sà?
¿Chopà ngo fir xa'n ne'y?
¿Chó dí's yazal là lô ye's re'ya ndyak là?

ESTADOS UNIDOS MEXICANOS
LO LÈ YÈS RÓ OAXACA NABE'S NÁK NÁ NXOBYEK
NÁ XA' NÁK ZI'N L YÔ NCHÔ LÈ ÓR BIX YE'S TÉJ NÁ NÁ GÁB NÁ KÈ
LA NKÉ NUMR 90410 CHÁ'N LIBR NUMR 1 CHÁ'N YE'S NCHÔ LÈ MEN
LÔ YÔ NCHÔ LÈ ÓR BIX YE'S PÔ NDÓB NÁ YÈ, NZOB YE'S NKÉ RÈ DÍ'S
RE'YA LÔ'N

YÔ NYABE': 1 NÚMR CHÁ'N ACTA: 68 CRIP: 205090196000670 CURP: MOMJ951111HOCNTN00
WIS NGÓ LÈ MEN LE'N YE'S: 6/3/1996 XOP SA' MBE' MÁRS LÍN TIB MIL NZO YE' AYO' NZO TAP GAL NZO SI'N TIB
PÔ NGÓ LÈ MEN LE'N YE'S: SANTO DOMINGO DE MORELOS, POCHUTLA, OAXACA

LÈ MEN: JUAN CARLOS MEN NZO LÈN LE'N YE'S MARTÍNEZ JUÁREZ
WIZ NGÓ LÈ MEN: 11/11/1995 SI' BTIB SA' MBE' NOBIEMBR LÍN TIB MIL NZO YE' AYO' NZO TAP GAL NZO SI'N
ÓR: 17:00 PÔ NGÓ LÈ MEN: LAS CUEVAS, SANTO DOMINGO DE MORELOS, POCHUTLA, OAXACA
XÁMUD NGÓ LÈ: NABÁN ÓR CHÔ ÓR BI'Y O ÓR GOTÁ: ÓR BI'Y CHÔ MBLÔ LÈR YE'S: RÓP XUD ÓRÁ

XUD ÓR NÁ KON XNA'R
LÈ XUD ÓR: HILARIO MARTÍNEZ AMBROSIO
CHÓ NASIONALIDAD NKÉNU XA': MEJIKAN PLÁ LÍN NZO XA': 32 LÍN
LÈ XNA'R SEVERIANA JUÁREZ CORTÉS
CHÓ NASIONALIDAD NKÉNU XA': MEJIKAN PLÁ LÍN NZO XA': 32 LÍN

XA' NÁNAKTA XUD ÓR MBLÔ LÈR YE'S
LÈ XA': ..... XÁ NCHAK XA' ÓR: ..... PLA LÍN NZO XA': .....

LE' YE'S ORIJINAL RE'YA NKÉNU TIB NED DÍ'S RE'YA.

NGÉN CHÓ DÍ'S NKÉ LÔ NE'Y

TA' YÁ'N YE'S RE'YA ZÁ RYO' LÔ JWA'N NDÈJ ARTIKULO 52 CHÁ'N LEY NZO LÔ YÈZ LÔLÁ
SANTO DOMINGO DE MORELOS, POCHUTLA, OAXACA

WIZ 14 SA' MBE' JUN LÍN 2006

XA' NYABE' LÔ YÔ RE'YA, TÁ'N DÍ'S LÍ.

SÉY CHÁ'N YÔ
NGÓ LÈ MEN YE'S.

CHÓ MDUXKWA'Y:
PEDRO GARCÍA
ZARCO
CHÓ MBW'I'Y:
H. OLIVA SANTIA-
GO MÁRQUEZ

LÈ XA' NÁ KON FIR XA'
RÈ DÍ'S NKÉ LÔ YE'S RE'YA NDÉY LÔ LIBR NZOB LE'N ARCHÍB RÓ. 079605

Blàb gó' ye's ngól menà.

Blàb gó' ná btòb gó' tìb ✗ tís Líy o Kwi'ná xá
nchabá lô rê dí's no'l nké xa'nà.

Le' ye's ngól men nak chá'n Juan Carlos Monjaraz Matíaz.	~~L~~	K
Le' ye's ngól men ndèj rê chá'n xudgól men ná kon chá'n xna'gól men.	L	K
<u>Tìb</u> mbe' díb nzor zá ngò lèr le'n ye's.	L	K
Le' ór ta ngò lè'n le'n ye'sà ndelè xá ndelè xud ór.	L	K
Rê <i>datos</i> chá'n xa' mblò lèr ye's nak xud ór, xna'r, ná kon ór.	L	K

Btèj gó' lud lô rê men ne'n xámud mkab gó'.

Bli gó' cholê xta' chá'n ye's ngól men ná kon
jwa'n nké le'n ne'y.

Lô ne'y nké:

- Lè yèz mdan
- Lè yèz ró ngo' ye's
- Le'n libr pô nzo ye's ngól men

a) Pô ndyobtey

Lô ne'y nké:

- Lè xa' ná fir xa' ofisial ndòb
yò Rejistro sibil ná kon xa' nak
zí'n mduxkwa'y
- Sey
- Wiz ná kon sa' mbe'
mduxkwa'y

b) Men nzo lè'n
ye's

Lô ne'y nké:

- Lè men nzo lè'n le'n ye's
- Sa' mbe' ngól men, chó óra,
pôy, ná chó ór bi'y o ór gotá

ch) Xud men ná
xna' men

Lô ne'y nké:

Lè xa', xá nchak xa' ór, ná plá
lí'n nzo xa' ta mblò lèr le'n
ye'sà

ch) Lè xa' xa'lá
mblò lèr

Lô ne'y nké:

Lè xa', ná nu bìn xa' ta nak xud
óra, ná xa' ta nak xna'rà, chó
yèz mdan ngól xa', ná plá lí'n
nzo róp xa'

d) Chò ye's
ntaká

Btela's gó' kè:

Le' tìb **ye's ngól men** nak tìb ye's ntak toz lô xyòn gobier tak támud nchelal men tìb mayéz lô yèz mdan pô nchál men, ná ndayal nda'y dí's nli men rê jwa'n ga'l nchela's men tak nak men men lô yèz mdan. Le'y ngo' yò ndelè Registro sibil.

Nĩ làb men

1. Blàb rê dí's no'l re'ya, xá nya'bá lôà.

- a) ¡Máy xá naley nzo lezó'n mbwi'n là! (Aṭibta mbwi' mená)
- b) Btèj lôn xámud ngòtey. (Nayi' men)
- ch) ¡Xá nawé nya nche'ya! (Aṭibta mbwi' mená)
- ch) Nayi'n ta nak là ná. (Nayi' men)
- d) Le' blò gó' le'n yek gó' tìb plá dí's no'l ná btèj gó'y róp mud.

Chò mnè gó':

Zá lo ór làb men ndablo yasi'b men ne'n xámud nzo lazo' xa' mke' dí's yá, ne'n chò nayi' xa' o aṭibta nlinu xa' men, xának jwa'n ta ngòlo mblàb gó' bà, chò dí's naley yéy o dí's nǎy.

Tayal nabán takbe' gó' xámud làb gó' ye's zá bé'nta mdopte gó' nké làb gó' díb dí's, zá nyè gó' ne'n chò kwentá o tìb dí's nlo' xámud lì mená, nzonè yasi'b gó' nkénuy plá dí's no'l nayi', dí's aṭibta, o dí's nǎ ntak toz.

Zá nké làb gó', ndablo gó' na'r gob lì gó'y zá takbe' gó'
 xgab ndèjá lô gó', ná ndablo gó' xo'byek gó' pô ndòb ṭib
 punt le'n díb dí's, tak le'y lì zí'n zá yēn gó' rê xgab mas
 ntak nzo le'n ṭib dí's ta nké làb gó' yá.

2. Nĩ blàb gó' díb dí's re'ya.

Ndablo nér làb ṭib gó'y ná le'n yekta gó' blàb gó', lo mniy zá
 btèj gó' kwán mbyēn gó'.

Yîn ya ga' ná kon yîn ya kók

Le' yîn ya ga' ná kon yîn ya kók nziyo kwent chá'n
 yanaxé'.

Le' yîn ya kók nchab lô yîn ya ga' mas nawé naxé'
 ndya' rê lan ná, rê yé'n ná ná kon rê xkúd ná, le' yîn
 ya ga' mkab nchab per má lox ná mas naxé' ndya'à;
 zá nchab ya kók xája ndya' naxé' lô bé', rê yanazí
 naxé' támud ndya' rê chá'ná.

—Xá nya jwa'n lya' yanazí naxé' —mkab yîn ya ga' lô
 yîn ya kók—, tub yìx nak là rê rò nítđo' bà.

Jwa'ná mbìn mboyá zá nchab mboy:

—Kwéd gó' so'w so'wa ndá'n, nayóda gó', nagak
nayı'da gó', lájà naxé' ndya' jwa'n lád gáp ná tága'
naxé' ndya' jwa'n lád là. Tak nanakta jwa'n re'ya
mbro' ná' yá, nek náta' ta naxé' ndya' rê lô jwa'n nzi lô
izyò re'ya.

Zá ór mbìn yîn ya ga' ná kon yîn ya kók jwa'n ta mdèj
mboy yá, zá nchabá lô tă ne'y “támud nak jwa'n nzi
xis izyò: lál naxé' ndya' yîn ya kók, ná lá naxé' ndya'
yîn ya ga'”.

Andrés T. Martínez, en *Relatos zapotecos*.
Dill nhezze bene sa' stíidxa binni zaa,
México, Conaculta, 1997, p. 15.
(Lenguas de México, 18)

3. Lí'n xgab chó kwán mblàb ná.

¿Chò nagan mxaknun plá dí's no'l zá mblàb ná?

¿Chó dí's nĩ mxaknun zá mblàb ná?

¿Pô lì zí'n lôn ta te'd ná nĩ làb ná bà?

¿Chò mbín ná dí's ne xa' nké lo'y lôn ta làb ná bà?

4. Blàb gó' dí's chá'n “Tib kwent chá'n mbe'zbèl kon tib
mdyol”, nké lô xke's gó' Libr nlàb men dí'stè, ná btosa'
gó' zá làb gó'y nĩ.

Bli rsi'n gó' rê jwa'n re'ya, zá tyólo gó' làb gó'.

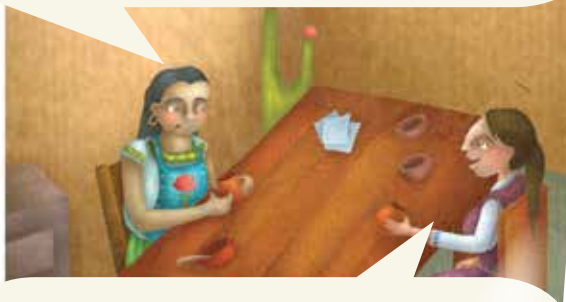
- Le'n yek gó' blàb gó' ná kwa'n gó' chó kwán nchala'sá tètá lô gó'.
- Bkenáp gó' xámud ndèj gó' tìb tìba dí's.
- Bkwa'n gó' ne'n xámud nzo lazo' xa' zá mke' xa' díb dí's, ná bta le'n yek gó' xámud mastra tayal làb gó'y.
- Tìbla blò yek gó' cholê dí's nké làb gó', xá nya la nkéy, ná cholê xa' mduxkwa'y dí's xtil ná cholê xa' mduxkwa'y dí'stè. Ndablo gó' wi' gó' rê jwa'n re'ya zá tera tyobte gó' làb gó'.

Blàb gó' díb dí's, jwín bwi' gó' lô rê dibuj ná blàb gó' rê jwa'n nzi todi's men.

Ntón nchelá's ke' tìb ye's nte'l dí's lô xi'n Ntón mbyò ye'n per nanyèd Ntón xámud ke' Ntóná, jwa'ná zá mnab Ntón lô amig Ntón tuxkwa' xa' lud chá'n Ntón.

Alma, ¿kwán ké'n lô ye's zá nyè xí'n ná nke' toz lazó'n ór ná ní lazó'n díb tìb ben ór, ná nyèr ndôn kon ór xája tìb amig órà?

Mbay, xá mdèj lèy bà támud bke'y lô ye's ná bày, per nambita bke'y ná bli rsi'n rê dí's ta ndodi's rê ór ye'n náya.

Per nanchakta nké'n let bày, ¿chò ta' lud yá' lôn?

Mbay, ngén kwánliy, bxe'n ye's ná kon tìb lapisér zá róp na' ke'y.

Bkab gó' lô rê jwa'n nyabdi'sá.

¿Kwán nchela's Ntón lì Ntón?

¿Kwánliy nyab Ntón lô tib men tuxkwa' xa' chá'n Ntón?

¿Mbay gó' chò nzo besà nyab gó' tib fabor lô men komxá
Ntón zá ke' xa' tib ye's ndeche gó' te'l gó' lô xi'n gó'?

Kwa'n gó' lô Ye's t̃ibl̃é ye's nte'l dí's.

**Las Kè Nagàt, Kañád, Yaxe'n, Lôlâ,
wiz 22 sa' mbe' nobiembr le'n lí'n 2014.**

Xnit ná Norma:

Lô ye's ta nké ké'n re'ya nch^halas ná ñin nabé's toz t̃ib dyux lô gó', ná nké mbed ná nabé's nzo lazo' go' ndòb go', ná nzi gó' kon rê xa' liz go' bà, mni rê jwa'n re'ya, téj ná rê jwa'n ndekê bà lô gó'.

Xnit ná Norma, jwa'n ndliy nké ké'n ye's re'ya lô go' sá gáb ná lô gó', má go' mnè nà nkéte'd Sekundaria góx lād Puerto Eskondid rò nít^hdo' pô ta nzo gó' bà, zá nyáb ná lô gó' la'sto gó' lud ná zá kwa'n gó' t̃ib zín kên tyoptey luns ná yoloy bier tak le' sáb nkéte'd ná, mbayna tís ryo'n líz ná kád xon wiz, rêta sáb Las Kè Nagàt re'ya, ni toz tyak un ney, tak jmi toz nlú'x ná, mbay tís yasál ná t̃ib zín kên tayal lín kompay xud ná kon rê wéz ná ná btá'n bix ná. Nu nch^hala's ná nyab ná lô gó' chò ta' gó' lud pô kwed ná pla wiz ner, ná ta' gó' lud jwa'n wân lajá lín gan lud jmi sá kwa'n ná t̃ib *lugar* pô yôn, zá kix ná lud lô gó'.

Kwed ná yèn gó' jwa'n ndyák ná, ná sáb ndé yè zín ná liz gó' bà, zá nyê gó' lôn ne'n kwan mbli gó' xgab.

Bà ndaza'l na' zyá, nabé's nzo lazo'n mñin dyux lô gó', ná berě téj ná nabé's gò gó' wiz re'ya ná reta wiz. Mte'l xud ná ná kon xná'n t̃ib *saludo* go'.

Ór mke' dí's

Xi'n bta'n gó'
Kar Krus Krus

Naxut blàb gó' díb dí's ná bto'wyò gó' le'n t̃ib ngud chó mke' ye's, lô xa' nda ye's ná kon kwán mas ntak nké lô ne'y.

Bke' gó' lô rê ray nax xa'nà ne'n chó dí's nkénu rê xta'
chá'n ye's nte'l dí's.

Xa' nké te'lá (xa' mke' ye's nte'l dí's).

Dí's díb (jwa'n nké lô ye's nte'l dí's).

Lô xa' ndâ ye's (xa' nkeyá' ye's nte'l dí's).

Btela's gó' kè:

Tib **ye's nte'l dí's** nak tib mud ndodi's men nké lô ye's nli rsi'n rê men laj, ná kon rê men nke zí'n nto. Kad t̃iba men tayal tuxkwa' mená xámud ndyèn men lì mená per ndabloga natáhta men rê xámudpà nkey: wiz mduxkwa'y, lô xa' ndâ ye's, chó dí's t̃ej men lô xa' ná kon xa' mte'lá.

Nzo ye's nte'l men dí's pô nyab men tib jwa'n, nzo ye's nte'l men dí's pô nkab men tib lô ne'y, nzo ye's nte'l men dí's pô nlo' men tib jwa'n ndyèn men dyó, nzo ye's nte'l men dí's pô nké tib komben ná nzo ye's nte'l men dí's pô nké lachè men tib jwa'n; o nuga' lô ne'y ndèj men rê xgab nzo yek men, rê jwa'n ndeche men, rê xgab naley nzo yek men o tixa'lá jwa'n ndyèn men t̃ej róp men nzi todi's nà. Dyux xkíx ye's re'ya tak nzo ye's, tak támud mte'd men nzolo men rê xa'lá pô, rê xa'lá jwa'n góx, rê xa'lá men nzo tib yèz ró, tib xa'lá pô gax, ná díbnax xis izyò nyabe' rê yèz mdan, per yamer ndolux rê mud yá náya.

Bke' gó' tib ye's nte'l dí's.

Le' Law nzo la's kè, yèz Kañad, nchak nli rsi'n Law yí'b nke' ye's, per le' Law nchela's ke' tib ye's nte'l dí's kon let yá' Law, lô xto' Law ndelè Sâr nké skwel tib yèz tij ndelè La Pas, Baja Kalifornia. Le' Law gáb lô xto' Law mzintò yá ti' Lawá. Ndyèn Law naley yó lazo' xa' zá gón xe'y.

Bli gó' kompáy Law ná btèj gó' ludá lô Law ndokab gó'
rê jwa'n nyabdi'sá nche'ya.

¿Chó wiz kê lô ye's nte'l dí's te'l Law?

¿Chó lô xa' ndâ ye's nte'l dí's?

¿Chó kwán yáj lô ye's nte'l dí's?

¿Xámud tyobte ke' men ye's nte'l dí's?

¿Chò tke' gó' lô ye's nte'l dí's pô mbro'y, lè men mke'y ná
kon wiz zá ke' gó'y?

¿Chó tib dí's o konsej tèj gó' lô Law zá yó yek Sâr rê jwa'n
ndèj Law lô Sâr?

¿Chó chá'n fir yó xa'n ye's nte'l dí's?

**Bke' gó' lô la re'ya, ne'n xámud yá'n xke's Law
ye's nte'l dí's.**

[illegible]

Bwi' gó' xke's gó' ye's nte'l dí's xámud nya'ba
nche'ya.

¿Chò nké wiz mkey ná ne'n pô mbro'y?

¿Chò nké lè xto' Lawá?

¿Chò nké jwa'n ta ndablo tèj Law lô xto' Lawey?

¿Chò nké lè Lawá?

Mnab gó' lô tib kompañer gó' o lô xa' nkelo'y lô gó' zá làb
xa' jwa'n mke' gó' ná káb xa' lô rê jwa'n ndekê nche'ya.

¿Chó tayal nyè men kwán ngòtey ná chopà ngò xíj ne'y,
xája tib jwa'n ndowi' menà?

¿Chò nké lô ye's pô ngoká, poá ngoká ná ne'n chopà ngò
xíj rê jwa'n ngòtey?

Tís ndyak gó' lì gó'y tigób, btoxut gó' xki'z gó'.

Bke' gó' na'r lô rê jwa'n chó kwánpa' tayal ke' men lô tib
ye's nte'l dí's.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Bli gó' t̥ib *tema* mas ndyèn gó', ná btuxkwa' gó' kon t̥ib
kompañer gó' t̥ib ye's nte'l dí's, le'y te'l gó' lô t̥ib xa' o lô
t̥ib men nzo tij pô nzo gó', o nzo mas tij Lôlâ nà.

Bke' gó'y lô kwader gó', blì gó'y xámud mte'd gó'y lô
dí'b ye's re'ya ná lô rê ye's mbridlá.

Wi' men ne'n chò lál nké róp ned dí's

Mbwi'n lô leksión re'ya ye's ngól men ná kon ye's nte'l dí's.
Chò tak tèj gó' son mud naksá' kad t̥iba ye's re'ya.

Ye's ngól men

Ye's nte'l dí's

Bke' gó' lô ye's ná btodi's gó'.

¿Pô xa' xá nyay?

¿Poá ndlì rsi'n mená ná pô ndlì rsi'n men kad ṭibey?

¿Kwánliy xá nke' mená lô ye's?

Lí men xgab xki'z men

Jwín bwi' gó' ná blàb gó' rê dí's ta nké le'n kwadrà.

biér	góx	kláb
jmi	yi	nzòbxtil
mangí	mdyól	mbàz
mbak	nzòb	lób
izyò	mbìd	bìn
yej	xkow	mbéw

Bli kop gó' rê dí's lô rê ray ta nké xa'nà. Bwi' gó' xámud nké chopà nche'ya.

biér	nzòb	jmi
kláb	mbìd	mbak

Bkab gó' lô rê jwa'n nyabdi'sá ná btodi's gó' xámud
mkab gó'y kon rê kompañer gó'.

¿Pô yamer tita nya rê dí's lô kad tiba list?

¿Chò yamer tita nya lud rê dí's nké lô róp list nér?

Já'à, àa', ¿pô?

Zá lo ór mne mblàb gó' rê dí's nké lô kad tiba list, ¿chò
xa'lá mbez men o nì men rê dí's zá nryo'y rò men le'n kad
tiba grup ndyak gó'?

Já'à, àa', ¿xá nyape'y?

Blàb gó' díb dí's ndekê nche'ya.

Le' dí'stè ndodi's rê men blàz nzi gax rò nít'do' nak tib dí'stè nzye' nli yen men, gáb na' le'y nak tib mud ndodi's men xki'z men tak bé'nta nzye' mud ngoyen men zeà ndotèj men xa'lá jwa'n.

Lô leksiòn re'ya nké te'd na' chop bé' nli rsi'n men zá ór nke' men let lô ye's ná nlo'y lô'n ne'n pô xyóbá o kêy yek let xámud ndodi's mená.

Ché'mud nya bé' nli's'n na' (') zá nke'n mud ngoyen men
nĩ, ná ndòb ne'y yek let támud nĩ ndyez nzo le'n dí's.
Xá nké pláy nche'ya: bdó, bèn, chút, mbén.

Nli rsi'n na' bé' re'ya (`) zá nke'n mud ngoyen men
nale' ná le'y ndòb na' yek let nì'n o mbez na' támud
nzo le'n dí's. Xá nké pláy nche'ya: bìj, bzyè, gòp,
gùch.

Mbayna nzo roá dí's ngoyen men a rólja' nek nĩ ná
nek nale'. Lo tyá zá ná nli rsi'ntá men nek tib bé' zá ke'
mená yek let. Xá nké pláy nche'ya: yi, god, lu, mbi.

Blò gó' tib ray rê xa'n dí's nkénu bé' nĩ mbez men ná
bto'wyò gó' rê dí's nkénu bé' nale' mbez men.

yís	rob
mbàz	ré
xis	xyej
mbéy	xìx
xker	mtì
mbìd	nít

Btentă gó' kon tib ray rê jwa'n, má' o men nké nche'ya
kon lè ne'y.

mbéd

mbèd

mbex

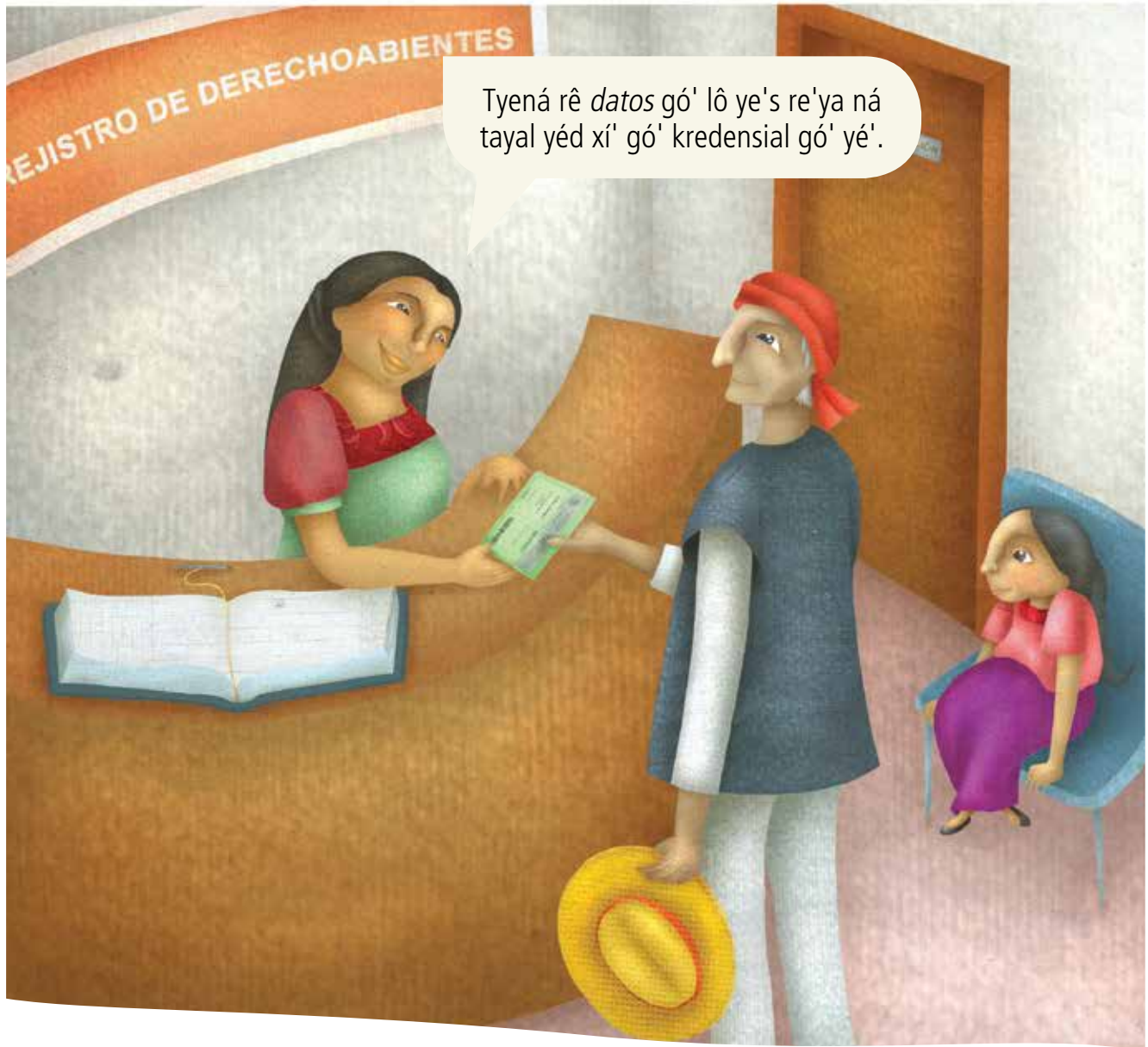
Leksión 2

Jwa'n ndablo te'd men

- Jwín wi' xa' mud naxut nké dí's lô ye's, ná kon rê dibuj, zá nyè xa' ne'n kwán nké lô tib CURP.
- Kwa'n xa' rê jwa'n naki'n xa' lô tib CURP.
- Nĩ làb xa' na'r bes tib dí's, ná tèj xe'y dí's ntak toz ná dí's nlyo's.
- Yólo ne'n chó dí's o xgab ke' xa' lô tib ye's nya'b men jwa'n.
- Ke' xa' tib ye's nya'b men jwa'n komxá mblì xa' xgabá.
- Wi' xa' ná toxut xa' tib ye's nya'b men jwa'n.
- Yólo xa' ne'n xámud ndé dí's lô ye's ná ne'n xámud nyay o naksá'y.
- Yólo xa' ne'n kwán naki'n xa', pô naki'n xa'y ná poá naki'n xa' róp ned lô dí's mte'd xa' zá lì rsi'n xe'y.
- Wi' xa' róp ned lô ye's mte'd xa', ne'n xámud nyay o naksá' kad tibey.
- Yólo xa' ne'n pô nli rsi'n men róp bé' re'ya (^), (˘) zá ór nke' men tib dí's lô ye's.

Jwín bwi' gó' xámud nya rê dibuj.

Btodi's gó' rê jwa'n ndekê nche'ya.

¿Chó kwán ndeyetey lô rê dibuj?

¿Chò nzolo gó' ye's ta nké ta' ya' xa' bi' lô sekretàrà?

¿Chó zín nliy lô gó'?

Jwín bwi' gó' cholê ye's ta nké nche'ya.

 REGISTRO NACIONAL DE POBLACIÓN		TRÁMITE GRATUITO	
CLAVE ÚNICA DE REGISTRO DE POBLACIÓN		Ye's tìbta Clave única de Registro de Población, nryo' tís nwi' xa' lô ye's ntak pô nké rê <i>datos</i> men.	
KLABE RERJ850721HOCYZN01		KLABE NZO LÔ YE'S TAN, ZÁ YAZÁL MEN:	
CURP LÈ MEN JUAN REYES RUIZ		CRIP: 205090186000880	
WIZ MDA' MEN LÈ MEN 1998/05/29 NÚM YE'S 020684931			

LÁD LÔ

LÁD XIS

Náya ta mblàblá gó' rê cholê jwa'n nké lô ne'y, blò gó' tìb ray rê xa'n jwa'n wen.

Le' CURP nak tìb ye's:

- a) Ntak lô yèz mdan
- b) Nlo' men nak chá'n rê men
- ch) Nryo' tib lád izyò

Le' CURP nì:

- a) Klabé Urbana chá'n Registro chá'n Paz
- b) Klabé Únika de Registro de Población
- ch) Klabé Unibersal chá'n Registro chá'n Poblanos

Le' CURP ngo':

- a) Mboá ndòb yèz mdan
- b) Lô ye's tan nzo lè men díbnax
- ch) Sekretaría chá'n mboá ndòb yèz mdan

Blàb gó' díb ye's chá'n CURP.

Blàb gó' díb dí's ná blì gó' jwa'n nya'ba lô gó'.

Juan Reyes Ruiz ngò kwa'n zí'n kê. Zá n^{ch}ab xa' lô Juan ke' Juan klabe chá'n CURP Juan lô ye's nkwa'n men zí'n. Bta' gó' lud yá' gó' lô Juan zá yazal Juan pô nké díb CURP Juan (le' klabe naksá' rê num ná kon rê let) ná **bto'wyòy le'n òtib ngud**.

 REGISTRO NACIONAL DE POBLACIÓN CLAVE ÚNICA DE REGISTRO DE POBLACIÓN	TRÁMITE GRATUITO Ye's òtba Clave única de Registro de Población, nryo' tís nwi' xa' lô ye's ntak pô nké rê datos men.
KLABE RERJ850721HOCYZN01 LÈ MEN JUAN REYES RUIZ WIZ MDA' MEN LÈ MEN 1998/05/29 NÚM YE'S 020684931	KLABE NZO LÔ YE'S TAN, ZÁ YAZÁL MEN: CRIP: 205090186000880

Le' mbol kúb nyabe' lô Juan **mnabdi's lô Juan poá ndote nzo CURP Juan lô ye's. Blò gó' òtib ray** lô ye's pô tayal yazal Juan jwa'n ta nyabdi's xa' lô Juan re'ya.

Zá ór mda' Juan lè Juan, zá mnè Juan rê jwa'n re'ya nké lô CURP Juan:

- Let ndyobte bìn xud Juan ná kon tib bokal nér ndòb làd bìn xud Juan: **RE**; let nér ndyobte bìn xna' Juan: **R**; ná kon let nér ndyobte lè Juan: **J** zá mbro' **RERJ**.
- Wiz, mbe' ná kon lí'n ngól Juan, per le'y ndyobte kon lí'n, zera' ndé mbe', zera' ndé wiz: **850721**.
- Le'y ndèj ne'n chò men bi'y o men gotá: **H**.
- Tib klabe nlo' ne'n chó yèz ró ngól ór: **OC**.
- Zera' ndé konsonante brop nzo xíj bìn xud ór kon xíj bìn xna'r ná kon xíj lèr: **YZN**.
- Ná kon plá num nda' ye'stan nzo lè men díbnax: **01**.
- Zá nryo': **RERJ850721HOCYZN01**.

Náya ná blo' gó' CURP gó'.

Naxut blì list nké rê *datos* chá'n CURP, lád lô ná lád xis, btòb num 1 lô ray pô nké jwa'n nér, 2 btòb pô nké jwa'n brop, ná atájà ndây.

Lád lô CURP:

	Num ye's
	Bé' SG (Sekretaría chá'n Gobier)
	Klabe chá'n men nak chá'n CURP
	libta klabe men nzo lo ye's tan
	Lè men nak chá'n CURP
	Lô ye's tan nzo lè men díbnax
	Wiz mda' men lè men

B) Lád xis CURP:

	Bé' ya bix
	"Klabe nzo lô ye's tan, zá yazal men:"
	CRIP: (klabe yub men nak chá'n CURP)
	"Ye's <u>t</u> ibta klabe men nzo lô ye's tan re'ya, nryo' tís nwi' xa' lo ye's ntak pô nké rê <i>datos</i> men:"

Btela's gó' kè:

Le' **CURP** nak tib ye's ntak nzo lè men lô yèz mdan nda' Sekretaría chá'n Gobier lô ye's ndelè ye's tan nzo lè men díbnax. Lô ye's re'ya nké tibta klabe chá'n Registro chá'n men, le'y nli zí'n ndèj ne'n chó nak kad tib men nzo lô yèz mdan pô nzi men, le'y ndèj ne'n chó nak rê xa' o xá nya xa' ndé tib lád izyò, ná kon rê xa' ngólká lô xyòn mdan re'ya per tib lád o xa'lá lô xyòn mdan nzo xa'. Le'y nli rsi'n men zá naki'n men tib jwa'n lô yò nli remed men, zá nkwa'n men tib zí'n kê men ná le'y nli rsi'n men lô rê nak yò nyabe' gobier lô'n.

Nĩ làb men

1. Blàb gó' ná mnì gó' na'r bes rê plá dí's no'l re'ya, xá nya'bá lô gó'.

- a) Tera lyá yá'l, per rê mbèl ró zeà ndèj le' yá'l ndé. (Dí's ntak toz)
- b) Má le' xa' tájà nabé's nakà. (Nlyo's)
- ch) Tís nzoà pô najoz nya, wà pô tak lya'à. (Dí's ntak toz)

ch) ¿Nya tata be'n nkego' zí'n? (Nlyo's)

d) Ná' mbli gan *primer lugar* ná lí'n re'ya. (Dí's ntak toz)

e) Tájà nke' tostir lezó'n gó' ax. (Nlyo's)

f) Bta lazo' gó' ná mnì gó' tibned plá dí's no'l xa'lá ná btèj gó'y róp mud.

Chò mnè gó':

Xa' xa'lá nlàb kad tìb men, xája nak yen men, a xája nak xa' ndoyon dí's nké làb men tága' mud nlàb men. Nzye' nlàb men tís nké làb men pô nzi ór bix, ná xa'lá mud nlàb men tís nkénu men xa' góx, nzye'ga mud nlàb men tís nzololá xa' jwa'n nké làb men o nzye' mud làb men tís nanzoloda xa'y, xa'lá mud làb mená tís ndyèn xe'y, ná xa'lá mud làb mená tís nandyènta xa'y. Jwa'ná zá, lo ór làb men ndablo men, nyè men chó kwán ndèj ye's làb men lô men, ná wi' men ne'n chó góná nà, tayzá kwa'n men mud làb men, ná nzonè ndablo men kwin men díb men, kwin men yá' men, lì men rò men, ná wi' men lô rê xa' ndoyon jwa'n nké làb men, ne'n chò ndoyen xe'y ná ne'n chò ndo tòb nza xa' jwa'n nké làb men.

Naki'ná nyè men xámud nlàb men tìb ye's, tak ndyèn mená, tága' mud nlyèn xa' ta gón ne'y, támud zá naxut gón xe'y ná naxut tòb nza xe'y, tak támud zá tayal tèj xa' jwa'n mbyèn xa' lô tadib men.

2. Nĩ blàb gó' dí's re'ya ná btòb nza gó' jwa'n làb gó'.

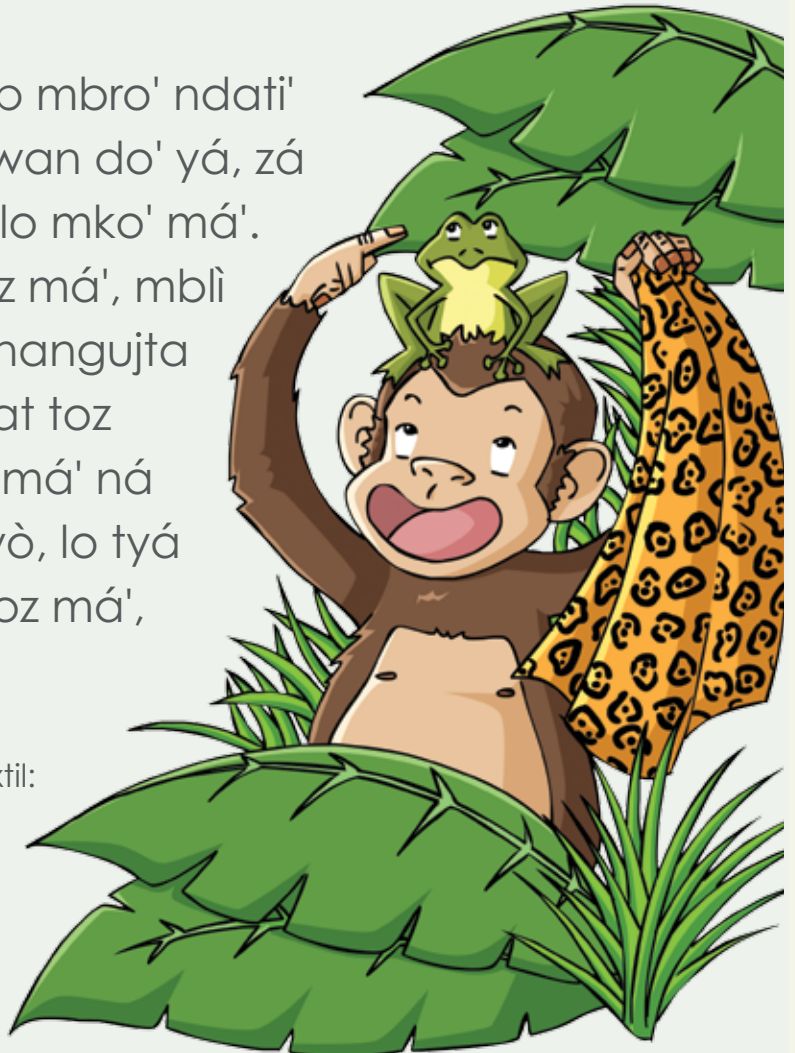
Ndablo nér làb tĩb gó'y ná le'n yekta gó' blàb gó', lo mniy zá btèj gó' kwán mbyên gó'.

Le' machin kon xé'n

Nda toz le yá, roá le'n wan do' nzo tĩb mbe'zga'b. Má' yá nyabe' lô rêta fibned má' nzo tyá.

Tĩb wiz le' mbe'z ga'b mbro' ndati' rê amig na' nzi le'n wan do' yá, zá mbro' chop xa' ndolo mko' má'. Per che'ta naxax toz má', mbli má' gan mka' má', nangujta xa' má'. Lo zá ndóyat toz má' ngòke tĩb ya ní má' ná ngob díb xki' má' izyò, lo tyá ngòche má' nwat toz má', ndyâ má' liz má'...

Xa' mke'y dí's xtil:
Gerónimo Ricardo
Can Tec

3. Lí'n xgab chó kwán mblàb ná.

- Chò mbyên ná jwa'n ndèj kad tiba *párrafo*.

Àa' (   )   Já'à (   )

- Chò nĩ mxak ná zá mblàb ná roá dí's nzo le'n kad tiba *párrafo*.

Àa' (   )   Já'à (   )

4. Blàb gó' dí's chá'n “Tib mbe'zdo' ná kon tib mchu'z”, nké lô xke's gó' Libr nlàb men dí'stè, ná btosa' gó' zá làb gó'y nĩ.

Bli rsi'n gó' rê jwa'n re'ya, zá tyólo gó' làb gó'.

- Le'n yek gó' blàb gó' ná kwa'n gó' chó kwán nchala'sá tètá lô gó'.
- Bkenáp gó' xámud nlàb gó' tib tiba dí's.
- Bwi' gó' ne'n pô nké rê xgab mas ntak le'n díb dí's, ná bwi' gó' ne'n xá nya dí's ndekê xis. Ná blàb gó' na'r mud plá dí's no'l nzo xíjà, lo ta nké làb gó' bwi'gó' lô rê men ne'n xámud nwi' xe'y, sinta tá'b gó' jwa'n nké làb gó'.
- Tibla blò yek gó' cholê dí's nké làb gó', xá nya la nkéy, ná cholê xa' mduxkwa'y dí's xtil ná cholê xa' mduxkwa'y dí'stè. Ndablo gó' wi' gó' rê jwa'n re'ya zá tera tyobte gó' làb gó'.

Blàb gó' díb dí's, jwín bwi' gó' lô rê dibuj ná blàb gó' rê jwa'n nzi todi's men.

Laur nak tib ngôl nyabe' ndo lô tib grup xa' got nké zí'n.
Mbayna lí'n re'ya ndeche toz xyën le'n yalo pô nzo ngíd la's zá cha' ngíd, per naki'n xá lud jmi zá taya! lì xe'y.

Btodi's gó' ná bka**b** gó' lô rê jwa'n nyabdi'sá kon tib
kompañer gó'.

¿Chò tayal yólo gó' kwán ndeyetey lô rê dibuj?

¿Chó xgab ndyak Laur?

¿Chò nzolo gó' ye's ta ndèj Laurà?

Bkwa'n gó' ná blàb gó' lô Ye's tiblè, blò gó' tìb ray pô nké lè mbol nyabe' lô, ná kon pô nké ne'n kwánliy nké tuxkwa' xa' ye's ná ne'n pô nchab ngòloy.

YÒ MBRO'Y: PATRONAT CHÁ'N YÒDO', LAS KWEB, KAÑAD

YE'S NÚM: NGÉNTA NÚMÁ

CHÓ LÍ'NÁ: 2014

Chó kwaná: Nkéna'b ná' zá yé'd ór nke' dì lô nĩ Làz ná'.

Las Kweb, Kañad, Yaxe'n, Lôlâ, wiz 15 sa' mbe' disiembr lí'n 2014.

Xa' xudte'd ór bix
Nicasio Monjaras
Komitè chá'n ór nke' dì
Yèz Kañad.

Xa' mduxkwa' ye's re'ya Siril Mbras Krus, Patronat chá'n yòdo', ná kon Doch Mbrus Kortés, xa' nak zí'n yòlow lô ranch ta mbyaj ga'pa; nkéte'l ná' ye's re'ya lô gó' zá tèt ná' jwa'n re'ya: Nchala's ná' ak tìb yawi' zá gâl lè patron Ná Mari ranch ná', le'y ak wiz 18, 19 ná kon wiz 20 sa' mbe' ener le'n lí'n 2015, jwa'ná zá nyab ná' lô gó' zá ta' yá' gó' lô ná' wis 18 sa' mbe' ener te'l gó' ór nke' dì zá le'r tyê ned zá ryo' kalent ranch ná', le'y tyopte las 5: 00 bzyè, ná le' wiz 20 sa' mbe' ener nchala's ná' yé'd ór tí'l zá yó mis ná kwêr axta yolo wiz.

Ta mda' gó', tiempo gó' mblàb gó' ye's re'ya, berě ta' ná' dyux lô gó' ná nkébed ná' naxut kab gó' lô ye's nkéte'l ná' re'ya.

Xa' nkéte'l ye's

Xa' nak Patronat chá'n yòdo'

Siril Mbras Krus

Xa' nak zí'n yòlow ranch

Doch Mbrus Kortés

Bke' gó' lô ray xa'nà rê jwa'n ta mblò gó' ray xa'nà bà.

Btela's gó' kè:

Le' t̥ib **ye's nya'b men jwa'n** nak t̥ib ye's pô nke' men lè grup ne'n cholê grup nzo men zá nxo's men o nyab men t̥ib jwa'n, ná nke' men lè xa' nak zí'n lô ne'y, xa' nké na'bá ná nke' men ne'n chó zí'n lì nu mená zá nké na'b mená.

**Bke' gó' t̥ib ye's nya'b men jwa'n kà men zá tayal
kê t̥ib grup men t̥ib zí'n nchela's men kê men.**

Nik naki'n lud jmi zá kê rê xa' nzo lô grup nik t̥ib zí'n ná xyén
t̥ib jwa'n nchela's xa' tak xa' nyabe' lô ne'y, le' xa' nké zí'n kon
yòmín nagàt, le' xa' ngo' ná nduxkwa' xa' rê jwa'n bix kon
yò. Mbayna mnè xa' tayal nyab men t̥ib apoyo lô yò ndelè Yò
Nyabe' Nxien rê Yèz men Blàz, per naki'ná ke' xe'y lô ye's.

**Bta' gó' lud yá' gó' lô xa' ná bke' gó' t̥ib gion kon rê xta'
re'ya.**

Kwa'n naká ná chó wiz ndokey.

Lô xa' ndâ ye's.

Mud ndyobte men ke' mená.

Kwánliy nké na'b men jwa'n.

Yólo lô dí's ná yó fir xa' mte'lá.

Bke' gó' lô la re'ya ne'n xámud tyuxkwa' ye's
nya'b men jwa'n chá'n Nik re'ya, zá tayal kê xa'
zí'n nchela's xa'.

[illegible]

Bwi' gó' lô díb dí's mke' gó' rê jwa'n nya'ba
nche'ya.

¿Chò nké kwán naká lô ye's?

¿Chò nké chó wiz mduxkwa'y?

¿Chò ga'l nké chó zí'n nak lô xa' ndâ ye's?

¿Chò nké kwánliy nké te'l xa' ye's nya'b men jwa'n?

¿Chò nké lè xa' mte'lá?

Mnab gó' lô tib kompañer gó' làb xa' díb xki'z gó' ná
mnabdi's gó' lô xa'.

¿Chò nké lè *lugar* pô nzo rê xa' tá kê zí'ná?

¿Chò ga'l nké mud ndyobte men nì men ná ntolo mená lô
ye's?

Tís naki'ná, btoxut gó' díb xki'z gó' tigób.

Bke' gó' na'r jwa'n lô list re'ya ne'n chó kwánpa' tayal
nyab men lô Yò Nyabe' Nxyen rê Yèz men Blàz.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Bli gó' tīb *tema* lô list ta mduxkwa' gó' bà ná bke' gó' tīb
ye's nya'b men jwa'n lô kwader gó'.

Bwi' gó' tigób zá bkwa'n gó' lô ne'y rê jwa'n ta nya'bá
nké gapà.

Wi' men ne'n chò lál nké róp ned dí's

Mbwi'n lô leksión re'ya CURP ná kon ye's nya'b men jwa'n.
Chò tak tèj gó' son mud naksá' kad tīb ye's re'ya.

CURP

Ye's nya'b men jwa'n

Bke' gó' lô ye's ná btodi's gó'.

¿Pô xa' xá nyay?

¿Poá ndlì rsi'n mená ná pô ndlì rsi'n men kad t̥ibey?

¿Kwánliy xá nke' mená lô ye's?

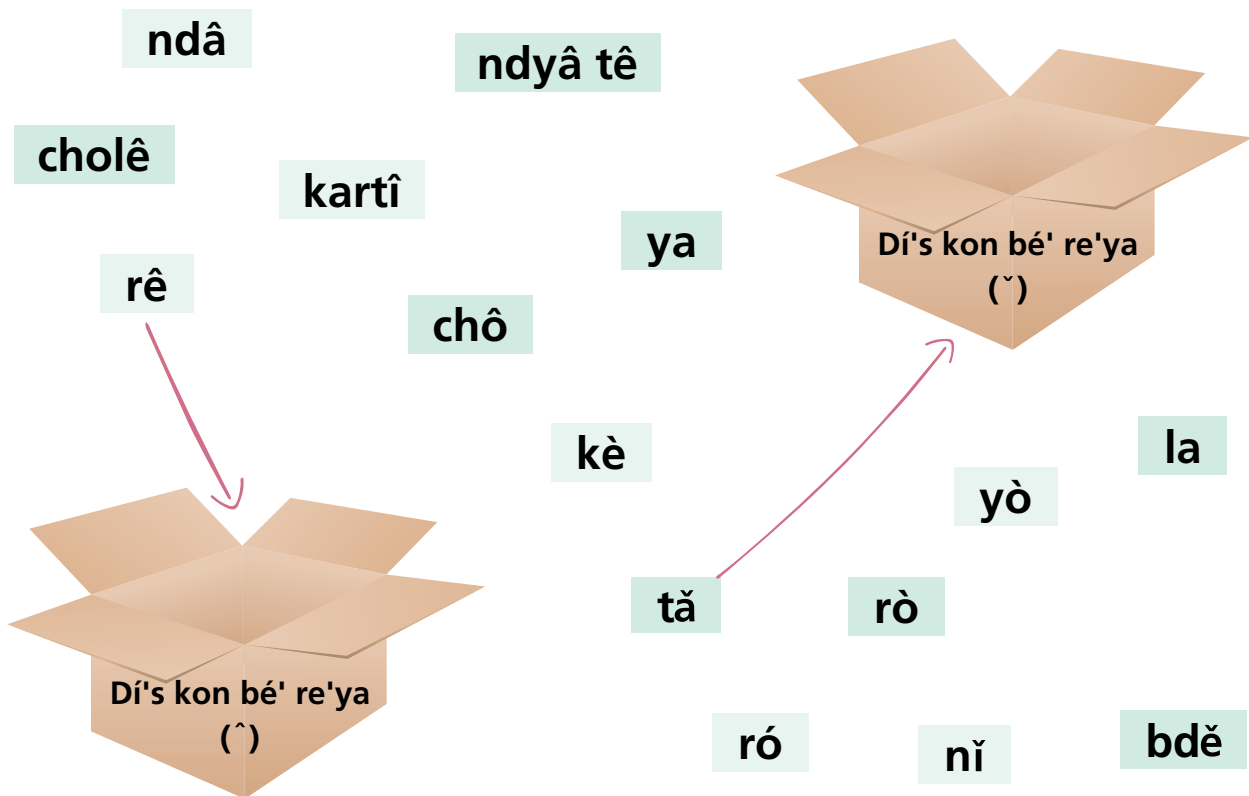

🌀 Lí men xgab xki'z men

Btentă gó' kon tib ray ne'n xá nya le'n káj ndâ kad tib dí's: “Dí's kon bé' re'ya (ˆ)” o “Dí's kon bé' re'ya (˘)”, ndó wi' gó' natad gó' dí's tyén tà lô ray. Bwi' gó' xá nké tibá nche'ya.

Blo' xkan gó' xámud ndyak gó' nak rê dí's kon bé' re'ya (ˆ) ná rê dí's kon bé' re'ya (˘).

Blàb gó' díb dí's re'ya.

Lô leksiòn re'ya be'n nké te'd na' rê lô bé' nli rsi'n men ndodi's men dí'stè izyò nazo'. Per náya nké te'd na' bé'nta rê jwa'n re'ya:

Le' bé' re'ya (ˆ) nli rsi'n men zá ndèj men tib let dí'stè tak le'y ndyobte nale' mbez mená tága' ndoyapá nĩ mbez mená per zera' nlyay tigób ná zeà nale' ngoyen men tigób támud ncheloy zá'. Segur tayal tnè gó'y tís tèj gó' rê dí's re'ya: ndâ, ndyâ tê, rê, cholê, karî, chô.

Le' bé' re'ya (˘) nli rsi'n men zá ndèj men tib let dí'stè nak rebés zá', tak zá ór tèj men o nì men tib dí's dí'stè le'y ndyobte mbez men nĩ tága' zeà ndoláy ná zeà ncholoy n ĩ tigób. Le' mud yá nchetey le'n rê dí's ta làb na' re'ya: tă, yanalě, bdě.

Jwa'ná ntak toz ndablo'n nyè'n ná te'd na' rê mud ngoyen na' zá ndodi's men xki'z na' tak támud zá ndablo'n yólo'n rê bé' ná lì rsi'n ne'y yek rê dí's nke'n lô ye's. Ná támud zá nawé te'd na' tayal todi's na' xki'z na' o ke' ne'y lô ye's.

Naxut blàb gó' ná btòb gó' tib ✗ lô let nawé nkab lô dí's.

Le' bé' re'ya (˘) nli rsi'n men zá ndèj men:

- a) Tib let nzo mér xto'w rê lô ngo yen men nĩ ná kon ngo yen men nale'.
- b) Tib let ndyobte nale' tága' nchapá nĩ ná ncholoy nale' tigób.
- ch) Tib let ndyobte ngoyen men nĩ, tága' nlyay ná ncholoy nĩ tigób.

Zá ór ke' men ngoyen men ndyobte nale', nchapá nĩ ná ncholoy nale':

- a) Ke'n bé' re'ya (ˆ) yek bokal.
- b) Nanlĩrsi'nta na' nektib bé'.
- ch) Ke'n bé' re'ya (ˆ) yek bokal.

Yólo men rê mud ngo yen men naksá' xki'z men ná kon rê bé' zá ór ke' mená lô ye's:

- a) Nlì zí'ná zá gáb men lô tib men ne'n xámud todi's xa' jwín.
- b) Nlì zí'ná zá nawé te'd men tayal todi's men xki'z men ná ke' mená lô ye's.
- ch) Nantaktey.

Blàb gó' rê dí's ta nké kon let nagàtà le'n kad tiba xgab.
Btòb gó' tib ✓ tís nawé nké bé' yek ne'y mbayna btòb
gó' tib ✗ tís naga'lta nké bé' yek ne'y.

Xgab	✓	✗
Le' rê má' bà nlì zí'n kwě rê karrét.		
<u>T</u> ib ór nketăn yédti' mán yé'.		
Le' yô nkénu chop bentán nabi'.		
Le' mbakbě nak <u>t</u> ib má' naye'.		
Le' rê má' n <u>ch</u> a wan.		
Le' rê xa' tâ men ndodi's dí'stè nantapta xa' mud xa'.		
Le' ór ludà mdě yá' tăr.		
Nawé naley mbrid nĩ .		
Nké <u>t</u> ib mbyé lô Loá.		

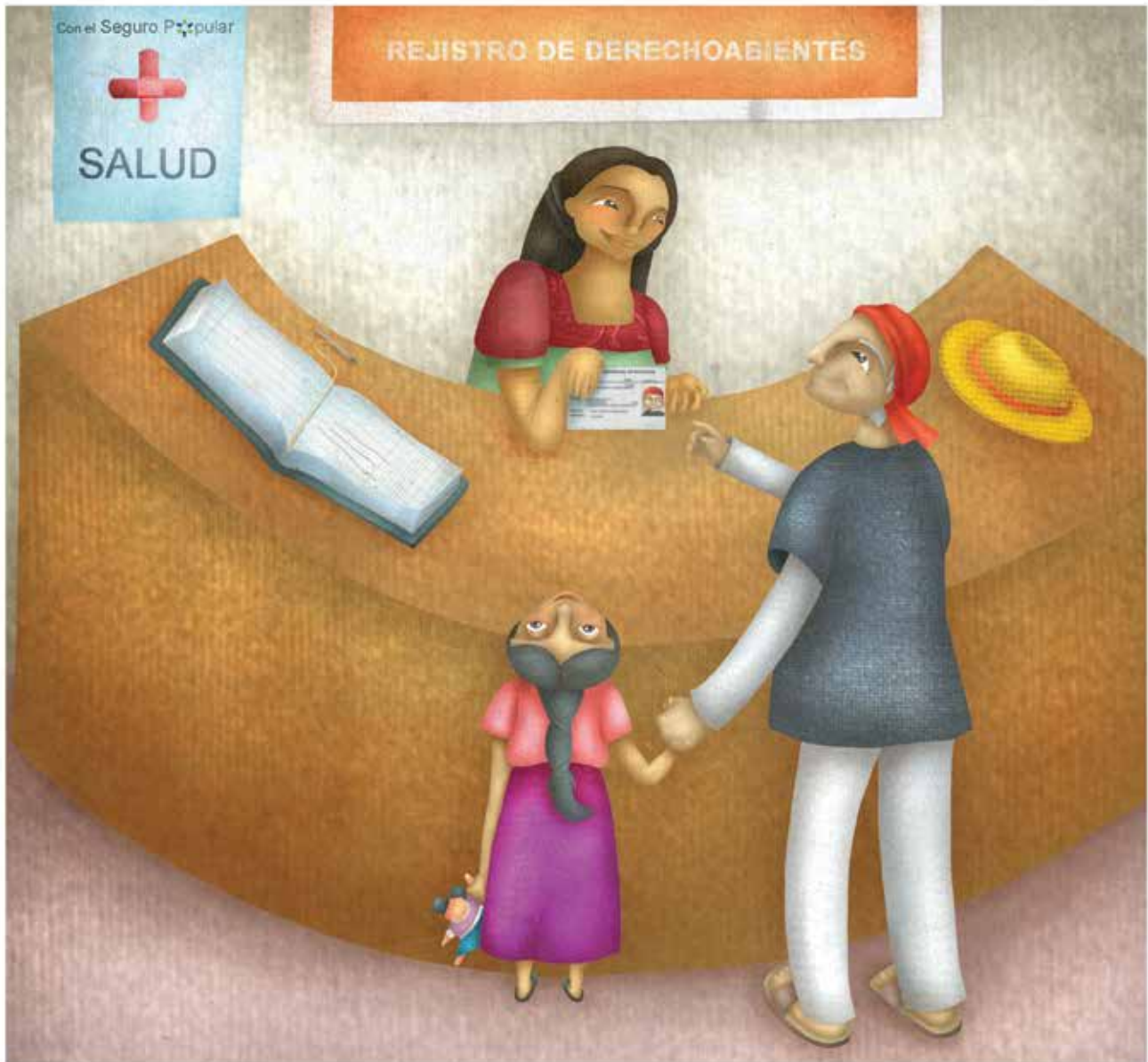
Leksión 3

Jwa'n ndablo te'd men

- Jwín wi' xa' mud naxut nké dí's lô ye's, ná kon rê dibuj, zá nyè xa' ne'n kwán nké lô òtib kredensial nzo lè men lô segur.
- Kwa'n xa' rê jwa'n naki'n xa' lô òtib kredensial nzo lè men lô segur.
- Nĩ làb xa' na'r bes òtib dí's, ná ndèj xe'y xájà men ngénta gan lezó'n ná xájà òtib men ndyèná.
- Yólo xa' ne'n chó dí's o xgab ke' xa' lô òtib ye's nke rê jwa'n mbyá'n men.
- Ke' xa' òtib ye's nke rê jwa'n mbyá'n men komxá mbli xa' xgabá.
- Wi' xa' ná toxut xa' òtib ye's nke rê jwa'n mbyá'n men.
- Yólo xa' ne'n xámud ndé dí's lô ye's ná ne'n xámud nyay o naksá'y.
- Yólo xa' ne'n kwán naki'n xa', pô naki'n xa'y ná poá naki'n xa' róp ned lô dí's mte'd xa' zá lì rsi'n xe'y.
- Wi' xa' róp ned lô ye's mte'd xa', ne'n xámud nyay o naksá' kad òtibey.
- Yólo xa' ne'n chó let nli rsi'n men zá ndèj men òtib jwa'n mdridlá, òtib jwa'n mnelá ngok ná òtib jwa'n nára' gak nké làd dí's.

Jwín bwi' gó' xámud nya rê dibuj.

Btodi's gó' rê jwa'n mbwi' gó'.

¿Chó kwán nké ta' ya' sekretár lô xa' bi' bà?

¿Chò nkénu gó' òib ye's táxa nya?

¿Pô mda' xe'y lô gó'?

¿Chó zín nliy lô gó'?

Jwín bwi' gó' rê lô fót ná jwín bwi' gó' lô rê bé'
nké lô ye's re'ya.

KREDENSIAL NZO LÈ MEN LÔ SEGUR

es tiempo de
OAXACA

NÚM YE'S: 2009842499

Lè men:

Mario Matías Hernández

Xa' bi'y o xa' gotá

Xa' bi'y

Pô nzo men

Tyê men díb noa' ta' ndelè nuyoo 142 69 004

Santa Rosa

Yèz góx Huajuapán de León, Oaxaca

Wiz ngoxo'b bé' ntaká:

Wiz 10 sa' mbe' septiemb lí'n 2016

Le'y mbro':

18/02/2019

"Ye's tiblí re'ya chá'n rê mayèzá, nanakta chá'n rê partida ná le' jmi (nzo yá' yèz mdan) nryo' rê jmi ta ngix men na'r rê jwa'n bixa'. Nanyéda lí rsí'n rê xa' nzo partidey zá ta' xa' jwa'n kà gó', nek nanyéda to xe'y lô men, natayatey nektib jwa'n xa'la. Xá nya xa' ko' jmi yis jwa'n re'ya, tayal ta' men xké xa' lô yòlow o ta' men páta zá kíb xa' jmi yis xa' o tyoké ley xis xa', zá tatitra xa' men".

Jwa'n mbyá'n lô ye's nryote jmi ntak nzo'b lô yèz mdan, lí'n 2002, artículo 84.

Pô ngò lè men:

Huajuapán de León

Hospital: Huajuapán de León

Men yá'n nuy:

Juan Matías Ojeda

Xámud nchak men:

Xi'n bi'n mená

CURP:

MAOJ861012MOCJMB07

Dr. Baldomero Vásquez Villanueva
SECRETARIO DE SALUD DEL
ESTADO DE OAXACA

MAHEMG

KREDENSIAL RE'YA CHÁ'N TIB MENÁ NANYÉDA TA' MENÁ LÔ TADÍB MEN.

Ta mbyä mbwi' gó' lô ye's ta mbridà, náya ná btentä gó' tib ray jwa'n nyabdi'sá kon jwa'n jwín nkab lô ne'y.

¿Cholê ye's ta mbwi' gó' náya?

Chá'n tib xa' bi'y

¿Chó ndaya' ye's re'ya?

Le'y tayal ta' men zá
yó lè men lô segur.

¿Chó zí'n nlìy?

Lôlà

¿Chó chá'n xke'sá?

Sekretaría chá'n Salud

¿Chó yèz ró nzo xíj yèz mdan
mduxkwa' ye's re'ya?

Kredensial nzo lè men
lô segurá

Blàb gó' díb ye's re'ya.

**Bli gó' ná bke' gó' lô ray ne'n xá nya jwa'n jwín
ncholo lô kad tib dí's no'l.**

Le' kredensial nzo lè men lô segur nak chá'n _____.

Yair Suriel Rey Ruis

Mario Matías Hernández

Le' fir nak chá'n xa' _____.

Sekretár chá'n Salud ndòb yèz ró

Men nak chá'ná

_____ xa' re'ya tayal lì rsi'n chá'n men nak chá'ná

Yair Suriel Mahemg

Juan Matías Ojeda

Le' ye's re'ya ntak axta _____.

18/02/14

10/09/16

Le' ye's re'ya mduxkwa' _____

18 sa' mbe' febrer lí'n 2014

10 sa' mbe' septiem lí'n 2016

Lô dí's ta nké xa'nà n_{ch}ab tís nale'da nké lì rsi'n mená tayal tati xa' men komxá n_{ch}abá _____

lô ley nzo'ba, ná lô rê
xa' nak zí'n lô ne'y

lô dekreto chá'n jmi ngòte
xa' lô yèz mdan

Bto'wyò gó' le'n t_{ib} ngud ne'n pô nzo Mario, blò gó' t_{ib} ray pô nzo là Xwa ná btòb gó' t_{ib} ✓ pô n_{ch}ab ne'n chó nak Zuri, chò chá'n Yairá o bé'nta nké là Yair làd xa' zá tayal tyén xa' Yair lô remed.

OAXACA
DE CARA A LA NACIÓN

KREDENCIAL NZO LÈ MEN LÔ SEGUR

es tiempo de
OAXACA

NÚM YE'S: 2009842499

Lè men: Mario Matías Hernández

Pô nzo men Tyê men díb noa' ta' ndelè nuyoo 142 69 004
Santa Rosa
Yèz góx Huajuapán de León, Oaxaca

Wiz ngoxo'b bé' ntaká:
Wiz 10 sa' mbe' septiemb lí'n 2016

Le'y mbro':
18/02/2019

"Ye's tiblí re'ya chá'n rê mayèzá, nanakta chá'n rê partida ná le' jmi (nzo yá' yèz mdan) nryo' rê jmi ta ngx men na'r rê jwa'n bixa'. Nanyéda lì rsi'n rê xa' nzo partidey zá ta' xa' jwa'n kà gó', nek nanyéda to xe'y lô men, natayatey nektib jwa'n xa'la. Xá nya xa' ko' jmi yis jwa'n re'ya, tayal ta' men xké xa' lô yòlow o ta' men pàrta zá kib xa' jmi yis xa' o tyoké ley xis xa', zá tatitra xa' men".

Jwa'n mbyá'n lô ye's nryote jmi ntak nzo'b lô yèz mdan, lí'n 2002, artículo 84.

Pô ngò lè men:

Huajuapán de León
Hospital: Huajuapán de León

Men yá'n nuy:

Matías Ojeda Zuri

CURP:

OEJG861012MOCJMB07

Xámud nchak men:

Xi'n bi'n mená

Dr. Baldomero Vásquez Villanueva
SECRETARIO DE SALUD DEL
ESTADO DE OAXACA

KREDENCIAL RE'YA CHÁ'N TIB MENÁ NANYÉDA TA' MENÁ LÔ TADÍB MEN.

Btela's gó' kè:

Le' **kredensial nzo lè men lô segur** nak t̥ib ye's nlo' ne'n chó nak men, ne'n chò nzo lè men x̥íj t̥ib grup o ne'n chò nzo lè men lô t̥ib yò nyabe' gobier. Le'y n̥lì z̥í'n z̥á tayal tata y̥a men lô mboá nkib y̥íz, ná tata ta' xa' lud lô remed gak men, ná nak̥íxta men o t̥ís tyix men per ludá tak le'y liz gobier naká komsá nzo lè mená.

N̥í làb men

1. Blàb gó' rê dí's komxá ndèjá xa'nà.

- Nangezáltá này. (Ngénta gan lazo' men)
- ¿Xá nzoà? (Ndyèn men)
- Le' rê xa' ndé bà. (Ngénta gan lazo' men)
- ch) Zeà ndé yì. (Ndyèn men)
- d) Bkwa'n t̥ib plá dí's no'l ná bte'd gó'y róp mud.

Chò mnè gó':

Zá ór nĩ nlàb men tib ye's, naki'ná ndablo naxut kó men yen men, zá tayal yèn men jwa'n nké làb men ndèj díb dí's lô men.

Tís tájà lì men rê jwa'n nké làb men pô ndodi's xa', nawé nchak ndyen lô dí's nké làb men, nawé nchen mená, ná nde'n ndyèn men rê xgab ndèjá, ná tájà so'wa làb men, ná xob yek men rê pô nyabdi'sá ná rê ya bix nzo xíj ne'y, támud nawétir nli men gan ndyòb nza rê xa' ndoyóná.

2. Nĩ blàb gó' rê dí's nké lô ye's re'ya.

Zá tera làb gó' bli gó' jwa'n re'ya: nér-la blàb tib gó' díb dí's ná le'n yekta gó'; ngòlo mniy zá bwi' gó' ne'n xá nya rê xgab mas ntak nzo le'n díb dí's, ná bwi' gó' ne'n xá nya rê yanalě nzo le'n ne'y. Blàb gó' díb dí's na'r bes ná btosa' gó' zá làb gó' nĩ.

Le' Prinsipito

(Tiblé dí's: Pô mzyál xa' mbe'd)

... Nchab mbe'd lô prinsipito:

—Lô yanabán chá'ná tib ná náxté': nà nchúj ngíd ná le' rê mbi' nchuj nà. Rê ngíd tibta nya ná le' rê mbi' tibta nyaga'. Jwa'ná, nchachê lezó'n lud. Per tís lu

xe'n là nà, yanabán chá'ná axta nawé gáxté'n ná nazè yó lezó'n.

"Zá tayal yólo'n òibned mud ndyez rê ní men o ní rê má' zá ndyey xis izyò kègá rê ní nseb ná zá nkáslôn. Mbayna rê mud ndyez níà zá ndyà, ndyèná rôté'n yé'r pô nzôn; tak xájà nak òib dî bà naká rò nzân. Mbayna, ¿chò nwi'à rê pô nzo bìn rê nzòb xtilà? Nà nanchad ná yejxtil nek nzòbxtil, nantaktey lôn, rê pô nzo bìná axta ná nwí'n lô ne'y. ¡Nabíl toz naká!

"Per lu nkénuà yísyek là xájà nya yís ór nyay. Ná tís le'à xe'n là nà, ¡nabé's toz yôn zá'!, zyazá rêta pô nzo bìn nzòbxtilà télàz ná lu tak xájà nya yísyek là nyay mbayna nawé ke' lezó'n rê mbi ntek lô dòb ndi'n lád ná...

Xa' mke'y dí's xtil: A. de Saint-Exupéry.
El principito. Editores Mexicanos Unidos,
4ª ed., México, 1996, pp. 74-75.

3. Btodi's gó' kon rê men ta mbìn mblàb gó' bà.

¿Chó kwán nchab lô ye's?

¿Chó rê lè men, má' o jwa'n ndèjá?

¿Xámud ndyak gó' yólo kwent?

4. Blàb gó' dí's chá'n “Le' mbak ná le' mbìd”, nké lô xke's gó' Libr nlàb men dí'stè, ná btosa' gó' zá làb gó'y nì.

Bli rsi'n gó' rê jwa'n re'ya, zá tyólo gó' làb gó'.

- Le'n yek gó' blàb gó' ná kwa'n gó' chó kwán nchala'sá tètá lô gó'.
- Bkenáp gó' xámud ndèj gó' tìb tìba dí's.
- Bwi' gó' ne'n xámud ndablo kó yen gó' zá làb gó' rê plá dí's no'l mas ntak zá lì gó' gan nawé làb gó' díb dí's nlàb gó'.
- Tìba blò yek gó' cholê dí's nké làb gó', xá nya la nkéy, ná cholê xa' mduxkwa'y dí's xtil ná cholê xa' mduxkwa'y dí'stè. Ndablo gó' wi' gó' rê jwa'n re'ya zá tera tyobte gó' làb gó'.

Blàb gó' díb dí's, jwín bwi' gó' lô rê dibuj ná blàb gó' rê jwa'n nzi todì's men.

Án mdèj lô tìb xa' got nzo gax pô nzo Án, zá yâ xa' lô tib yatodi's nzo yèz làz xa' tak tyá yáj na'r jwa'n lô yatodi's, ne'n chò tkab men gak rê jwa'n yáj tyá, xíj yáj chá'n yò nkenáp xa' rê ór bix.

Btodi's gó' ná bkaab gó' lô rê jwa'n nyabdi'sá nche'ya.

¿Kwán nda' xgab yek Sâr ná kon Án?

¿Kwánliy ntak toz yâ xa' lô yatodi's?

¿Kwánliy ntak toz ke' men rê jwa'n mbyá'n men lô ye's ta nchò rê yatodi'sà?

Bkwa'n gó' má ye's tiblè pô nke rê jwa'n mbyá'n men lô yatodi's nké nche'ya ná naxut blàb gó' díbá. Blò gó' tib ray xa'n pô nké lè ye's, pô nké xámud yájá ná kon pô nké rê jwa'n yáj lô yatodi's kon xa' xa'lá kolor.

Ye's nke rê jwa'n mbyá'n men

Yèz Níj Nayi', Yòlow Kañad, yèz nyabe' Yaxe'n, yèz ró Lôlâ, zá nzo las 10:00 tí'l, wiz doming, 10 sa' mbe' agost le'n lí'n 2013, mdyopê rê xa' ndòb yòlow yèz re'ya, Yér Garcí, Bét Gom, Xwa Santiag, ná kon rê xa' nzo ranch Níj Nayi' re'ya', zá yó tib yatodi's rò yòlow ranch re'ya; che' mud gaká:

1. Yáj lè men, zá ne'n chò to junt o nayódey
2. Yáj ne'n chò yó junt o nayódey
3. Ryo' tib xa' ke' ye's ná kon chop xa' làb men
4. Làb xa' ye's nké jwa'n mbyá'n na' néra'
5. Yáj ne'n kwanliy ndé men junt
6. Yá'n men ne'n xámud yá' yò yó reméd
7. Chó kwan tib ndekê men yàj lô yatodi's
8. Tone men yatodi's

Zá tyoptè yatodi's, mbyaj rê lè men nzi lô junt, zá mbwà bá, nzi tap gal men lo rê tib ayo' nzo gálbsi'btáp men; lo mni mblàb xa' men, zá xa' nák zí'n yòlow mdolí xa' zá nchab xa' lô rê men tayal yó junt tak bro men nzi, ná nchab xa' ndablo rê men kab men, tak jwa'nága ndé men lô junt zá wi' men ne'n xámud yá'n jwa'n nchela's men pô nzi men; lo mne jwa'ná zá mblò xa' tib xa' ke' ye's, jwa'ná mbya'n nu xa' Xwa Santiag Lóp, ná mblo' men chop xa' làb men jwa'ná mbya'n nu xa' ndelè Áng Garsí Biyanweba ná kon xa' Sir Ortiz Monterrub; ngolo mne mblo' xa' rê xa' re'ya zá, xa' tá tuxkwa' ye'sá mblàb ye's nké jwa'n mbyá'n men néra', ná mblen rêta men ya' men zá mbrid nda'bá. Lo mney zá yub mbol yek mdèj lô rê men kwanliy mbrez xa' men zá ndé men junt, zá nchab mbol lô men mbrez ná' go' zá todì's na' ne'n xamud lì'n zá tá'n tib yò yó reméd, tak naki'n tozá nchab mbol, jwa'náza nchab mbol lô rê men naki'ná kab xa' zá ne'n xamud yá'ná. Tak rê men ntak, ná rê men ndablo kab. Lo tyá zá, mkab na'r xa' mdèj xa' jwa'n nzo yek xa' ne'n xamud tyuxkwa'y. Xa' Pedr nchab: mnegá gó' pô ta nzin re'ya' naki'n tyuxkwa' tib yò yó reméd, tak naki'n toz ne'y, jwa'náza rên ndablo ta' yá'n, rên ndablo kab zá tyuxkwa'y, ná nwí' tèt na' ne'n pô tyób yò, ne'n pô tá' ne'y, ná ne'n xámud lì'n zá lyá lud jmi zá gaká. Zera' mkab xa' Xwa Martin, xa' re'ya nchab: mnè gó' rê men dyak ngénta jmi, ngén palad kó' mená, tita ndyak rê men, ná ndyak ná rolá tòb yòlow ná rolá tòb yò nyabe' lô yò nchò reméd re'ya; zá na' ta' zí'n low, támud nwí' ney. Tága mud mdèj xa' ne'n xámud tyuxkwa'y ná, ná ne'n chó tuxkwa'y ná. Lo mne mbìn men rê jwa'ná zá, ché' mud:

Mbyá'ná

1. Xa' ndelè Daniel Viveros Mejía, xa' yá tá' yò yó reméd yèz. Ná yò yá xyó'n son mbe', le'y tyobtè xa'n mbe' septiembr ná yoloy ndódib mbe' nobiemb.
2. Rê jwa'n naki'n yò par ya'y, rolá tòb yòlow, ná rolá tòb yò nyabe' rê lô yò nzo reméd ndòb lád puerta'.

3. Díb pô yá' yò nax cho' metr kwadrád, zá mbwi' xa' ne'n chó kwanpa' tayal yá' tyá, zá mbyá'ná: yá' tib konsultorio pô yâ rê men nayíz, ná yá' tib pô naxen kwed men, yá' chop yò yâ men lě, ná kon yá' tib yò liz jwa'n.
4. Tága mud mbyá'n ná chop wiz ta' tib mayèz zí'n low.
5. Rê men yâta'da zí'n low kix xa' tib ayo'narol pes tib wiz.

Lô yatodi'sá mbyajka' tud jwa'n xa'lá, nchab komité chá'n nít lô rê men, zá yâ xa' yatís xa' resíb chá'n kì nzo liz xa' axta wiz doming, ngaka le'y mbrid ndab tib wiz zea kix xa' chop lô yáy, xá ndyay lô resíb chá'n kìn xa'.

Zá ngéntra tib jwa'n yáj lô yatodi's, zá nchab xa' lô rê men kwed xa' zá kó xa' fír ye's. Le' yatodi's ngolo las 2:00 bzyè le'gá le'n wiz yá. Mke mud mbyá'ná lô ye's, ná mbli rê xa' ta nwà lô yatodi'sá firmar ye's. Che' mud ngoká.

Mbol yek ndòb yòlow

Sint ndòb yòlow

Xa' nke' ye's

Xa' Yèr Garcí Martín

Xa' Bét Góm Sandoval

Xa' Xwa Santiag Lóp

Xa' nlàb men

Xa' nlàb men

Xa' Áng Garcí Biyanweba

Xa' Sir Ortiz Monterrub

Bke' gó lô rê ray xa'nà ne'n chó kwán nké lô rê xta'
 nya'bá nche'ya.

Pô ndyobtey:

Pô nké xámud yájá:

Jwa'n mbyá'ná:

Btela's gó' kè:

Tìb **ye's nke rê jwa'n mbyá'n men** nak tìb ye's ntak toz lô yèz, tak lô yá nké rê jwa'n ngò gan mbyá'n rê men mbyéd lô yatodi's, pô mbyaj rê nak jwa'n naki'n yèz làz men pô nzo men.

Le'y nkénu rê xta' re'ya:

- I. Lè ne'y: nak pô nké lè ye's.
- II. Pô ndyobtey: nak pô nké *lugar* pô ndoyaká, wiz, mbe', lí'n, ór mdòbtèy ná kon chó nzi lô ne'y.
- III. Xámud yájá, nak:
  1. Pô nké rê jwa'n yáj.
  2. Ríd ndab men list zá ne'n chò taká o nagaktey.
  3. Yáj ga'l yó yatodi's.
  4. Kó' men xa' kwê rò més.
  5. Kóte men lô mbi kad tibà rê jwa'n yáj.
- IV. Wè men yatodi's.

Tèj men rê jwa'n yáj:

Chémud na: yá' tìb yò yó remed (kwán naká).

  - Káb rê men: ¿Kwánliy? Nak rê xgab nzo yek men.
  - Le' rê jwa'n ta ndokab mená nak kwánliy.
  - ¿Le' chó, kon xámud, ná kon pô? Rê jwa'ná ntak tak rê jwa'ná nak tìb xgab wen nzo yek rê men.

Mbyá'ná:

  - Kwán mbyá'n ndablo gak.

- Chó tyô lô ne'y o chó gak nyabe' lô rê jwa'n tá gaka.
  - Chó wiz ta' ya' mená o chó wiz gak rê jwa'n tá mbyá'n mená, tak yakè naká nkéy yek men.
- V. Lì ntak men ye's (yó fir rê xa' mbyéda ná kon rê xa' nak zí'n mdòb rò mésá).

Bke' gó' tib ye's nke rê jwa'n mbyá'n men.

Le' tib xa' got ndelè Mál Sánches nak tib mayèz nzo yèz ndelè Santa Marí, Yèzdo', Lôlà. Náwiz, 10 sa' mbe' nobiém lí'n 2014, nwa xa' tib lô yatodi's chá'n rê xud ór bix nké skwel, tyá mbyá'n xa' ta' xa' tib koperasión \$15.00 tak le'y lì zí'n kóyo' xa' yò skwel ndòb pô nzi xa', ná mbyá'n xa' rêta mayèz nké xi'n na' skwel ta' tib wiz zí'n low zá tayal yó yo' yò skwel, le'y gak wiz 20 sa' mbe' nobiém mbayna tís chó nayáda xa' yá tòb \$20.00 kwent nangàt xa'. Rê xa' re'ya ndowi' ná mda' dí's lí zá ngoká, president chá'n komité rê xud ór bix, Mbol Lús Sant; xa' ndyen jmi ndelè Xwa Belásques. Mál jwín nchak nke' mál let lô ye's ná, zá nchab xa' lô mál tuxkwa' mál ye's nke rê jwa'n mbyá'n men, per naki'n mál ta' gó' yá' gó' lud lô mál ndokab gó' rê jwa'n nyabdi'sá nké nche'ya.

¿Cholê ye's ta tuxkwa' Málà?

¿Pô ngò yatodi's ná poá ngòy?

¿Chopà nwa lô yatodi's o chopà mbyéd?

¿Chó kwán mbyaj lô yatodi's?

¿Chó kwán mbyá'ná lô yatodi's?

¿Chó mda' dí's lí lô ye's nke rê jwa'n mbyá'n men lô yatodi's?

Chó zí'n nak xa'

Lè xa'

Bke' gó' rê lô ray re'ya, xámud yá'n ye's nke rê
jwa'n mbyá'n men tá tuxkwa' Mál.

Bwi' gó' lô díb dí's gó' chò nké rê jwa'n ndotejá nche'ya.

¿Chó wiz, mbe', ná lí'n nké lô ye's nke rê jwa'n mbyá'n men?

¿Chó ta' zí'n low?

¿Kwán línu xa' rê xud ór bix tá nayáda zí'n lowá?

Guz gó' lô tib kompañer gó' làb xa' chá'n gó' ná guz gó' lô xa' káb xa' lô rê jwa'n nyabdi'sá nké nche'ya.

¿Chò nawé nambì ncholo xa' pô nké rê jwa'n mbyá'n men?

¿Chò nlo' pô nké xámud gaká ná ne'n poá gak jwa'n mbyá'n men?

Tís ndyak gó' ndechey, btoxut gó' o bke' gó' tud jwa'n nchak jwad lô ye's nke rê jwa'n mbyá'n men.

Xá rê jwa'n ta mbwi'lá gó' bà, náya ná btuxkwa' gó' tib list ná bke' gó' ne'n chó kwánpa' tayal tèj gó' lô yatodi's zá lô ór yóy pô nzi gó'.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Náya ná, rê kompañer gó' xá nzi gó', bli gó' tib *tema* ná
blò yek gó' ne'n xámud tuxkwa' gó' tib ye's nke rê jwa'n
mbyá'n men ná bke' gó'y lô kwader gó'.

Tís naki'ná ndyak gó', naxut bwi' gó' jwa'n mke' gó'
komxá nya'bá lô ye's mbrid ndablá bà.

Wi' men ne'n chò lál nké róp ned dí's

Mbwi'n lô leksiòn re'ya kredensial nzo lè men lô segur ná
kon ye's nke rê jwa'n mbyá'n men. Chò tak tèj gó' son mud
naksá' kad tiba ye's re'ya.

**Kredensial nzo lè men
lô segur**

**Ye's nke rê jwa'n
mbyá'n men**

Bke' gó' lô ye's ná btodi's gó':

¿Pô xa' xá nyay?

¿Poá ndlì rsi'n mená ná pô ndlì rsi'n men kad tibey?

¿Kwánliy xá nke' mená lô ye's?

Lí men xgab xki'z men

Blàb gó' rê dí's no'l lud nké nche'ya ná jwín naxut bwi'
gó' lô rê dí's ta nagàt nya nzo xíj kad tib ne'y bà.

Xwa mke zí'n díb yá'l.

Yé' gâd ná lud le'n yó' ró.

Konstantín kení tib dì nke' men nche'ya.

Ná' bziè yá mdij rê ór bix futbol.

Áng tuxkwa' mol zá yó yaselya'.

Xna'gól ná mdach rê yen.

Bli kop gó' lô kad tib btò rê dí's ne'n plád ndây. Bwi' gó' xá nké tibá nche'ya.

mke zí'n

gâd ná

Bkab gó' lô jwa'n nyabdi'sá nche'ya.

¿Pô xa' xa'lá nya rê dí's nké lô kad tibà btò?

Blàb gó' díb dí's nké nche'ya.

Rê dí's ta mblì kop gó' lô listà nak rê jwa'n nli men. Le' lô tib list mke' gó' rê dí's pô nké rê jwa'n ngòte lèy, rê jwa'n ngoklá o rê jwa'n mbrid ndablá ná le' lô tadib list mke gó' rê dí's jwa'n tera yótey o jwa'n tera gak.

Le' chá'n jwa'n nér ndèj tib jwa'n mbrid ndablá, tib jwa'n ngòte lèy, per mas nawé mbez mená tís gáb men jwa'n yá ngokley. Le'n dí'stè ta ndodi's rê men blàzà, ncholo'n rê dí's re'ya tak nkénuy tib mud takbe' mená, tub let **m** ndyobtey rê nak làd dí's: **m**, per lo ór tèj men o ke' men tib jwa'n mbrid ndablá ndyobte kon **w** o **g** zeà nandyopta **m** làd ne'y tyá zeà ndyòb **n**. Gáb na', xá nak dí's re'ya: mblà yi, mbro', ngò, nwà.

Le' tibned lô dí's nli rsi'n men zá tèj men rê jwa'n nára' gak onè chò gax ndo gaká o be'n ndore'y per le'y gaká, mbayna tayal gáb men líga gaká tak dí'spa' gaká tak támud nzo yek xa' o ndyak xa' tá lì yéy. Rê jwa'n tá nára' gaka nankénudey tiblo let takbe' mená onè xámud mbez mená táxa mud ndyobte rê naká, ngénta nek **m**, nek **n** làd ne'y. Gáb na', xá nak dí's re'ya: ta' xa', ké'n xa', yát xa', to'w xa'.

Jwín bwi' gó' lô rê dí's nzo xíj rê dí's no'l lud re'ya ná
 bto'wyò gó' le'n tib ngud rê dí's ndèj jwa'n nára' gak o
 nára' ríd ndab ná blò gó' tib ray rê xa'n dí's ndèj jwa'n
 ngoklá o mbrid ndablá.

Rêta na' **nwà** lô yatodi's.

Lé'n **ndogáb** rê ngudxlye ná sman re'ya.

Lé'n **tága** zí'n low.

Axta pô ndòb yò do' bà **mde nin** nówiz.

Ne Karlos **tyéd** Karlos a doming.

Tyá tí'n má Xwa pront.

Jwín bwi' gó' ne'n kwán ndèj rê dí's nké lád bég ná
 btuxkwa' gó'y tadib mud ta mbwi'n nche'ya. Bwi' gó' xá
 nké tibá nche'ya.

Nwát ná	Tát ná
Tódi's ná	
Mdân	
Mké'n let	
Ké'n dì	
Mxîn	

Pôpa mte'd ná

Btòb gó' ṭib **x** lô dí's no'l lud jwa'n ndèj kwán nli gó' zá nyè gó' ne'n kwán ndyâ lô díb dí's zá tera làb gó'y.

Blàb so'wa díb dí's.	( )
Jwín bwi' gó' lô rê bé' ndyâ lô ne'y, rê pô nké lè ne'y o lô rê fót.	( )
Mnabdi's lô ṭib men kwán ndyâ lô díb dí's.	( )
Bwi' gó' lád lô ná lád xis díb dí's.	( )
Jwín bwi' gó' ne'n xámud nké rê let.	( )
Nĩ blàb gó' ná yóto gó' axta pô ndòb ṭib púnt zera' btodi's kon xa' nkelo'y lô gó'.	( )

Jwín bwi' gó' lô rê bé' ná lô rê fót nké nche'ya.

KREDENCIAL NZO LÈ MEN LÔ SEGUR

NÚM YE'S: 2009842499

Lè men:
Mario Matías Hernández
Pô nzo men
Tyê men díb noa' ta' ndelè nuyoo 142 69 004
Santa Rosa
Yèz góx Huajuapán de León, Oaxaca

Xa' bi'y o xa' gotá
Xa' bi'y

Wiz ngoxo'b bé' ntaká:
Wiz 10 sa' mbe' septiemb lí'n 2016

Le'y mbro':
18/02/2019

"Ye's tibi re'ya chá'n rê mayézá, nanakta chá'n rê partida ná le' jmi (nzo yá' yèz mdan) nryo' rê jmi ta ngix men na'r rê jwa'n bixa'. Nanyéda lí rsi'n rê xa' nzo partidey zá ta' xa' jwa'n kà gó', nek nanyéda to xe'y lô men, natayatey nektib jwa'n xa'la. Xá nya xa' ko' jmi yis jwa'n re'ya, tayal ta' men xkè xa' lô yòlow o ta' men páta zá kib xa' jmi yis xa' o tyokè ley xis xa', zá tatitra xa' men".

Jwa'n mbyá'n lô ye's nryote jmi ntak nzo'b lô yèz mdan, lí'n 2002, artículo 84.

Pô ngò lè men:
Huajuapán de León
Hospital: Huajuapán de León

Men yá'n nuy:
Juan Matías Ojeda

Xámud nchak men:
Xi'n bi'n mená

CURP:
MAOJ861012MOCJMB07

Dr. Baldomero Vásquez Villanueva
SECRETARIO DE SALUD DEL
ESTADO DE OAXACA

MAHEMG
KREDENCIAL RE'YA CHÁ'N TIB MENÁ NANYÉDA TA' MENÁ LÔ TADÍB MEN.

Bkab gó' lô rê jwa'n nyabdi'sá nche'ya.

¿Chó ye's naká ndyak gó'?

¿Chó ngo'y?

¿Chó zín nliy ndyak gó'?

Blàb gó' dí's ta nké nche'ya.

Róp bél Miriam Solís Sánchez ná kon Mayra Solís Sánchez nak ór kwách, le'r ngoá wiz 13 sa' mbe' agós lí'n 1978, le'r ngoá yèz Lôlâ. Tiba nda' xke's ór xgab yek ór tak nab nkos xa' xke's ór, tak yamer tita ndye lè róp ór ná tita nya róp ór.

¿Chó ye's ndablor kó'r zá nakostra' xa' xke's ór?

- a) Ye's ngól men
- b) Kredensial nzo lè men lô segur
- ch) CURP

Bke' gó' CURP chá'n Miriam ná kon chá'n Mayra.

Miriam: _____ Mayra: _____

Bwi' gó' lô ye's ngól men re'ya ná bto'wyò gó' ne'n chó kwán nli zí'n lô men zá tuxkwa' men òtib CURP.

ESTADOS UNIDOS MEXICANOS
LO LÈ YÈS RÓ OAXACA NABE'S NÁK NÁ NXOBYEK
NÁ XA' NÁK ZI'N L YÒ NCHO LÈ ÓR BIX YE'S TÉJ NÁ NÁ GÁB NÁ KÈ
LA NKÉ NUMR 90410 CHÁ'N LIBR NUMR 1 CHÁ'N YE'S NCHÒ LÈ MEN
LÒ YÒ NCHÒ LÈ ÓR BIX YE'S PÒ NDÓB NÁ YÈ, NZOB YE'S NKÉ RÈ DÍ'S
RE'YA LÒ'N

YÒ NYABE': 1 NÚMR CHÁ'N ACTA: 68 CRIP: 205090196000670 CURP: MOMJ951111HOCNTN00
WIS NGÓ LÈ MEN LE'N YE'S: 6/3/1996 XOP SA' MBE' MÁRS LÚ'N TIB MIL NZO YE' AYO' NZO TAP GAL NZO SI'N TIB
PÔ NGÓ LÈ MEN LE'N YE'S: SANTO DOMINGO DE MORELOS, POCHUTLA, OAXACA

MEN NZO LÈN LE'N YE'S
LÈ MEN: JUAN CARLOS MARTÍNEZ JUÁREZ

WIZ NGÓL MEN: 11/11/1995 SI'BTIB SA' MBE' NOBIEMBR LÚ'N TIB MIL NZO YE' AYO' NZO TAP GAL NZO SI'N
ÓR: 17:00 PÔ NGÓL MEN: LAS CUEVAS, SANTO DOMINGO DE MORELOS, POCHUTLA, OAXACA
XÁMUD NGÓL ÓR: NABÁN ÓR CHÒ ÓR BI'Y O ÓR GOTÁ: ÓR BI'Y CHÓ MBLÒ LÈR YE'S: RÓP XUD ÓRÁ

XUD ÓR NÁ KON XNA'R
LÈ XUD ÓR: HILARIO MARTÍNEZ AMBROSIO
CHÓ NASIONALIDAD NKÉNU XA': MEJIKAN PLÁ LÚ'N NZO XA': 37 LÚ'N
LÈ XNA'R SEVERIANA JUÁREZ CORTÉS
CHÓ NASIONALIDAD NKÉNU XA': MEJIKAN PLÁ LÚ'N NZO XA': 32 LÚ'N

XA' NÁNAKTA XUD ÓR MBLÒ LÈR YE'S
LÈ XA': XÁ NCHAK XA' ÓR: PLÁ LÚ'N NZO XA':

LE' YE'S ORIJINAL RE'YA NKÉNU TIB NED DÍ'S RE'YA.

NGÉN CHÓ DÍ'S NKÉ LÒ NE'Y

TA' YÁ'N YE'S RE'YA ZÁ RYO' LÒ JWA'N NDÈJ ARTIKULO 52 CHÁ'N LEY NZO LÒ YÈZ LÒLÁ
SANTO DOMINGO DE MORELOS, POCHUTLA, OAXACA

WIZ 14 SA' MBE' JUN LÚ'N 2006

XA' NYABE' LÒ YÒ RE'YA, TÁ'N DÍ'S LÍ.

LÈ XA' NÁ KON FIR XA'
RÈ DÍ'S NKÉ LÒ YE'S RE'YA NDÉY LÒ LIBR NZOB LE'N ARCHÍB RÓ.

SÉY CHÁ'N YÒ NGÓ LÈ MEN YE'S	CHÓ MDUXKWA'Y: PEDRO GARCÍA ZARCO
	CHÓ MBWI'Y: H. OLIVA SANTIA- GO MÁRQUEZ

079605

Blò gó' òtib ray xa'n jwa'n pô ndyak gó' nké lè xud men ná xna' men.

Blàb gó' tìb ye's nte'l dí's nké nche'ya.

**Morelia, Michoakán,
wiz 06 sa' mbe' agós lí'n 2014.**

Má amig ná:

¿Xámud ndòb là? Ná jwín toz nzo lezó'n ndób ná nche'ya. Nda lezó'n besà wen ndòb là. Nche'ya nké nke'n ye's re'ya zá téj ná lud lôà ne'n xá nawé nya yèz ró pô nzôn nche'ya.

Yèz Michoakán re'ya naktalud nawé nya rê lugar nkénuy par yólo men. Xá nak tìb pô ndelè Angangeo lugar yá nak tìb yèz nzi le'n wangóx pô nzin naktalud mxil nabi' ná nawé nya; le' tìb lô la'sdo' nziyò nít ndelè Pátskwaro tyá nzo naktalud mbèl nakis naxé' toz ndya' ná kon rê xog, zá mbye'x má' zá wi' gó' ne'n xá naxé' ndya' má'. Ná gax ndé tìb rò nítto' toz tyá ndelè Lásaro Kárdenas, pô nzin rê bák' nabi' toz nryo' díbnax izyò ndenu rê jwa'n bix nto men, tyá nxàp xa' ná nla xa' rê nak jwa'n. Mbay le' mér le'n yèz ró pô ndelè Morelia, tyá nzo besà nazo' toz. Le' rê lô néd nzo le'n yèz naktalud naxená na nawé naksá'y axta najoz nayé nyay.

¿Xámud nya pô nzoà?, ¿xámud naká, chò nazo'y o nalá?, ¿chó má'pa nzoy? Náya ná btèj lud lôn ne'n xámud nya yèz ró pô nzoà.

Pront bkaab lôn. Te'l ná *saludo* là.

Chá'n amig là Adrian Pérs Sepeda

Náya ná blì gó' xgab ne'n kwán naki'n gó' zá tayal káb
gó' lô Adrian ná bkab gó' lô rê jwa'n nyabdi'sá nche'ya.

¿Cholê ye's naki'n tuxkwa' gó'?

¿Chó *datos* ndablo kê lô ne'y?

¿Chó lô ke' gó' ye's yá?

¿Pôn ye's ndablo ke' gó' lè gó'?

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Blàb gó' xke's gó' tigób. Btòb gó' tib **X** ne'n chó kwán nchak jwad lô ye's nte'l dí's.

Pô ná poá mke' mená	( )
Lô xa' ndâ ye's	( )
Ke' men xámud mbez men lôr	( )
Jwa'n mdèj men xámud nya pô nzo men	( )
Jwa'n mdèj men xámud nak pô nzo men	( )
Jwa'n mdèj men rê chá'n má'	( )
Pô <u>nch</u> oloy o pô ntone mená	( )
Lè men mduxkwa'y o lè men mte'lá	( )

Tís nzo pô mdòb gó' tib **X** berě btouxut gó' xke's gó' ye's nte'l dí's, ná bke' gó' rê jwa'n nchak jwad lô ne'y.

Blàb gó' díb dí's ndekê nche'ya.

Le' tib grup men ndentă ndelè “Tepeyak”, nzo lád Atotonilko, yèz mdan, pô nyabe' xa' ndelè Xwa Karlos Muños Grasia, xa' yá nkelo toxen yò pô nlo' xa' jwa'n lô rê men rsi'n xa', zá nawé kê xa' zí'n, zá tayal yó 25 xa' góx xá; jwa'ná ndeche xa' \$ 150 000 tak le'y tyu' rê *material* naki'n xa' ná lo ór yá'i, zía ta' yá' rê xa' nké zí'n lô grupey. Le' xa' ndónab ludá lô mbol nak yek ndòb yòlow ndelè Jilberto Sierra Mora.

Tís Xwa Karlos ndyèn lì rsi'n ye's nya'b men jwa'n xá nak chá'n Siril Mbras Krus kon Doch Mbrus Kortés, ġkwán se' Xwa Karlos lô ne'y?

Bto'wyò gó' le'n tib ngud rê jwa'n se' Xwa Karlos lô ne'y.

YÒ MBRO'Y: PATRONAT CHÁ'N YÒDO', LAS KWEB, KAÑAD
YE'S NÚM: NGÉNTA NÚMÁ
CHÓ LÍ'NÁ: 2014

Chó kwaná: Nkéna'b ná' zá yé'd ór nke' dì lô nĩ Làz ná'.

Las Kweb, Kañad, Yaxe'n, Lôlâ, wiz 15 sa' mbe' disiembr lí'n 2014.

Xa' xudte'd ór bix
 Nicasio Monjaras
 Komité chá'n ór nke' dì
 Yèz Kañad.

Xa' mduxkwa' ye's re'ya Siril Mbras Krus, Patronat chá'n yòdo', ná kon Doch Mbrus Kortés, xa' nak zí'n yòlow lô ranch ta mbyaj ga'pa; nkéte'l ná' ye's re'ya lô gó' zá tèt ná' jwa'n re'ya: Nchala's ná' ak tib yawi' zá gâl lè patron Ná Mari ranch ná', le'y ak wiz 18, 19 ná kon wiz 20 sa' mbe' ener le'n lí'n 2015, jwa'ná zá nyab ná' lô gó' zá ta' yá' gó' lô ná' wis 18 sa' mbe' ener te'l gó' ór nke' dì zá le'r tyê ned zá ryo' kalent ranch ná', le'y tyopte las 5: 00 bzyè, ná le' wiz 20 sa' mbe' ener nchala's ná' yé'd ór tí'l zá yó mis ná kwêr axta yolo wiz.

Ta mda' gó', tiempo gó' mblàb gó' ye's re'ya, berě ta' ná' dyux lô gó' ná nkébed ná' naxut kab gó' lô ye's nkéte'l ná' re'ya.

Xa' nkéte'l ye's

Xa' nak Patronat chá'n yòdo'

Siril Mbras Krus

Xa' nak zí'n yòlow ranch

Doch Mbrus Kortés

[illegible]

Naxut bwi' gó' díb dí's mke' gó', komxá nya'bá nche'ya.

¿Chò nké kwán naká lô ye's?

¿Chò mke' gó' wiz mduxkwa'y?

¿Chò ga'l mke' gó' chó zí'n nakà lô xa' ndâ ye's?

¿Chó nké kwánliy lô ye's nya'b men jwa'n?

¿Chò nké lè xa' mte'lá?

¿Chò nké *lugar* pô nzo rê xa' ta ndentă lô grup kê zí'ná?

¿Chò nké nawé nké *saludo* ná kon xámud ntolo men ná lô ye's?

Tís ndyak gó' naki'ná btoxut gó' xke's gó'.

Blàb gó' díb dí's ná bli gó' ne'n xá nya dí's ndâ kon bé' re'ya (̀) nale' (´) nĩ ná kon ( ) arrólja'.

Zá mkab róp ór lô ór ludá, le' ná' ngoṭo kè; ná le' ór bi' ludá mbí lazo'rey ná ngo kwa'n ór kè nabi', mblosa'rey le'n ñib sák ná ngoṭorey.

Dí's kon (̀)

Dí's kon (´)

Dí's kon ( )

_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

Bke' gó' na'r dí's kon rê bé' re'ya.

Dí's kon (^)

Dí's kon (˘)

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Bli komplet gó' rê dí's no'l lud kon rê dí's nzo le'n kwadrà.

mda'n	ntoxen na'	nda'	tí'n	mbli gan	ngol
wân	tóxen ná	mda'	mxí'n	lín gan	gâl

Ná' yá mda'n tib mol naxé' toz ndya'.

Lí'n ndé re'ya _____ ya lì ni' chá'ná.

Zá biér mbridá le' maestr _____ premios lô rê ór
nchák xi'nte'd maestr.

Yé _____ plá yéj tòb ná gu'n.

Le' xa' Mar _____ konkurso chá'n tosánt.

Sabín _____ le'n sman ndé re'ya.

LA NLO' PÔPA NDOYAP MEN

Làb ná ná ké'n xk'i'z ná Dí'stè. MIBES 3

Lè men ye'n o xa' góx

Bìn xud men

Bìn xna' men

Lè men

Btòb gó' tib ✓ lô ré temas nawé mdib lô kád tibà unidad.

RFE o CURP

Unidad 1

Ncholo xa' rê lô ye's nkénu men chá'n men komxá nák ye's nkébez men, kredensial, kartí nké ré là bakun.

Ncholo xa' o mnè xa' ne'n chó dí's ké lô kád tibà ye's mbwi' xa' lô díb lô unidad.

Nchen xa' rê dí's nké lô ye's mblàb xa' lô díb unidad.

Ncholo xa' o mnè xa' rê lô mud naksá' xk'i'z men mted xa' nké lô díb unidad.

Nche'ya tá'n dí's lí gáb ná nawé naxut mdib *unidad* re'ya.

Wiz

Lè xa' ná fir xa' mblo'y

Unidad 2

Ncholo xa' o mnè xa' ne'n poá lí rsi'n xa', ne'n pô nli rsi'n xa' ná ne'n chó zí'n nli ré ye's mbwi' xa' lô *unidad*.

Nli xa' gán nke' xa' ná nduxkwa'x a' rê ye's mbwi' xa' lô *unidad* komxá nák ye's nte'l dí's, ye's nyab men jwa'n ná ye's pô nké jwa'n mbyá'n men.

Tak yólo xa' ne'n pô nké tib dí's naxut nkwa'n xa' ndeche' xa'.

Ncholo xa' o mnè xa' rê lô mud naksá' xk'i'z men mte'd xa' nké lô díb *unidad*.

Nche'ya tá'n dí's lí gáb ná nawé naxut mdib *unidad* re'ya.

Wiz

Lè xa' ná fir xa' mblo'y

LA NLO' PÔPA NDOYAP MEN

Lâb nâ nâ kè'n xkì'z nâ Dì'stè. MIBES 3

PÔPA MTÉ'D NÁ MNÉTIR NCHÁK NÁ

¿Kwan mté'd nâ?

¿Chó zín lly lôn?

Fir chã'n men ye'n o xa' góx

Datos ne'n poá ngoká

Wiz _____

Pô mbli xe'y _____

Lè xa' nâ fir xa' ngòlo'y _____

En este material encontrarás actividades de gran utilidad que te ayudarán a poner en práctica el conocimiento que tienes sobre la lectura y la escritura de nuestra lengua Zapoteco Sierra Sur Costa Oeste por medio del trabajo con diferentes tipos de textos. La finalidad de este material es que sigas interesándote por aprender más sobre la lectura y escritura en tu lengua.

Te invitamos a que descubras todo lo que puedes conocer con este módulo.

Lô *material* re'ya yazál gó' na'r zí'n lì gan lô gó' par làb gó', ná ke' gó' xki'z gó', dí'stè ndo di's rê men blàz o dí'stè izyò nazo'. Lô ye's re'ya nké na'r ned lô zí'n lì gó' ná na'r ned lô ye's nli rsi'n men. rêy lì zì'n par naley yó lazo' gó' natyola'sta gó' làb gó' ná ke' gó' xki'z gó'.

Nal blò lazo' gó' zà bte'd gó', ná bzyal gó' rê jwa'n naley ndyâ lô módulo re'ya.

DISTRIBUCIÓN GRATUITA

Ye's re'ya ndala's xa'

Este programa es público, ajeno a cualquier partido político. Queda prohibido su uso para fines distintos a los establecidos en el programa.

dí'stè • distè • diste' • zapoteco Sierra Sur / CO • dí'stè • distè • diste' • zapoteco Sierra Sur / CO